تحمد و نستعینہ

تاریخ نزل کے دیباچہ مین ہم نے قلمی کتابون کے متعلق اپنی جستجو اور تلاش کا حال پورے طور سے قلمبند کیا ہے - جو ناظرین پر بخوبی ظاہر ہے - چنانچہ اسی تلاش کا ثمرہ یہہ دوسری کتاب ہے -

یہ اُن اولوالعزم روسا مرہٹہ کے حالات سے مملو ہے کہ جنکو ایک زمانہ مین والیان دکن کے ہمعصر و ہم پلہ ہونے کا فخر و دعوے تھا - چنانچہ مرہٹون کے کارنامے اب بھی زبان زد عوام ہین - اور انکی جرات و بہادری کے فسانے ضرب المثل ہین - ہندوستان کی کوئی تاریخ ایسی نہوگی کہ جسمین اس بہادر قوم کی شجاعت و جوانمردی کا تذکرہ نہوگا - مگر خال خال اور چیدہ چیدہ ہے - تفصیلی واقعات صراحت کے ساتھ موجود نہین ہین -

یہہ کتاب بہت قدیم اور مستند ہے - اسمین اقوام مرہٹہ کا تفصیلی بیان اور انکی شاخین - اور جنگ و جدال کے کارنامے اور وقتاً فوقتاً ترقی کے حالات مقبوضہ قلعون کی تعداد - انتظام سلطنت و آمدنی ریاست - تعداد افواج وغیرہ پوری پوری صحت کے ساتھ درج ہین - اور ضمناً حیدرآباد دکن کے امرا و دکن کے رؤسا کے واقعات بھی شامل ہین - سلطنت قطب شاہیہ - نظام شاہیہ - عادل شاہیہ وغیرہ کے سطوت و جبروت کے کارنامے بھی اس مین نمایان ہین -

اسکی بھی عبارت مثل تاریخ نزل کے فارسی ہے - مگر نہایت ہی [illegible]

اور عام فہم جس کے مطالعہ سے عام معلومات کو وسعت اور تجربہ کو ترقی ہوگی
اور پچھلے واقعات اور قدیم کارناموں کا فوٹو نظر آئیگا۔
اسکا تاریخی نام مصنف نے بساط الغنائم رکھا ہے جس کو ہم خیابان مرہٹہ
سے موسوم کرتے ہیں
ناظرین! اسکے دیکھنے سے مرہٹوں کے سلطنت کی وسعت اور انکی ریاست کے
محاصل و خراج کا اندازہ کر سکتے ہیں۔
یہ وہی مرہٹے ہیں جنکے زبردست ہاتھوں سے ایک زمانہ میں سلاطین عادل شاہیہ
و نظام شاہیہ سخت تنگ آگئے تھے۔ اور جن کا استیصال شہنشاہ عالمگیر جیسے
فرید روزگار و مدبر زمانہ سے نہو سکتا تھا۔ آخر اس قوم نے اسقدر عروج و
رفعت حاصل کی تھی کہ ۱۱۷۳ھ میں دارالخلافہ دہلی پر چڑھائی بھی کر دی۔
افسوس ہے کہ آج وہ قوم جسکے عظمت و جبروت کے نقارے تمام ہندوستان میں
گونج رہے تھے صفحہ ہستی سے معدوم ہے۔ فاعتبروا یا اولی الابصار

دارالشفا - حیدرآباد دکن
۱۱ ذی الحجہ ۱۳۲۲ھ

بندہ احقر
غلام صمدانی خان گوہر حیدرآبادی

ممنون

ہم اس کتاب کو ہمارے قدیم عنایت فرما راجہ راجیشور راو بہادر ہستان ڈومکنڈہ کے نام نامی سے اُس اعانت و امداد کے شکریہ مین ممنون کرتے ہین۔ جو راجہ صاحب معز نے ہمارے ساتھ قلمی کتب کے تلاش و جستجو مین فرمائی ہے۔

گر قبول افتد زہے عز و شرف

بندہ احقر

غلام صمدانی خان گوہر حیدرآبادی۔

بسم الله الرحمن الرحیم

الله الله این نوید آمد بگوش   میرساند مژدهٔ تازه سروش
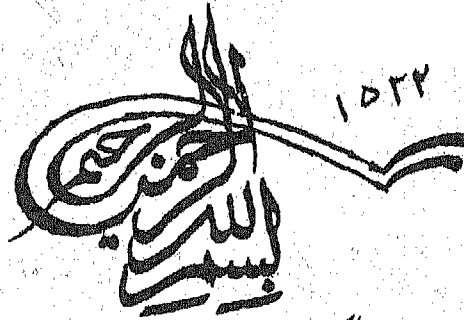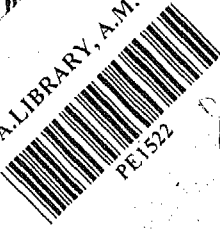
درین اوقات همایون و اعیان مسرت مشحون که از شهور سنه یکهزار و دو صد و چهارده هجریه مقدسه حضرت نبی صلی الله علیه وسلم بقدر ثلث حصه سال منقضی گشته لچهمی نراین شفیق اورنگ آبادی الاصل راکه روشناس ارباب کمال است و لیل و نهار در تسوید و تبییض اوراق حالات هر ناحیه و دیار مصروف - درخاطر گذشت که اموذجی در احوال مرهٹه ها که شریک غالب روساء دکن بلکه کل رئیس اند پرداخته آید و کارنامهٔ مصفا بعبارت ساده و شسته در کیفیات نفس الامری ساخته گردد تا موجب یادگار دور و نزدیک باشد - از آنجا که این خیال از مدت پیرامون دل میگشت شادمانی بر اوقات خویش شد و خورمی بر خویش بالید - آستین تردد بر ساعد شکستم و کمر همت بر میان جان بستم - چون این نامه یادگر غنیم است به بساط الغنایم که از سنه تالیف خبر میدهد موسوم کردم بالله ولی التوفیق -

تمهید سخن در تالیف کتاب و بیان قوم مرهٹه

بر صحیفه طرازان سررشتهٔ اخبار و روزنامچه پردازان دفاتر لیل و نهار اظهر من الشمس

واین من الامس که شیوهٔ تواریخ نویسی از شیوه هاے عمده روزگار است وطریقه
وقایع نگاری واقعی بغایت دشوار - چه مورخ امین موتمن صادق القول گزیده سخن
باشد وبامید نفع وخوف ضرر وتعصب ملت ورعایت طرف از جادهٔ صداقت کیشی پا
فرا تر نگذاشته تا ویل دحق پوشی نگراید وحسن معامله به قبیح بدل ننماید ورعایت تفضیل
یکی بر دیگرے منظور ش نباشد ودر اوقات اقبال تعبیر بحسن تزیینی نکند وهنگام ادبار
بقصور وتقصیر نسبت ندهد واز صراط المستقیم راستی تجاوز ننماید واز نفس الامری و
بیان واقعی نگذرد وتحقیق را تحقیق وواهی را واهی داند وبنا بر جلب منفعت کار
بشبر اجداری وخوشامد نفرماید - وبسبب اختلاف دین وآئین زشت وزیبا
نشناسد **ابیات** - اهل هنر گر بشماری ورند ❁ بی هنران نیز بکارے درند -
نی که نهی برومند از طرف زود ❁ گر نه باد سراید سرود ❁ قهقهه زد کبک برفتار
زاغ ❁ گرچه نهی کام پریشان بباغ ❁ زاغ بدو گفت که پرواز کن ❁ گر گروازین
هنری ناز کن ❁ هیچ کسی نیست زبیاد زشت ❁ نقش نه حکیم از پی کارے سرشت ❁ زشت
نه بی مصلحت آراستند ❁ مصلحت است اینکه چنین خواستند ❁ ارباب نظر
میدانند که تواریخ نویسان اسلامی※ در تحریرات خود طرف مخالفت را بچه تحقیر
می نگارند - وچها کلمات نا ملایم والفاظ رکیک نسبت یا جانب بزبان قلم می آرند -
واز امور دنیا تعصب دینی را دخل میدهند - وهنر را بر طاق بلند گذاشته عیب
می نمایند - وحدیث شریف نبوی صلی الله علیه وسلم خذ ما صفا ودع ما کدر را از خاطر محو
میسازند - نعمت خان عالی غزلے طولانی در مواعظ می گوید وبر راه حق بوده باطل را

※ یہ خیال مولف کا غلطی پر مبنی ہے - خود مولف ان الفاظ کے لکھنے سے آپ خود تعصب بیانی کو دل میں
جگہ دیتا ہے شاید مولف کی نظر سے مورخین اسلام کی معتبر کتب نہیں گذریں - ورنہ یہ ہیں لکھتا ۱۲ گوہر

می جوید۔ ازان جمله است این ابیات ابیات چون نیست بهره بیشتر از قسمت
ونصیب ؛ برخلق رشک وشکوه قسمت برای چه ؛ امید وار کردن ارباب
احتیاج ؛ بر وعده زیاده زواقت برای چه ؛ هرگز مگو پیدا از کس اگر راست و
گر دروغ ؛ غیبت چه نفع دارد و محنت برای چه ؛ در رزمگاه سنجیده باید قیاس
نیست ؛ نادیده جنگ لاف شجاعت برای چه ؛ تالیف قلب اگرچه بحرف
خوشامد است ؛ لیکن فزون زرتبه وحالت برای چه ؛ باور کنند اگر سخنت کو مشو
چه باک ؛ هرجا قسم بغیر ضرورت برای چه ؛ هر مصاحبت نبود قحط گفتگو
حرفی کز و است بیم مضرت برای چه ؛ در خشم یک سخن که درشت است کا رنیست
دشنام ونعره وقت خشونت برای چه۔ کارنامه ها که مرهته ها در اقتدار خود کرده
اند فارسی نویسان متقدمین ومتاخرین یک قلم ترک داده وحمل بر استغراق ومبالغه
می نمایند۔ وکسانیکه به تحریر پرداخته اند حرکات لغو را باضعاف مرقوم ساخته اند
راقم سطور حالات این گروه را که باقوام مختلفه مشتهر اند وتعداد از هفتاد متجاوز میگویند
از زبانداران وواقف حالان هر قدر به تحقیقات رسید به تحریر می آرم واز امور عجیب
وغریب ومعلومات دیگر می گذرم ومی گذارم۔ مخفی نماند که در کیش هنود اصول چارگونه
قرار داده اند۔ وآن را چار چوترن نامند۔ برهمن وچهتری۔ بیس وسودر۔ فرقهٔ اول
یعنی برهمن مخصوص است بشش چیز خواندن بید ودیگر علوم در سوزش دیگران
وجاک کردن یعنی برای دیوتها نقد وجنس دادن ودیگران را بران داشتن
خیر دادن وخیر گرفتن۔ دوبین یعنی چهتری که بکهتری بدل شده ازان شش سه
کنند خواندن وجاک کردن خیر دادن وخدمت گاری برهمن وپاسبانی عالم وگرفتن
دست برد آن ونگاهبانی دین وتاوان گرفتن از بدکار واندازه آن نگاه داشتن
وسزا در خور نمودن وزر اندوختن وبجا خرچ کردن وفیل واسپ وگاو وبندگان

خدمتگذار را تیمارداری کردن و بجا آوردن پرستش نمودن و ناخواستن از مردم و اعتناب نمودن نیکوکاران و مانند آن ششم آنکه ویش باشد نیز آن سه کار برهمن کند لیکن پرستاری و کشاورزی و بازرگانی و کادیانی سربازی - و از هنگام زیستن تا زمان پسین ده کار که گفته آمد بر سه کشنده پاره‌ین که سود راست جز نوکری هر سه سزاوار بود و پوشیده و پس خورده آنها بپوشد بخورد و پیکرنگاری و زرگری و آهنگری و درودگری و سودای نمک و شهد و شیره ناست و روغن و غله خاص او باشد - همچنین را بیرون از دین شمارند چون مسلمانان و ترسا و جهود و نصارا و آنها را ملیچه گویند - از آنجا که این تقسیم را مدتی سپری شد از امتزاج باهم فروع برآوردند و هرکدام را در رسم پرستش تفاوت بسیار است - و هریکی را به نسبت جا و پیشه و بزرگی بزرگان شاخها بر شده و شماره آن از بیان بیرون - القصه قوم مرهٹه که عبارت از سکنه سرزمین مرهٹ است و این خطه در زمان حال بصوبهٔ خجسته بنیاد اورنگ آباد نامزد و قلعه دیوگیر یعنی دولت آباد از مضاف آن است هفتاد و قسم از اقوام مرهٹه معلوم گردید و سوای آن هم هست احاطهٔ آن دشوار و هریک در رسوم و عادت خویش منفرد می باشد و در بعضی چیزها متحد - اگرچه در طعام خوردن شریک همدیگرند اما اجتنابی از قرابت و مصاهرت دارند و در یک رکابی بجز همجنس و قرابتی هم طعام نمی شوند - حالا تحریر خصوصیات دیگر اینها واگذاشته بتفصیل اسمهای اقوام ایشان پرداخته سخن را ایجاز میسازم

اول بهوسله - دوم سرکے - سوم کهورپری - چهارم بجاری - پنجم ریکاری ششم پاٹن کر - هفتم دموی - هشتم بریکلی - نهم پالکر - دهم سیندهی - یازدهم دبیرکر - دوازدهم بهابے راو - سیزدهم کدم - چهاردهم جلهه رانی - پانزدهم سمرورکر - شانزدهم باہرسے - هفدهم پارسے - هیجدهم بهونزی - نوزدهم باکهر

بستم کہارکی - بست و یکم کاکوار - بست و دوم جادو - بست و سوم و بروال کر - بست و
چہارم رلن دیوی - بست و پنجم اوی جاری - بست و ششم بارگل - بست و ہفتم
جاپے کر - بست و ہشتم مکری نکر - بست و نہم سر وکے - سیم سندوس کر - سی و یکم
سو نہتر - سی و دوم سکلی - سی و سوم کان لنے - سی و چہارم بانک موزی - سی و
پنجم کوچر - سی و ششم کولے کر - سی و ہفتم سورکر - سی و ہشتم کناسے - سی و نہم
دلور - چہلم مالنے - چہل و یکم انگوٹے - چہل و دوم جاوک - چہل و سوم رالے
جاجی - چہل و چہارم چوہان - چہل و پنجم دان موری - چہل و ششم پنوار - چہل و
ہفتم کوک ولے - چہل و ہشتم کہان ویل کر - چہل و نہم روکے کر - پنجاہم سال
کہی - پنجاہ و یکم وانکری - پنجاہ و دوم پہالکر - پنجاہ و سوم موری - پنجاہ و
چہارم بہیرراو - پنجاہ و پنجم باکتال - پنجاہ و ششم مان کر - پنجاہ و ہفتم سہرنجی
پنجاہ و ہشتم بہاندول کر - پنجاہ و نہم اندولی - شصتم دہولے - شصت و یکم
کالے - شصت و دوم مادہو - شصت و سوم بنالکر - شصت و چہارم مہروی
شصت و پنجم پنبلی - شصت و ششم سوئے - شصت و ہفتم لوکہدا - شصت و
ہشتم پان دار - شصت و نہم سولی - ہفتادم بہاندیہ - آزانجا کہ تشریح احوال
ہر فریق و وجہ تسمیہ ہرکدام بقید اعراب موجب طوالت کلام بود و ہم کما ینبغی
بتحقیق نرسید فقط بر تحریر احوال بہوسلہ کہ ریاست ودان خاندان است۔
اکتفا میسازم و بشرح و بسط کیفیت نیاکان او بموجب اظہار معتبرین بقدر معلوم
می پردازم -

بیان وجہ تسمیہ بہوسلہ وشروع احوال انساب او

پوشیدہ نماند کہ در وجہ تسمیہ بہوسلہ اختلاف است یعنے بہوسلہ و اکثرے کہوسلہ

وبعضے بہوسرہ می گویند و وجہ آن بآئین دیگر بیان می نمایند۔ آنانکہ بہوسلہ میدانند
چنین تقریر می کنند کہ بہو در زبان ہندی بمعنی زمین و سلہ بمعنی خار و پیکان آمدہ
سلہ مخفف سال است و این لفظ در نامہاے راجہا اکثر می باشد چنانچہ بیری سال
و درجن سال و شتر و سال۔ نام راجہاے کوٹہ است کہ بقوم ہاڑا مشہور چنانچہ بیری
و درجن و شتر و ہر سہ لفظ بزبان سنسکرت بمعنی دشمن آمدہ یعنی خار دشمنان
موجب لقب ہاڑا اینکہ ہاڑ بمعنی استخوان است از نیاکان آن راجہ با موافق
حکم مرشد پرستش ہاڑ کردہ صاحب ولد گردید بالجملہ چون مقتداے بہوسلہ قزاقی
و صحرا نوردی و اعداکشی داشت نامش بہوسلہ گذاشتند یعنی خلش زمین و کسانیکہ
بہ کہوسلہ تعبیر می نمایند معنی کہوسلہ بزبان مرہٹی آشیانہ کوچک می دانند۔ ہر گرہ
اینہا بنابر تعشق زنکہ ظاہرا از غیر قوم بشہرت نجار باشد جاے مکانی مختصر ساختہ
پنہان بتسویت داشت بہ کہوسلہ مشتہر شد۔ دیگر وہی بہ بہوسرہ نسبت می دہند
توجیہی عجیب بیان می کنند کہ بہوسرہ در ہندی بمعنی فرج است از آنجا کہ معشوقہ
عشق زنے شب و روز بود ہم قومش نسبت او بفرج دادہ از راہ استہزا
باہم تکلم می کردند تا آنکہ رفتہ رفتہ را ء مہملہ موافق قاعدہ ہندی مثل کوارن و
کوالن تبدیل بہ لام یافتہ بہوسلہ شد واللہ اعلم بحقیقت الحال ہر دو وجہ اول را
تاریخ نویسان نوشتہ اند وجہ ثالث زبانی شخص ثقہ واقف خاندان اینہا
شنیدہ بقید قلم آوردہ صاحب تاریخ ماثر الامرا جدید می نویسد کہ راجہ ساہو
بہوسلہ از نسل راجہ پلسے چتور است کہ سسودیہ اند از نیاکانش راجہ سورج سین
نام بنابر وجہی از چتور بدکن رفتہ چندے موضع بہوسہ عملہ پرگنہ کرکتل سرکار پٹیالا
صوبہ خجستہ بنیاد سکونت گرفت و نسبت بہ آن موضع خود را بہ بہوسلہ ملقب
ساخت انتہی کلامہ چون بوضوح پیوست کہ نسبت بہوسلہ براجہاے اودیپور کہ

سسودیه اندمی رسند- و راجهاے اودیپور فوق جمیع راجهاے سرزمین راجپوتانه
انداز راجهاے دیگر هر راجهاے که نو بر مسند راج می نشیند راجه اودیپور قشقه
براے او می فرستند و او آن قشقه افتخار را بر پیشانی او بدست می کشد و او را قشقه
از خون آدمی می کشند. و لقب راجه اودیپور رانا است و او نسب خود به نوشیروان
عادل می رسانند- اگرچه کیفیت اینها در دفتر سوم اکبرنامه و دیگر تواریخ به تفصیل
مرقوم است- و قصه سلطان علاء الدین و فتح چتور مشهور- اما الحال آنچه
بتازگی زبان بادفروشان صادق القول معلوم شد نوشته می شود-
اودی سنگه پسرے بنام پرتاب سنگه بر راج گذاشت و از وی امر سنگه
و از وی راج سنگه و از وی سنگرام سنگه و از وی جگت سنگه و از وی پرتاب سنگه
دوم و از وی راج سنگه ثانی بر مسند راج یکے بعد دیگرے نشست و وفات یافت
بعد راج سنگه اڑسینه پسر خورد جگت سنگه مذکور تمکن گزید بعد چندے پسر
راجه امیر سنگه او را در شکارگاه کشت- پسرش بر اودیپور قابض ماند-
درتن سنگه پسر راج سنگه ثانی بعد فوت پدر در خانه جد مادری متولد گشته
در کوهلمیر نشو و نما یافته هنگامه آرائی استدعاے راج است زیاده ازین تحقیقات
شاخهاے شجره اینها و کارنامه هاے هرکدام پرداختن از مطلب باز میدارد-
برهمان قدر پسند نمود و چون بالا مذکور شد که سسودیه نسب خود به نوشیروان
عادل می رسانند- شمه از احوال خاندان کسرے بنابر شادابی کلام نوشتن
درین مقام مناسب افتاد-

احوال سلطنت خاندان نوشیروان بطریق اجمال

صاحبان تواریخ اسلامی در ذکر ملوک بنی ساسان که آنهارا اکاسره نیز گویند می آرند

ایشان طبقهٔ چهارم از پادشاهان عجم اند و دولت و شوکت ایشان مانند کیان
بوده و اکثر ممالک با ایشان باج و خراج داده اند اول ایشان اردشیر بابکان
و آخر ایشان یزدجرد بن شهریار بود و بست و شش تن از ایشان در چهار صد
و بست و هفت سال پادشاهی کردند ظهور دولت ایشان در سنه پنجهزار و هشتصد
و بست و یک از تاریخ آدم است و انقراض دولت ایشان در سنه سی و یک هجری
بوده مذکور اینها بشرح و بسط تمام در شاهنامه فردوسی و دیگر تواریخ مندرج است
این جا باحوال نوشیروان بن قباد بن فیروز که ملقب به عادل است اجمالاً می
پردازم - **نوشیروان** جهاندار بود و عادل باذل گواه عدالتش همین بس که پیغمبر
آخر زمان صلی الله علیه وسلم مبعوث در زمانش شده او را بعدالت یاد کرده و نیز
فرمود که نوشیروان بنا بر عدالت و حاتم طائی جهت سخاوت با وصف بودن
در کفر از حرارت آتش دوزخ محفوظ خواهند بود - الحاصل باکمال عدالت و
نصفت چهل و هشت سال پادشاهی راند و جمیع بلاد ترکستان و ماوراء النهر
و چین و مصر و دیار عرب و اکثر بلاد هندوستان زیر فرمان خود آورد - و سلاطین
روزگار غاشیه اطاعتش بر دوش کشیدند - در ابتدای سلطنت خود خوابی
دید که خوکی با او در یک کاسه شراب می نوشد - از معبران تعبیر خواست هیچکس
زبان به تعبیر نگشاد - موبد موبدان را طلبیده مستفسر تعبیر شد و گفت اگر نگوئی
بقتل رسانم - موبد موبدان منادی داد که هر که تعبیر خواب کسری کند یک بدره
زر سرخ از من گیرد - این خبر به بزرجمهر رسید واو در مرو پیش استاد خود
درس میخواند گفت تعبیر این خواب نیک دانم - بشرطیکه مرا پیش کسری
برند - موبد موبدان عرض نموده بزرجمهر را پیش کسری طلبید - بزرجمهر گفت
در شبستان پادشاه غلامی است که با یکی از اهل حرم نرد مباشرت می بازد

کسری همه زنان و کنیزکان را پیش بزرجمهر گذرانند - مردی ظاهر نشد - آخر همه را
بگفته بزرجمهر برهنه کردند - **فرد** - غلامی پدید آمد اندر میان ز بالا چو سرو و بچهره
کیان - گویند که با دختر حاکم چاچ مختلط بود نوشیروان هر دو را بقتل رساند - فردوسی
طوسی این قصه را حواله بمادر نوشزاد می کند که دختر قیصر بود و بعضی مورخین
بر آنند که غلام با دختر امیر چاچ مختلط بود - و اصح آنست که کنیزکی بود - بعد ازین
بزرجمهر را مقرب خود ساخت و بالاتر از موبد موبدان و وزیران خود نشاند و پایه او
از همگنان مرتفع گرداند در عهد نوشیروان مزدک زندیق که دعوی نبوت کرده
عالمی را گمراه ساخته بود مع توابع خود که نود و هشت هزار کس بودند بقتل رسید
و در زمانش نوش زاد پسر او که از بطن دختر قیصر بهم رسیده بود از دین مجوس
برگشته بدین ترسایان گروید و بالشکر خود به هندوستان رفت و در انجا سپاه گران
جمع نمود و خواست که با ایران زند - نوشیروان رام برزین را با لشکر عظیم بجنگ
پسر فرستاد و نوش زاد بعد از محاربه بقتل رسید و از و در هندوستان اولاد ماند
میگویند که رانا راجه اودیپور از نژاد نوشزاد است و در عهد نوشیروان خضاب
موی بهم رسید و ایضاً در عهدش افسانه های هندی را بزبان فارسی ترجمه کردند -
و خاقان چین نیز دختر بکسری داد و در جهاز دختر اسپی با سوار از جواهر آبدار
ترتیب داده فرستاد و فتوحات عظیم در ملک روم نمود بالآخر در سنه شش هزار
و یکصد و شصت و هشت هرمز را که از دختر خاقان بهم رسیده بود ولی عهد نموده
خیمه بدار باقی زد چون در آئین مجوسان لاش میت را امانت در دخمه ها
میگذارند - می گویند قالب نوشیروان بدستور تا حال سالم است و خستگی در آن
راه نیافته آیا بتاثیر عدل یا از حکمت حکماء چنین است - آمدم بر احوال یزدجرد
بن شهریار بن خسرو پرویز بن هرمز بن نوشیروان که آخر ملوک عجم است - او در

با مسلمانان محاربات عظیم واقع شد۔ رستم بن فرخ زاد که قاعده سردار لشکر او بود بجنگ سعد وقاص که از طرف حضرت عمر رضی اللہ عنہ مامور شده بود در سنه پانزده هجری مقتول شد۔ و تفرقه تمام در دولت ساسانیان روداد تا آنکه در سنه سی و یک هجری منقرض گشت و ممالک ایران بدست مسلمانان آمد۔ مدت سلطنت یزدجرد هفده سال و اکثر نوشته اند که چون سعد وقاص با رستم فرخ زاد نبرد آراست چهار روز متواتر جنگ ماند و روز چهارم شکست فاحش بر عجم روداد و رستم فرخ زاد بدست هلال بن علقمه کشته گردید۔ اگرچه فردوسی در شاهنامه گفته که از دست سعد کشته شد اما در تواریخ دیگر مسطور است که قاتل رستم هلال بود و درین حرب سی هزار از اسلام شهید شدند و سی هزار از عجم قتل و اسیر گشتند و چندان سیم و زر و اقمشه و اجناس بدست لشکر اسلام افتاد که محاسب اندیشه در شمار آن عاجز است و بعد از ان جارحان که او نیز از امرایان عمدهٔ ایران بود شکست فاحش یافت و زهیر بن قیس جارحان را بکشت۔ و پس ازین شکست عظیم به عجم رسید و درین سنه که شانزده از هجرت پیغمبر علیه السلام بود تاریخ هجری مقرر شد و سعد وقاص کوفه را بنا کرد و درین سال میمونه زوجهٔ رسول خدا صلی اللہ علیه وسلم وفات یافت و در سنه هفده هجری بعد کشته شدن رستم فرخ زاد مداین مفتوح گشت و غنایم آنقدر بدست اهل اسلام افتاد که عقول عقلا در تعداد آن متحیر است۔ گویند عرب طلا را با نقره بمبادات بیع و شرا میکردند۔ و خمس غنایم به مدینه آمد۔ حصه هر یکی از اهل بدر پنجهزار دینار رسید و حضرت فاروق عباس را بست و پنجهزار دینار و هر یکی از ازواج رسول علیه السلام ده هزار دینار داد و ایضاً درین سال ابوموسیٰ اشعری اهواز را مهر یرا تسخیر نموده و هرمزان عم یزدجرد را دستگیر نموده با دختران نزد حضرت فاروق فرستاد حضرت فاروق دختر هرمز را با

امام حسین علیہ السلام داد و دختر دیگر او را بہ محمد بن ابی بکرؓ منسوب ساخت۔ **ابیات** بیا بگوی کہ پرویز ازین زمانہ چہ خورد ؛ بہ برد و بپرس کہ کسریٰ ز روزگار چہ برد ؛ اگر این نہاد خزاین بدیگری بگذاشت ؛ و بہ داد گرفت ممالک بدیگری بسپرد۔ تا اینجا از تواریخ مجملیتو بہ مسید سند تا بناظران این اوراق محنت تحقیق بظہور پیوندد۔ صاحبان دین زردشتی در ضبط تواریخ و قید سنین و شگاہ تمام دارند۔ و مدار زندگانی آنہا بر دریافت حالات سلف و احکام نجوم است و کتاب ہای اینہا مانند کتب اہل ہنود اخبار ہای از گذشتگان و دو سہ ہزار سالہ میکنند۔ آوردہ اند کہ چون در دولت یزدجرد تفرقہ رو داد اولادش انتشار یافتند۔ ازآنجملہ سہ دختر او آوارگی گزیدند۔ دختر متوسط مسمیہ بشہر بانو در حبالہ نکاح حضرت امام حسین علیہ السلام آمد و بعد شہادت امام ہمان زمان از خیمہ اہل بیت دو شادوشش ملایک بجلد برین رسید و صبیہ صغیرہ یزدجرد کہ بفارس بانو نامزد است از دستبرد سواران عرب بدرجستہ در کوہ چک چک کہ از نیر دسی کردہ فاصلہ وارد بمناجات الٰہی متوارٰی گردید چنانچہ تاحال زیارت گاہ پارسیان است و اہل اسلام آنرا نہانخانہ عفت ماب میگویند و در دامنہ کوہ مذکور نشیمن ہای متعدد مختصر ساختہ اند۔ و صلحای اہل پارس ہنگام مجمع آنجا کہ در بہمن ماہ قدیمی روز اشتاد ایزد کہ عبارت از تاریخ نسبت و ششم شہر مذکور است۔ می شوند نشیمن ہا قیام نمودہ بعبادت می گذرانند۔ می گویند۔ آبی از کوہ می تراود و ہر روز بقدر نوشش و صرف دو کس مجاور آنجا کہ از پارسیان مدام در آنجا حاضر میباشند می چکد۔ و ہرگاہ مردم زایرین کہ قریب بہ دہ ہزار مجتمع می شوند آب موافق کفاف آنہا می افزاید و بعد ہشت روز برای سیرابی دار بست کہ انہیا رہای انگور

در دامنه کوه طارم مستطیل تسطیح داده اند و زیر سایه آن فرودگاه مستقر قین است حسب طراوت آن ریزش می کند و هرگاه دران مجمع کسی محتلم یا حایض شد همان زمان آب از چکیدن می ایستد مجاوران ندا می کنند که هر که حایض یا محتلم باشد از کوه فرود آید - چون فرود آمد باز بدستور آب تراویدن گیرد و این است از عجائبات آنجا. دختر سیومین نیرد جرد که آنرا مهین بانو گویند دانیدم پارسیان مفقود الخبر است و کتب هندوان بورد آن در سندگراهی میدهد و از نسلش قوم سسودیه دانند - ازینجا دریافت شد که دختر دومین نیرد جرد که شهربانو نام داشت بعقد محمد بن ابی بکرؓ رسید - شاید نیردجرد چهار دختر داشته باشد که پارسیان را بر آن علم نیست - یا هندوان را بر ورود دخترش اطلاع کماهی نبوده - یا اهل اسلام دختر اجنبی را بمغالطه نسبت به نیرد جرد می دهند - بهر حال قوم سسودیه از اولاد نوشش زاد پسر نوشیروان یا از اخلاف صبیه نیرد جرد نبیره آن است الحال بترجمه کتاب مرهٹی که در ملک پونه قلمی شده و نام محرر یافته نمی شود و ایمای ازان در تواریخ ماثر اصفی نموده ام میگرایم - از تغییر و تبدیل کار نداشته بی کم و کاست ترجمه می نمایم

شروع احوال مرهٹه از تاریخ مرهٹی که نام مولف و سنه تالیف ازان پیدا نیست

راویان روایت اسمار عالم و حاکیان حکایت اخبار بنی آدم که چهره شاهد مقال شان از خال و خط مبالغه و فضول معراست و از گلگونه صداقت و تحقیق جلوه افروز و رونق افزا چنین آورده اند - که راجا رانا بهیم از اخلاف سسودیه

اودیپور مضاف صوبه اجمیر بود فورمکنت و ثروت انصاف داشت وبکمال اخلاق ستوده وناموری علم اشتهار می افراشت در شبستان دولتش دو نیر اقبال سرا تابانی و دو اختر اجلال را درخشانی بود. ولد کبیرش باسم رام سنگه روشناس جهان وخلف صغیرش از نام باکهه سنگه مشهور زمان فرد - دو همرو دو همو دو همدم او بدیدن هردو چون بادام توام او هرگاه بهیم سنگه آنجهانی شد رام سنگه را نظر بکلانی قشقه راج کشیده بر مسند نشاندند. باکهه سنگه بحکم آنکه الاسما تنزل من السما نظر بطینت شتری که اطاعت جبلت آن نیست خیلے غیور مزاج بود بمقتضاے این معنی که ده درویش در گلیمی خسپند ودو بادشاه در اقلیمی نگنجند متابعت برادر ناگوار دیده روزے بتقریب شکار برآمده بدر زد وجانب دکن شتافته متصل دریاے نربدا رسیده توسل الی موهن مرزبان آنجا گزید. وچون علونسب وسمو حسب او حاجت اظهار نداشت بکمال احترام وتقریب ممتاز گردید. تا آنکه در حیات راجه مختار ممالک در رتق و فتق مهمات او گشت و قسمی بتنظیم وتنسیق ملک پرداخت. ومفسدان ومتمردان را مغلوب ومنکوب ساخت. که به باکهه سنگه بهوسله مشهور گردید. چه بهو بمعنی زمین وسله بمعنی خلش است. بعد وفات الی موهن تا جوان شدن پسرش تمشیت امور ریاست نمود وهرگاه وارث ملک لیاقت ملک رانی بهم رساند. بمقتضاے نیک ذاتی وحق شناسی تسلیم راج باو کرده پهلوتهی نمود وازانجا رخصت کرده وارد دیول گالون گشته سکونت گزید. وبجهت طے مسافت زندگانی مشغله گشت وکار مزروعات که بعقیده هنود بهتر ازین روزی حلال نیست اختیار نموده چه ضرب المثل هند است سه اوتم کهیتی مدهم بان او کنشت چاکری بهیکه ندان - یعنی افضل ترین معاش زراعت است ومتوسط تجارت وبدترین پیشه نوکری

که همیشه گدائی می باشد۔ آورده اند که وجهه برآمدن باکهه سنگهه از دیار خود توسل
بابائی موهن و بعد ازان توطن در دیول گانون بنا بر تعشق دختر سنجارے بود از انجا
که عشق پیچید در دامن حالش زده گریبانش کشید۔ دختر را بے عقد داخل حرم
ساخت۔ و از خویش و بیگانه واپرداخته اسیر دام زلفت گردید ؎ هر کجا
سلطان عشق آمد نماند ٭ قوت بازوئے تقوی را محل ٭ پاک دامن چون زید بیچاره
تا گریبان اوفتاده در وجل۔ ازبسکه با غیر کفو بلکه فروترین قوم نزد توصل باخت
مطعون هم قومان و اقارب گردید ناچار چندے اورا در نهانخانه داشت۔ بعد
ازانکه دختر مذکور حامله شد۔ بیرون شهر در مزرعه از نظر مردم خویش و تبار
پنهان نگاهداشت۔ و کلبۂ مختصرے که آنرا کهوسله یعنی آشیانه کوچک تعبیر کردند
ترتیب داد تا آنکه لقب بکهوسله شد۔ چون صاحب ولد گردید و طشت رسوائی از
بام افتاد۔ بنا بر کدخدا ساختن او در همقومان متامل گردید نظر به حمیت زنکه و غیرت
مزاج و خوف طعن و تشنیع همجنسان با مدخوله و لونهال جانب دکن رهگرا گشته۔
توسل بابائی موهن جست و آن ولد را در قوم مرهٹه منسوب ساخت زیراکه راجپوتان
صحیح النسب نه پذیرفتند۔ ناچار بغیر قوم کتخدا نمود۔ و بطفیل محبت زن خود را نیز
از کیش اباواجداد فروتر نشاند ؎ عاشقی چیست بجان بندۂ جانان بودن
دل بدست دگرے دادن و حیران بودن ٭ سوئے زلفش نگهے کردن و رویش
دیدن ٭ گاه کافر شدن و گاه مسلمان بودن۔ این ماجرا را خافی خان در تاریخ
خود بطور قبیح بیان کرده چنانچه نقلے ازان در مآثر آصفی آورده ام و اینجا حسب
ترجمۂ هندی گذارش رفت نوجه انقطاع از ابائی موهن و ورود در دیول گانون
چنین گویند که چون پسر ابائی موهن بحد بلوغ رسیده بشعور رسانید اکثر گاه باتفاق
پسر باکهه سنگه بسیر و شکار میرفت۔ وقتے چوبے خوشرنگ مصفا جهت تعمیر عمارت

از جنگل آورده بودند وپسر اپی موهن باحاضران تماشاے آن میکرد - در شناخت
آن چوب عاجز ماندند - وندانستند که از کدام درخت است - ناگهان بر زبان پسر
اپی موهن گذشت که این چوب راپسر راجه باکهه سنگهه بنیکو وجه خواهد شناخت
چون او از شکم دختر سنجار بود - این سخن بد گذشت - در دل داشتند بعد دو سه روز
همیلوم از آنجا بر آمده راه دیول گانون گرفتند وبعد فوت باکهه سنگهه بکشتکار
پرداختند - الحاصل پسر اول به بابوجی و دوم را به بنوجی موسوم ساختند
از صلب بابوجی که پیوند بر بهتّه دارد دو پسر بوجود آمدند یکے شهاجی و دوم
شرفاجی - واز بنوجی هشت پسر باسم کهلوجی وبناجی وغیرها متولد شدند وآنهارا
عالمگیر بادشاه بنا بر جزیه در شکنجه کشید - وبابوجی بهوسله وبنوجی بهوسله هردو
برادر بنا بر مناقشهٔ زمینداری ترک دیول گانون گفته مع آل وعیال در موضع
دیونده متصل دولت آباد آمده بزراعت مشغول شدند - وهمانجا رنگ توطن
ریختند وخودها براے گذر معاش در قصبه سنده کهیر پیش لکهوجی جادوراو
دیسکهه سرکار دولت آباد که از پیشگاه نظام شاه منصبی وسرکردگی دوازده
هزار سوار داشت رفتند - وبصیغه بارگیری نوکر شدند - از آنجا که [illegible]
بودند وسواری اسپ متعذر بود - به نگاهبانی دیوڑهی تعین گشتند - چون شهاجی
پسر بابوجی طفلے وجیه زیبا رو بود وآثار نیک بختی از جبینش لمعانی داشت - روزے
جادوراے از روزهاے جشن هولی صبیهٔ خود را که حسینه بود بر زانو نشانیده وبر
زانوے دیگر شهاجی را گرفته در حالت مستی شراب از راه شفقت بزبان
آورد که چه باشد فیما بین هردو عقد مناکحت بسته گردد - تا اولاد حسین [illegible] بوجود
آید - همین که این سخن از زبان جادوراے بر آمد - بابوجی حضار مجلس را [illegible] گواه گرفت
وگفت که از امروز اقتران این دو کوکب متحقق گردید - جادوراے -

چون خاموشی را نصف رضا گفته اند این سخن شهره گرفت و بعد اتمام مجلس نشاط
جادو رائے به محلسرا رفت و شهاجی را که همیشه با خود میداشت همان روز همانجا گذاشته
صبیه را با خود همراه برد۔ مستورات خانهٔ او برین ماجرا مطلع شده بشورش آمدند که
این فرومایگان خانمان آواره را چه در سر افتاده که از ما وصلت می جویند خود برائے
شکم پروری از وطن سرگردان آمده در بدر خراب و خوار اند و شرافت نسب این ها
ظاهر است۔ آرے **مصرع** غوک لب جوے هم دماغی دارد۔ لعل را
با خزف چه نسبت و ژاله را پیش گوهر چه عزت **فرد**۔ اے شیشه مزن لاف
نزاکت امروز - انصاف کن آخر که همان سنگ شد۔ جادو رائے جواب داد که
سرسری بر زبان من حرفے گذشت هیچ رسمیات شادی قوم خود نداده ام۔ حالا
اینها را برطرف می کنم از همچنین کلمات مستورات را تسلی ساخت و روز دوم بعادت
قدیمه شریک طعام خود نکرده خوردنی پیش ایشان فرستاد۔ آنها آن خوردنی را
واپس داده گفتند که انشاء الله تعالیٰ این همه طعام وقت شادی یکجا خواهیم خورد
جادو رائے ازین سخن برآشفته بعد فراغ از طعام در دیوانخانه برآمده محاسب را طلب
داشته حساب تنخواه هر دو برادر نموده برطرف ساخت۔ و وقت رخصت گفت که
شما را با من هیچ قرابت نیست۔ و من سرسری بشما گفته بودم۔ رسمیات قوم خود نداده
ام۔ خواه مخواه گلوگیر شدن خوب نیست۔ معلوم شد بد معامله و فضول هستید۔ اولے
اینست که شما مع قبائل از اینجا رخت خود بردارید۔ و هر جا که دانید بروید۔ بودن شما درین
آبادی نامناسب۔ آنها احمال و اثقال بار کرده همان وقت مکان قدیم خود یعنے دیول
گانون رفته قیام گرفتند۔ و بدستور ماضی دو سه سال بگذشت و کار به داختند۔ هر روز
پرستش سداشیو یعنے مهادیو که یکی است بزرگ ترین بت ها و دین هنود مظهر
نامه مید انند بصدق نیت و خلوص اعتقاد میکردند و تا که از عبادت او فراغ حاصل

بسر کردند آنچه طعام بدیشان می گذاشتند. و بروز اکیادسی وغیره ایام صیام روزه می داشتند
تا آنکه از تاثیر اعتقاد ایشان غنچهٔ مراد شگفتن گرفت ؎ می ستاند اعتقاد آخر مراد
دل ز سنگ او برهمن مقصود خود را می کند حاصل ز سنگ — شبی از شبهای چهاردهم
ماه که آن ماه بزبان هند ماگه گویند بطلب دقت مهود آن هر دو مزارع در مزرعه خود به بیداری
که جهت نگاهبانی زراعت تعمیر می سازند نشسته بودند. هنوجی را فی الجمله غنودگی و باوجی
را چشم بیداری بود که ناگاه یک پنجهٔ دستی باز پور دو دست بهمچنین مرصع بکمال روشنی بروز
از سوراخ زمین بلند گردید و پس باوجی سایبان گردید. باوجی این را از خیالات
تصور کرده هنوجی را بیدار ساخت چون باوجی سر بخواب گذاشت سری دیوی جیو
که بزبان هندی قدرت کاملهٔ ایزدی را گویند بشکل بصورت زنی سفید پوشش
تجلی پر نور بالای سقیفت درآنجا نمودار شده ندا درداد که این معبود تو ام واز پرستش
تو نهایت محظوظ و مسرور گشته ام. و مهربان بر شما شده می فرمایم که همین جا در
زمین گنجینهٔ عظیمی مدفون است و بدان مارے موکل تو سجده نموده این زمین را چقر
کن. و آن گنجینه بردار و با اتراج نسبت و هفت پشت بخشیدم از کسی اندیشه
و وسواس مکن. هر اراده که در دل تو جا خواهد گرفت بانجام خواهد رسید. باوجی
و هنوجی بعد بیداری شکریهٔ این عطیهٔ عظمی بجا آورده زمین را کنده بیده هفت کراه
آهنی پر از زر بر آوردند. و در پردهٔ شب همه را بر همراه با ارکی بخانه بردند و در
عقب خانه میان مغاکی که برای داشتن غله می باشد دفن کردند و آهسته آهسته
همه کارهای زراعت را یکطرف داشته دلجمعی نمودند و بعد چندی در قصبه
چار کونده آمده از سیونانایک نامی مهاجن که دولت بسیار داشت و از سابق
متعارف بود. همه احوال خود را بی کم و کاست بیان کرده استمداد خواستند. او
انگشت قبول بر دیده نهاده تکریم نمود و گفت که هرگاه حق تعالی شما را کرامت کرده

از ما چه مراعات خواهند کرد - گفتند فوطه داری یعنی خزینه داری ملک مسخره از ان
تو خواهد بود مادامی که ریاست در خاندان ما باشد - این خدمت عظمی متعلق بکیسان
تو خواهد ماند و برابن اقرار نوشته با عهد و پیمان مضبوط قلمی نموده دادند - مهاجن مذکور سامان
ضروری از سواری و پارچه برای آنها مهیا کرده بخریدی هزار راس اسپ تیز رو قوی
هیکل پرداخته و بارگیران بر آن ملازم داشته و از اسلحه و سامان درست کرده جمعیتی
بهم رسانند - آنها از بنالکر ساکن پهل تن کر که با دوازده هزار سوار قزاق و شیوه تمرد
داشت وکیلی فرستاده درخواست مواصلت کردند - و بعد قول و قسم مضبوط
ملاقات کرده مافی الضمیر خود بیان نموده دو هزار سوار از و امداد خواستند او قبول نموده
همراه داد بابوجی تخفیف بار نموده و بنوجی را بر جایگاه خود گذاشته مع جمعیت خود
و تعیناتی که مجموع سه هزار باشد - جریده اسپ قیچی گهاٹ سماو بیت عبور کرده دریای
گنگ را از راه نیوسا گذرانده متصل ایلوره فرود آمده شبی چند خوک را ذبح کرده
در مسجد روضه منوره که نزدیک دولت آباد پایه تخت نظام شاه است انداختند
و عرضداشتی باسم پادشاه باین مضمون نوشته در گلوی خوک مرده بسته گذاشت که
لکهوجی مخاطب جادو رای دسیکهه در ایام هولی روبرو مجمع عظیم دختر خود را با پسر
منسوب ساخته از مشورت نسوان برگردیده است و ما را از نوکری برطرف نموده
اخراج دیار کرد بنا بران استمداد بنالکر خواسته درینجا جهت استغاثه آمده ایم - و
باین جرات مبادرت نمودیم امید واریم که بحق خود فائز شویم - عرضی به مضمون
مرقوم الصدر گذاشته مراجعت بقصبه پهل تن کر نمود - چون علی الصباح آن
مجاوران و خادمان درگاه برین ماجرا وقوف یافته خوک کشته را مع عرضی بنظر
نظام شاه گذرانیدند - نظام شاه مطلع شده جادو رای را طلب داشته تهدید کرد
که این حرکت بنا بر امر سهل مستحسن نیست - باید که دختر خود را موافق اقرار با پسر مالوجی

کدخدا باید ساخت - و بلا اسار او پرداخته بیخ فتنه و فساد باید کند - جادو رائے عرض
کرد که اگر جان بخشی فرمایند التماسے دارم - نظام شاه فرمود که امان بخشیدم آنچه باشد
گذارش نماید - معروض داشت که بارشاد والا جیجابائی نام دختر خود را با پسر بابوجی کتخدا
سکنم لیکن امید وارم که از راه بنده نوازی بابوجی و بنوجی حضور طلب شده بمنصب
و سوار سرفراز شوند - التماسش بدرجه اجابت مقرون شد - جادو رائے را مورد
آفرین و تحسین نموده مردم راست کردار با قولنامه مضبوط فرستاده بابوجی و بنوجی
را مع شاهجی پسر بابوجی به دولت آباد طلب داشت جادو رائے استقبال رفته
بملازمت نظام شاه رسانید - شاه از دیدار شاهجی که بسیار حسین بود محظوظ و
نشاط گشته از خلعت و شمشیر و فیل سرفراز نموده منصب و جاگیر لایق نواخت و
حکم کرد که جادو رائے قبایل خود را طلبیده در دولت آباد بحضور خداوندی شادی
کدخدائی هر دو نهال نوخیز نماید - جادو رائے حسب الامر قبایل را در آنجا آورده جشن
شادی را بانصرام رسانید و جهاز بقدر استعداد داده رخصت کرد و کوباجی نایک
بانس پال نامی کارکن را برائے خبرگیری دختر همراه داد که بهمه وجوه خبرگیران باشد
بابوجی رفته رفته همه قبایل خود را به دولت آباد آورده سکونت گرفت چون زمانه
اقبال دستگیری کرد - او میگویند که از آغاز اقبال مدار المهام خانه او بود - مختار
مهمات مطلق گشت - خزاین غیب را از بطن زمین بر آورده بنیاد حسنات
آغاز نمود - و میگویند که مکان شهر پهادلپور است تالابی ساخت و جا بجا بتخانها
بنیاد نهاده باغ و تالاب و چاه تعمیر کرده نیکنامی اندوخت تا آنکه بابوجی در عهد پیا
پیمانه هستی پر شد - و زمانه بکام شاهجی گردید و او را از بطن جیجابائی پسرے تولد
گشت نامش سنبهاجی گذاشتند و در همان زمان نظام شاه شتقار گردید
واژ دو پسر خورد سال وارث تاج و نگین ماندند - ملکه زمان یعنی والده اطفال

تربیت فرزندان و انتظام ریاست بر ذمہ افتاد۔ برائے کارروائی تلاش آدم فہمیدہ فرمود۔ سابا جی اننت نامی زناردار کہ از قدیم کارکن دیوڑھی بود تعریف لیاقت شاہجی کردہ بر دیوڑھی حاضر ساخت و نظر بفروغ پیشانی و تائید بخت بیگم شاہجی را بخلعت دیوان نواخت۔ شاہجی شاہزادگان را بر زانو نشانیدہ امور سلطنت سرانجام میداد و ہمہ ارکان دولت مجرا بجا می آوردند۔ و شاہجی از طرف شاہزادگان دست ابسر می شد۔ جادو رائے خسر شاہجی را خار حسد در دل خلید و دست نگر داماد شدن غیرت نہ پسندید۔ چون انجا ہمہ ہا از حسن سلوک شاہجی راضی و متفق بودند و بیگم را میلان طبعی بآن جانب بود۔ ہنیش زنی جادو رائے درحق شاہجی فایدہ نہ کرد۔ بنابران وکیلے بحضور پادشاہ دہلی مخفی فرستادہ استمداد خواست۔ و از پیشگاہ خلافت میر جملہ باشصت ہزار سوار تعین شد جادو رائے بعضے سرداران را با خود یکدل ساختہ تا کنار دریائے نربدا استقبال فوج بادشاہی نمود۔ و ملازمت میر جملہ حاصل کرد چون پردۂ این راز بر افتاد و بر شاہجی متحقق گردید کہ این نایرۂ بلا از خانہ ملبند شد۔ شاہجی ہر دو شاہزادہ را مع مادرش در قلعۂ ماہولی بردہ متحصن گشت و باستحکام قلعجات دیگر مثل کلیانی و بہیری وغیرہ پرداخت۔ جادو رائے جمعیت بادشاہی را رفیق کردہ قلعہ ماہولی محاصرہ نمود۔ و چون مدت شش ماہ منقضی شد۔ ذخیرۂ قلعہ کمی پذیرفت۔ شاہجی با بادشاہ بیجاپور پنہانی ساختہ بہ احوال خود اطلاع داد کہ این بلا از سبب خسر من بر دولت نظام شاہیہ برخاستہ است۔ و جادو رائے مقصد این ہمہ فساد گشتہ۔ اگر مارا پناہ دہند و از منصب و جاگیر نوازند با جمعیت خود حاضر بندگی می شویم و این بلا ازین خاندان دور می شود۔ بادشاہ بیجاپور معرفت مرار جگدیو کہ دیوان او بود قولنامہ فرستادہ مطمئن گردانید۔ شاہجی

باجمعیت پنجهزار سوار معه قبایل و سمهاجی پسر خود وقت شب از قلعه ماهولی برآمده وبر مورچال جادو رائے زده خود را راه بیجاپور گرفت۔ دران وقت زوجه اش حمل هفت ماه داشت تاب سواری اسپ نیاورده سه چهار کروه مسافت طے کرده بیطاقت شد۔ شاهجی از اطلاع این احوال صد سوار تعین نموده جا بجا گذاشته دگفت جادو رائے پدر تو از عقب می آید توقف کن و تنها صلاح ندارد تراکه دخترش هستی باک نیست۔ این بگفت و روان شد۔ جادو رائے بعد چندے از قول شاهجی آگاه نمود۔ بهتاب تمام روش ساخته بتعاقب شتافت که جیجابائی دختر خود را در راه یافت۔ پانصد سوار گماشت که او را بحفظ در قلعه سنویری متعلقه نظام شاهی که در قبضه شاهجی بود رسانند۔ زوجه شاهجی دران قلعه رفته مقیم گردید۔ و چون دران قلعه بهوانی باسم سیوائی جلوه افروز پرستش بود عبادت دوام آن التزام گرفت۔ و نیت کرد که هرگاه پسر تولد شود۔ بنام همین بهوانی موسوم سازد۔

ولادت سیواجی بهوسله

چون میعاد تولد منقضی گردید بتاریخ پنجمی سودی جیبا که ماه هندی روز دوشنبه یکهزار و پانصد و چهل و نه ساکهی سالباهن مولودی اقبال مند متولد شد موافق قرار سیواجی نام گذاشتند۔ آمدم بر احوال شاهجی۔ جادو رائے تا احمدنگر جلوریز تعاقب نموده ناکام برگشت۔ و شاهجی به بیجاپور رسیده ملازمت سلطان سکندر والی بیجاپور دریافت۔ مرار جگدیو مدار کار آنجا با کرام پیش آمده از پیشگاه خلافت بخلعت و اسپ و شمشیر و فیل سرفراز کنانیده کرناتک بجاگیرش تنخواه نمود۔ و برائے نگاهداشت دوازده هزار سوار حکم کرد۔ چون مواد فساد از

رفتن شاهجی فرو نشست - افواج بادشاهی از محاصرهٔ قلعهٔ ماهولی برخاسته
مراجعت شاهجهان آباد نمود - ساباجی انت بیگم و شاهزاده نارا از قلعه ماهولی
برآورده در دولت آباد رساند - و برائے سرانجام کار سلطنت ملک عنبر نام حبشی را
که تازه وارد در دوکالی فرود آمده بود - آثار نیکبختی ملاحظه کرده تجویز نمود و او را
بر پالکی نشانیده بخانه خود آورده قسم و عهد مضبوط گرفته بملازمت شهزاده و بیگم
رسانیده خلعت مدار المهامی دهانید - ملک عنبر انتظام ملک و سپاه قرار واقعی
داد تا آنکه میر جمله از مهم دکن مامور شد با او ستیزه ها آراست و زخم ها برداشت و
افواج بادشاهی را تا نربدا منهزمیت داده مراجعت بدار المقر خود یعنی دولت آباد
نمود و مهم بیجاپور پیش نهاد همت کرده تا موضع مهاسور که مکان مشهور مهادیو است
بجمعیت شصت هزار سوار تاخت آورد و از آنطرف مرار جگدیو و شاهجی و شرزه خان
وغیرهم سرداران بجمعیت هشتاد هزار سوار برائے مقابله برآمدند ملک عنبر از آنجا
روگردان شده تا موضع بوره گانون و تلی گانون عنان بازکشید و چون دریاے بهیما
طغیانی داشت بر کنار آن ایستاده التجا بجناب پروردگار آورده درخواست پایاب
نمود - بفضل قادر مطلق دریاے مذکور از طغیانی فرو نشست و لشکر ملک عنبر تمام
پایاب عبور کرد - چون همگی جمعیتش آن طرف آب گردید دریا بدستور سابق موج زنان
طغیانی شد - و آن افواج بیجاپور که متعاقب ملک عنبر پاشنه کوب می آمدند -
بر کنار دریا رسیده اینحالت مشاهده کرد که ملک عنبر همین ساعت عبور نمود و الحال
دریا پر طغیانی است متعجب شده آدم پیش ملک عنبر فرستاده پیغام کردند که
فضل الهی شامل حال شما است و خرق عادت شما دریافتیم باهم مصالحت داشته
ملک عنبر از آنطرف کنار دریا استاده از دور دست بسر همه ها شده و سخنان چاپلوسی
گفته بدولت آباد آمد - سرداران بیجاپور متصل سوای تلی گانون نزدیک احمدنگر آمده

خیمه زوند و مرار جکدیو وشاهجی مراجعت کرده سپه بیجاپور خزیدند. ملک عنبر این خبر
دریافته از دولت آباد شبگیر زده بر سر آن لشکر آمده وپال تالابی شکست که از سیل
آن تمام لشکر غریق ورطهٔ هلاکت گردید. و در آن تفرقه دوازده سرداران لشکر بدست
سپاه ملک عنبر اسیر شدند. ملک عنبر بهر یک خلعت واسپ داده رخصت کرده
در وقتی که این واردات بر لشکر بیجاپوری گذشت. شاهجی در کرناتک بود. از
اطلاع این خبر مرار جکدیو شاهجی را طلبیده با خود گرفته با فوج کثیر به ناکرگانون تعلقه
ساوس در ضلع پونه خورد که در آنجا دریاے بهیما واندرانی سنگم کرده اند رسیده
مقام نمود. چون روز دوشنبه اماوس بهادون ماه هندی سنه یکهزار و پانصد و شصت
و پنج از سالباهن کسوف آفتاب بود و آن روز را بر سم هنود متبرک می دانند. و خیرات
در آن وقت از حسنات عظیمه می شناسند مشغول بخیرات و مبرات شد. و بست
و چهار مرتبه خود را در میزان کشیده هموزن خود را اشیار بر برهمنان ساخت. مرار جکدیو
را فیل بچه خوش حرکات که او را بسیار دوست داشتی فرمود این را هم موزون نمایید
همه متحیران ماندند شاهجی ظاهر کرد خود متوجه پرستش و پوجا باشند من تدبیرے نموده
این بچه را موزون میکنم. حکم کرد که کشتی را در آب عمیق بهیما کشند. و بالاے آن فیل
بچه را سوار سازند. کشتی بقدر بار آن در آب فرو رفت. خطے بر کشتی کشیده فیل
بچه را از آن کشتی بر آورده موافق آن سنگریزه ها در آن کشتی پر کردند تا کشتی بقدر
خط نشان در آب فرو رفت. پس آن سنگریزه ها را بطلا و نقره و مس وزن کرده
بر نار داران و محتاجان خیرات کردند. از ان روز آن موضع که به ناکرگانون مشهور بود
به تولاپور نامزد شد. و آن موضع هم به برهمنان انعام گردید. و موضعی دیگر که به
قریب آن واقع هم به بخشش آمد. چون از خیرات فراغت یافتند با نتظام مملکت
متوجه شدند. از آنجا که در سنه یکهزار و دو صد و شانزده سالباهن سال کرنام

سمت سه جانب حبشیان قلعه چاکن را ملجا خود ساخته غارتگری و قزاقی شیوه داشتند - نظام شاه به تنبیه حبشیان پرداخته متصرف شده بود از نبودن مدار کار درست و تفرقه شاهجی باز مفسده مجتمع شده سر بشورش برداشتند و باتفاق قانون گو یعنی ولیپا نڈیه پونه که از نواح بهیما وقفیت داشت گرد - فساد انگیخته از احمدنگر تا سرحد واسے و سرواے بے چراغ ساختند - مرار جگدیو برائے تادیب آنها راے راو دیوان را مامور کرد او دران ضلع رفته مستمروان را بسزا رسانید و موروثان دیو را که سرشته فتنه بود دستگیر کرده میخ آهنی در ناخنهائے او کرده محبوس ساخت - و قلعه پونه را که ملجائے آن مفسد بود مسمار نموده قلبه خر راند و متصل آن قلعه بپو مشور مرتب ساخته به دولت منگل نامزد گردانید چون آن ملک ویرانی و خستگی بکمال داشت دار حسن تردد شاهجی شهرتے در آفاق بود - مرار جگدیو آن همه ملک را از سرحد پونه و قلعه چاکن تا سرحد واهی و سرواهی و سوپی و اندا پوره جا دکیر بجاگیر شاهجی متعلق ساخت و شاهجی آن همه ملک به داداجی کوند دیو کلکرنی یعنی منجم و قانون گوی پرگنه پتی و نوردی و هولے کالوکه مرد بے تردد و کار دیانت آمال گذار بود سپرد نمود و یک هزار سوار پاگاه یعنی طویله خاص مجملا آن پانصد اسپ سوار و پانصد اسپ ماده سوار تعیین ساخت و بارگیران معتمد مقرر کرد و سیدی هلال حبشی را سرشته آنها نموده خود جانب بیجاپور عطف عنان داشت و هنگام رخصت با داداجی پنهتر اشاره کرد که زوجه ما با طفل نونهال که سیواجی نام دارد در قلعه شیونیری است پیش خود طلبیده بخبرگیری و تیمار و تعلیم پردازد - چنانچه داداجی بر طبق گفته شاهجی سیواجی را در پونه خورد که از سر نو آباد کرد آورده متصل مکان خود مکانی علیحده ترتیب داده با عزاز و اکرام نگاهداشت - چون مرار جگدیو از نظم و نسق این ضلع خاطر جمعی حاصل کرده جانب بیجاپور راهی شد - از اثنائے راه مورد و مان لیو

تا بو یافته از قید گریخت و در موضع کلکره توابع چاکن آمده بخانه رگهناتهه بهٹ زنار
داری مختفی شد مرارجلد بو بعد رسیدن در بیجاپور شاهجی را برای استیصال مفسدان آن
طرف روانه کرد او با قلعه کنک گیری جنگیده محاربات نمود چنانچه در یکی از معارک
سنبهاجی پسر شاهجی بزخم تیر تفنگ کشته گردید و شاهجی ازین سبب پژمرده دل گشته
این را آثار ادبار از شامت جادو رای تصور نموده زنکه خود را که دختر جادو رای بود
غایبانه طلاق داد و از پسرش که سیواجی نام دارد نیز نفرت گزید علی الرغم آن دختری
از قوم مرهته موهته که خیلی حسین بود باسم توکابائی تلاش کرده در نکاح خود آورد و از شکم او
پسری متولد شد نامش ایکاجی گذاشت و با او الفت مفرط بهم رسانده یک قلم از سیواجی
و مادرش کناره گزید دادا جی پنتهه بتربیت سیواجی سرگرمی داشت و اوستادان کامل
گماشت تا آنکه سیواجی در اندک فرصت از فنون سپاهگری و سواری اسپ وحید عصر شده
دادا جی پنتهه مور و مان دیو را که بخانه زنار داری مختفی بود سراغ یافته بعهد و پیمان طلبیده
پرگنات چاکن وغیره را تفویض نمود و از حسن تدبیر در اندک ایام رعایا را طمانیت داده
دیهات را آبادان ساخت و آب رفته باز بجو آورد و از انجا که خرابه سالها بود جانوران
سباع مثل شیر و گرگ بسیار پیدا شدند و از اذیت آنها آبادی متعذر شد مور و مان دیو
قوم ماوران را که در کوهستان مسکن دارند طلب داشته اجازت کشتن سباع داده
متوقع الغایات نمود و در کمتر ایام تمام ملک بیخار کرده و سباع را نامی نماند ماوران را بجمیع
کروه قول آبادی داد باین شرط که سال اول فی بیگهه یک روپیه و سال دوم سه روپیه و سال سوم
شش روپیه و سال چهارم نه روپیه و سال پنجم ده روپیه و سال ششم بست روپیه و سال هفتم
بدستور دیگران و سال هشتم موافق تشخیص عمال ملک غیر رسانیده باشند و قسمی عدالت
و نصفت را کار فرمود که نام دزدان و شبروان در ان ضلع نماند بیکسان کار خرد نفس چون گردد مطیع
دزد چون شحنه شود امن کند عالم را در قصبه کهراپور بازاری باسم سیواجی قرار داده باغی

ترتیب داده درختهائے فواکه از بلخ بادشاهی طلبیده نشاندند و آن باغ را باسم شاهجی نام
ساخت و تقید کرد و هر که ازین باغ برگے بے اجازت مهاراجه شکند دستش خواهند شکست
اتفاقاً روزے خطائے ذہن از دست داداجی کنتهه یک دانه انبه از شاخ شکسته شد همان
زمان هوشیار شده مستعد به بریدن دست خود گردید آخر مردمان مانع آمدند بپاس سخن
خود طوقے از دست ساخته در گلوئے خود انداخت و معذرت نامه بحضور شاهجی نوشت و عفو
تقصیر خواست شاهجی ازین معنی بسیار محظوظ شده خلعتے عنایت فرستاده دلجوئیها نمود
و بر ورمایه او هفت صد هون اضافه کرد و مدتے شاهجی در اضلاع بیجاپور با انتظام می پرداخت
و مرار جگدیو راتق و فاتق مهمات حضور بادشاه بود تا آنکه پس از زمانے پیمانه عمرے والی
بیجاپور لبریز گشت زوجه سلطان مرحوم بوسواس تسلط مرار جگدیو روزے اورا بر دیوڑھے
طلبیده قید کرد چون اورنگ مجلس دگرگون دید از آب حوض که در صحن دیوان خانه
بود غسل کرده زنار خود شکسته موئے سر کلاً که تعارف هندوان است از دست خود کنده
سنیاس یعنے ترک ما سوا اختیار نمود این حالتے است که برهمنان صاحب هوش و هندوان
آخرت اندیش قریب مرگ مرتکب چنین حرکت میشوند و بپائے خود در آب یا در آتش
و یا در خاک آمده هلاک گردند چون اجلش رسیده بود از اشاره بیگم بیمار رسید از کشتن
او شیرازه ریاست بیجاپور برهم خورد شاهجی درین اوقات تا دوازده هزار سوار انتظام فرمائے
ملک کرناتک بود چون راجه چنجاور و راجه مدهل نظر بقرب جوار منافقت میکردند و راجه چنجاور اموال
کثیر بار بهائے بسیار جمع داشت راجه مدهل استمداد از شاهجی خواست شاهجی بمعاونت
پرداخته بعد تردد بسیار قلعه را آتش کرده و دروازه اش مفتوح نمود و خزاین و غنایم
فراوان بدست آورد و راجه چنجاور مقتول شد و بر اموال و اسباب او شاهجی متصرف گردید
راجه مدهل شاهجی را بر جاده راستی ندیده نبرد آراست راجه مدهل کشته گردید و دولت هر دو
راج مع ملک چنجاور و مدهل بتصرف شاهجی درآمده موجب مزید شوکت و حشمت او گشت

شاهجی بران ملک ایکاجی پسر خود را متصرف ساخته خود کوچیده در مهاراج گڈهی [illegible]
بالاپور کلهار آمده استقامت گرفت ایکاجی را از بطن دیپابائی منکوحه اش پسر بوجود
آمدند و از ان باسم سامبوجی و شرفاجی که از جهان فانی رفتند و پسر سوم
باسم توکوجی صاحب اولاد گردیده بران ممالک متصرف ماندند در همین اوان ملک
عنبر مدار المهام دولت آباد ودیعت حیات سپرد و صاحبقران ثانی شاهجهان فوجی
جرار همراه کرده شاهزاده جوان بخت اورنگ زیب بهادر با اتالیقی میر جمله فرستاده
آنها دولت آباد را بحوزه تسخیر آوردند و شاهزاده مذکور باز ازان ملک عنبر که بر سر منبع(?)
کهرکی سیرگاه خود کرده بود حصاری کشیده باورنگ آباد نامزد فرموده و آن صوبه
انتظام واقعی داده جانب بیجاپور متوجه گردید ازان طرف شرزه خان وغیره سپاه
بمقابله برآمدند پادشاهزاده اورنگ زیب طرح داده مراجعت باورنگ آباد کرده
به بندوبست صوبه خاندیس و صوبه برار و صوبه اورنگ آباد قرار واقعی پرداخت درین
عرصه سیواجی شعوری بهم رسانده بکار مختاری خود خلاف رای داداجی پنته -
اتالیق خود کردن گرفت و موافقتی از شاهزاده اورنگ زیب بارسال تحایف و اطاعت
احکام پیدا کرده و سر حد اطراف تاختن و غنیمت آوردن آغاز نهاد این معنی موافق
طبع داداجی پنته نمی افتاد و ممانعت بسیواجی نظر برین که هفت ده ساله شده بود مفید
نمی شد لاعلاج داداجی خود را مسموم ساخته جان داد و این امر موجب استقلال تمام
سیواجی گردید خزاین و اموال شاهجی که تفویض داداجی پنته بود سیواجی متصرف
گشته نگاهداشت سپاه نمود و بست و پنجهزار پیاده از قوم ماوله نوکر داشت کوکبه(?)
ظهور او روز بروز تزاید گشت سیام راج نامی زناردار را مختار مهمات کرده و رالهو(?)
بلال امری را دار الانشا فرموده گهنانهه بلال را چکه نویس تمام جمعیت ساخت
و مردم متدین را جابجا گماشت چون رشادت سیواجی بر شاهجی بدرستی معلوم گردید

سر ور گشتند سند آن ممالک بنام سیواجی فرستاده دلجمعی اندوخت . سیواجی از طرف
پدر مطمئن گردیده بانتظام ممالک متعلقه کنکن پرداخته پایه استقلال بکمال رسانید و درین اثنا
شاهزاده اورنگ زیب را از پیش آمد دارا شکوه سوء ظنی با پدر بهم رسید بقصد هندوستان
تالیف سرداران اینجا دفراهمی افواج مرکوز خاطر نمود و بسیواجی نشان فرستاد که بالفعل
عزیمت جانب هندوستان تصمیم یافته او هم با فوج شایسته همراه رکاب شود و اگر در
رسیدن خود مضایقه داند سیامراجی را سر گروه جمعیت شایسته نموده تعین رفاقت سازد
سیواجی بر مضمون نشان مطلع گشته سر باطاعت فرو دنیاورد بلکه نشان را بدم سگ بسته
در شهر تشهیر کرده ایلچی را بسخنان درشت که بر بدر تیغ کشیدن خوب نیست مخاطب ساخته
به بیعزتی رخصت نمود چون شاهزاده را کار بزرگ در پیش بود و بیلغار میرفت تدارک
این حرکت موقوف بر وقت گذاشته تغافل فرمود و بعد ملازمت حضرت صاحبقران
زن اهوداراهم پیسکهه را که بعد کشته شدن شوهر مصدر تردوات شایسته همراه او دوے
گیهان پوسے شاهزاده گشته بود بخطاب راے باگن نواخته سند دیهی پرگنه ماهور
متعلقه برار مرحمت نموده جانب سیواجی رخصت انصراف بخشید . اما چون بادشاهزاده
اورنگ زیب را در هندوستان کارهاے عمده درپیش گردید و ملک دکن دور
افتاد استقلال سیواجی روز افزونی گرفت و خبر تسلط عالمگیر بادشاه شنیده ماے
ز نیلکنٹهه راو نظام شاهی ساکن پورندهر و قلعه کرکوته طلبید چندے آنجا استقامت
گزید که فیمابین برادران نیلکنٹهه راو منازعت برخاست بیلاجی نیلکنٹهه و سنکراجی نیلکنٹهه
برادران نامبرده که از تسلط برادر کلان معاش بتنگی داشتند مخفی با سیواجی ساخته
قابوے وقت می جستند تا آنکه ایام دیوالی نزدیک رسید نیلکنٹهه راو را باصلاح
برادران منافق سیواجی را براے ضیافت طلبید که فیمابین پدر شما و ما قرابت است .
چیپالی را بخاطر براندازه تقدیم فرمایند و طعام ماحضر تناول کنند سیواجی گفت تنها آمدن

با مجبور رفیقان موافقت نمی کند لهذا با چند کس معتمد اندرون قلعه رفته با سه روزها
مشغول بعیش و عشرت ماند روز سیوم که نیلکنته را از ماندگی ضیافت و شب بیداری
کوفت بهم رسانده سر ببالین گذاشت هر دو برادرانش قابو دیده سیواجی را آگاه
ساختند و بخانه نیلکنته راو بی باکانه درآمده او را از بستر خواب دستگیر نموده و حلقهٔ پای
نقره که در پای زن او بود برآورده بجایش زنجیر آهنی انداختند روبروی سیواجی
آوردند سیواجی این امر را مغتنم دانسته برادر را از نظر همین معنی که سگ زرد
برادر شغال همان لفظ بیجان گشته قلعه را در ضبط خود آورد و همه مردم تمکان را که در فساد
یکشره او بودند از آن قلعه اخراج نموده بجای آنها مادران را در کار داشت و حواله داری
آنجا بکهولا نامی دانباجی رکهناته مقرر نموده بر اموال و اجناس آنجا قابض و متصرف
شده محبوسان را بعد سه روز سر داد پس از آن برادر توکائی را که زوجه دیگر شاهجی بود
بتقریب ملاقات رفته بدست آورد و بر سی صد راس اسپ پاگاهش قبضه کرد و قلعه چاکن را
که در تصرف کسان داداجی پنته بود مستخلص نمود و برکوجی ترمال را به تهانه داری آنجا گذاشت
و محالات اطراف آن را بکاسی راو دیسپانڈیه متعلق ساخت و در همان نزدیکی راج گڈه
و سنگهی و سودیلا مسخر کرده بتعمیر و ترمیم آن پرداخت و مور و پیل از قوم تلنگه را نوکر داشته
بتعین راج گڈه نمود و پس سه قلعه از نظام شاه بنام تورنا و پرچند گڈه وغیره مفتوح
نموده بر خزاین بادشاهی دست یافته منجمله آن دو لکهه هون داخل خزانه کرده با [illegible]
بخشید درین اثنا فرمان والی بیجاپور متضمن بتالیف سیواجی صادر شد که بی اجازت
بر خزاین قلعجات متصرف گشتن و رعایا را ایذا دادن خوب نیست بهر حال از حرکات
گذشته نادم گشته بحضور باید رسید مشمول عواطف خسروانی خواهی شد سیواجی
از رسیدن فرمان فی الجمله راغب برفتن بیجاپور گردیده مشورت از زن خود کاسی بائی
نام نمود او صلاح نداد و گفت که باوصف حرکات شنیع مورد مراحم از بادشاه گشتن

دور از عقل است اولی این است که بر مقسوم راضی بوده مختارے خود را از دست
نباید داد درین گفتگو خطے از شاهجی با یک قبضه شمشیر بیش بها و زره و خود و بکتر مرجان
بسیواجی رسید و زره و این تحایف دلیل فیروزی دانسته قوی دل گشته بتسخیر قلعجات
و تاخت و تاراج مفسده همت گماشت خطوط سرداران سورکره و گوند و رنجیرے
کره و راج پور مشعر باین مضمون رسیدند که اگر جانب کوکن تشریف می آورند باهم
متفق شده تسلیم الکنه مینمائیم سیواجی آن جانب شتافت و باتفاق جماعه آنجا اول
قلعه کهوسول را مفتوح نمود در جایے مسور گڈه وغیره را تسلی داده آبادان ساخت
و دران ضلع تهانجات مستحکم گذاشته سیواپور آباد کرد و داوجی سومنات نامی زنا
دار را آنجا گماشت و رگهناتهه بلال را بحراست کوکن مامور کرد و پیلاجی پنتهه را به پیش
دستی خود داشت و سومناتهه پنتهه را نیز قلعه ویبری سپرد گویند دران ایام مفسد
جوان نجیب بتلاش نوکری وارد شدند سیواجی جواب داد که در سرکار ما گنجایش نیست
جائے دیگر روند کوباجی نایک نامی که از مصاحبان سیواجی بود گفت سرداران
اولی العزم را لازم نیست که امیدواران را یک قلم مایوس سازند اگر گنجایش نباشد
چندے نوکر داشته بتقریب تخفیف باید نمود سیواجی را این سخن خوش آمد و همه را
دو یکه نوکر داشت و آنها قبایل خود از بیجاپور طلبیده سکونت گزیدند و آن همه
تعین رگهو بلال که بضلع داری کوکن مامور بود شدند سیواجی شنید که چندر راو موروبا
زمیندار قصبه جاولی متصل مهابلیشور باج گذاران بیجاپور دخترے صاحب جمال دارد
رگهناتهه بلال را با صد نفر پیاده و بست و پنج سوار سفیر مقرر کرده پیش چندر راو فرستاد
او اول مرتبه بخانه هنومنت راو دیوان چندر راو رفته قابو دیده حین ملاقات خنجر بر
هنومنت راو زده کارش بانصرام رسانده خود سلامت بدر زد خبر رسید سیواجی
از استماع این خبر مسرور گشته بخلعت فاخره نواخت و خود با جمعیت چهل هزار از قوم

ماوری وغیره تاخت آورده متصل مهانیشور خیمه زد و در کهناته بلال با جمعیت دیگر از گهاٹ انتور عبور نموده قلعه جالنی را در محاصره گرفت و در عرصه دو پاس مفتوح ساخته سرداران عمده را باسیر آورده و باجی راؤ و کشن را که بعمر پانزده و شانزده ساله بودند گرفتار کرده بجیون گاؤن فرستاده بقتل رسانید و چند روا و دستگیر نموده قلعه کلیان را مسخر ساخته و اناجی سون دیو را بدبندوبست آنجا گذاشت دو دختر صاحب جمال را در یغما بدست آورده بنظر سیواجی گذرانید سیواجی گفت که اگر مادر من این چنین صورت میداشت چه خوش بودی تا من بسیار خوشرو میشدم آن دختر را بمنزله دختر خود دانسته ملبوس وغیره انعام داده بخانه مادر و پدرش فرستاد و از آنجا کوچیده به پلی گڈه آمده بترمیم آن پرداخت و اناجی پنت از نظم و نسق کلیان فراغت بهم رسانیده بموجب ایما جانوری چپیده آبادی آن را که اکثر از قوم کوجر بوده نهب آورده اموال بسیار فراهم نموده کانهه رلی سردار آنجا را مقید کرده رعایا قول آبادی داده بحضور سیواجی حاضر شد سیواجی مع جمعیت اناجی پیرهان گڈه محاصره نموده قافیه بر محصوران تنگ ساخت. کیسر سنگ حارس آنجا از فرط غیرت قبایل را جوهر نموده جان داد و مادرش ضعیف با دو کودک صغیر اندرون قلعه گوشه پنهانی گرفته ماند. بعد افتتاح قلعه سیواجی متوجه سیر حصار گردید که خاری از خارزار راه بکنج پالکی خلید سیواجی در آنجا توقف کرده بکفر آن زمین حکم کرد و از آنجا بست و دو سبد چپه اشرفی و جواهر و چهار کڑاه آهنی مملو از اشرفی و بیرون بر آمد چوکی بران قایم کرده اندرون قلعه را رفت نگاهش بر مادر کیسر سنگه افتاد سیواجی از پالکی فرود آمده سر بپایش نهاده معذرت خواست و بپالکی سوار ساخته در خانه آورده بعد چندی شصت سوار همراه داده بسکنش رسانید در همان ایام کسلی بمزاج سیواجی عارض شد زیارت مکانهای متبرکه آغاز نهاد تا آنکه مزاجش برنهج اعتدال آمده هنگام مراجعت از هری هریسور کو دنیا

گرساونت که سر بشورش بر داشته بود رجوع آورده با سیواجی ملاقات کرد سیواجی او را ملازم داشت و بر بنجاسے او بر اکثر قلعجات بادشاهی و مساکن صعب المسالک دست یافت و راجاپور را که از آبادی عمده بود تاراج نمود و سورجی را و زمیندار سنگاپور که ولد الکتاب استقامت در خود ندیده راه فرار گزیده در جزایر فرنگیان جا گرفتند سیواجی قلعه سیور را نقب زده از بار وست پراشیده متصرف گشت چون اینهمه اخبار انصراف سیواجی بر قلعجات معروض درگاه خلافت بیجاپور رسید یرلیغ جهانمطاع بنام شاهجی پدرش که در اطراف کرناتک بود بتاکید تمام صدور یافت که پسر خود را از دست گستاخی باز دارد شاهجی معذرت نامه مشعر بشکایت ناهنجار پسر و بیزاری خود از و بقلم آورده گویا باین بیت دل آویز گردیده

و در باید کرد فرزندی که نا قابل بود
گرچه ناخن جزو تن باشد بریدن لازم است

بنابران از پیشگاه خلافت عبد الله خان بهلواری با دوازده هزار سوار جرار جهت تنبیه سیواجی روانه شده متصل والی رسید سیواجی بمجرد یافت این خبر عیال خود را در پرتاب گڈه گذاشته با جمعیت مادری ها وغیره قریب شصت هزار نقاره مقابلت نواخت عبد الله خان گشتاجی بهاسکر دیوان خود را نزد سیواجی فرستاده سخنان حکمت آمود بمیان آورده پیغام کرد که بدلجمعی تمام ملاقات نماید و باتفاق من بحضور بادشاه رفته دولت ملازمت دریابد سیواجی جواب داد که بیرون قلعه پرتاب گڈه خیمه استاده میکنم اول در پنجا تشریف فرموده انجا با لعهد و پیمان را سیح مطمئن نمایند بعد ازان هرچه مرضی مبارک خواهد بود عمل خواهم آورد و نیز گشتاجی را از تحایف و انعام و توقعات بسیار ازان خود ساخت همراهش گوپی ناته ساکن هین دری را که متصل ساسور است از طرف خود بصیغه وکالت داد آنها پیش عبد الله خان رفته آمدن به پرتاب گڈه قرار دادند گوپی ناته از کارگر شدن افسون و قرار مدار آنجا بوکل خود نوشت سیواجی قلعدار پرتاب گڈه را فرمود که بیرون قلعه پرتاب گڈه

محاذی دروازه درنشیب بروج خیمه استاده سازند وازفرش وپرده وسایبان
زربفت آراستگی تمام ویابد ـ وده اژده هزار ما دران را مخفی اشاره کرده که به
بهانه قطع جهاڑی درجنگل ره گذر جاولی میان شعاب جبال متوازی بوده منتظر صدای
توپ باشند وچون صدا بگوششان رسد همه بر لشکرش تاخت آورده تاراج
نمایند وسیوا ایما کرد که هرگاه عبدالله خان درخیمه خواهد آمد ما کار او تمام خواهیم
نمود قلعدار قلعه بیجر دملاحظه ملاقات اتواپ قلعه مسدود بهرالحاصل عبدالله خان
بنگاه خود درلشکرکه متصل وای بود گذاشته کهنڈوجی هندکرا که سرادل فوجش
بود با خود گرفته بطرف جاولی روانه شد وبیلداران رابرای قطع جهاڑی مامور
نموده قطع مسافت آغاز نهاد که فیل نشان او یکایک خود بخود بایستاد هرچند فیلبانها
جهد نمود حرکت نکرد وقدم پیش نگذاشت مردمان تجربه کار این امر را از تقلید یعنی
شگون بد دانسته بمبالغت پیش آمدند واز موقوفی اراده گفتند ازانجا که قاید قضا از
درگلوی عبدالله خان رسته میکشید پروای سخن آنها نکرده گفت که چشم فیل بجیل
برآرند وبرفیل دیگر نشان داشته راهی شد واز گذر گهاٹ انوز عبور نموده
موضع کوهی پاتری که درداسنه کوه است متوقف گشتند وازانجا کشناجی دیوان خود
راوگوپی ناته وکیل سیواجی را فرستاده پیغام کرد که من تا اینجا آمده ام شما
مدلجی تمام آمده ملاقات نمایند سیواجی جواب داد که من خیمه نصب کرده منتظر
قدوم والا نشسته ایم منت بجان گذارند ومجوز نقل وتحویل اسباب ضیافت
ازینجا تا آنجا نشوند بیشتر هرچه حکم الحاصل روز دیگر عبدالله خان فاضل خان پسر
خود را بنگاه وباقی لشکر وبنگاه گذاشته خود جریده پالکی سوار بطرف پرتاب گڈه
رهگرا شد چون قضا فرا رسیده بود سررشته احتیاط از کف داده با سی وده نفر
بهوئی یعنی کهاران وپنج خدمتکار وکشناجی دیوان وگوپی ناته وکیل بر کوه برآمده

متصل پرتاب گڈھ رسید سیواجی در غاری که متصل خیمه واقع بود چهل کس دلاور
شمشیر زن مثل سنباجی و کاوجی و بیروجی و فرزند و سوری ن محالا و جیو محالا انکا بداشته
تلقین کرد که منتظر معامله باشند و بروقت از غار بر آمده بهمه دفعی یکبار برزند و خود زره
بر بکتر و خود پوشیده نیاز حق بجا آورده شمشیر و خنجر و بیچوه و باگنک و غیره حربه‌ها را
بجا خود راست کرده مستعد گشت و همه مردمان را هوشیار ساخته خود بخدمت والده آمده
سر بپا نهاده رخصت خواست و دعای فتح و فیروزی استدعا نمود مادران و
کوهجه مهار و پیلاجی پنتهه و نیلوپنته و غیره شانزده سرداران را طلبیده دست سیواجی
بدست آنها داده سپرد نمود و جیو معالی نامی دلاور را که بران اعتماد تمام داشت بر دروازه
تعین نمود درین اثنا گوپی ناتهه وکیل آمده ظاهر کرد که عبدالله خان معه کشناجی دیوان
در خیمه داخل شد سیواجی همچنان مسلح بدلیری تمام رو بروی عبدالله خان آمده سلام
کرد و چون خان موصوف تعارف نداشت از دیوان خود مکرر پرسید که سیواجی همین است
بعد از ان بر زبان آورد که ملک را تاخت و تاراج کردن و قلاع بادشاهی را متصرف
گشتن از چه راه خواهد بود سیواجی جواب داد که از سابق برین قلاع و دیار مفسدان
و متمردان بودند تا آنها را دور کرده ملک را از خس و خار پاک نموده ایم قابل تحسین و آفرین
ایم نه مستوجب غضب و نفرین عبدالله خان گفت خوب آنچه شد شد حالا قلعجات را
بما سپرده قصد ملازمت حضور باید کرد سیواجی گفت درین باب فرمان بادشاهی که بنام
من باشد بیاید تا سر بر گذاشته اطاعت امر بجا آرم درین اثنا کشناجی دیوان گفت
که حالا در پناه خانصاحب آمده اید اول عفو تقصیرات کنانید بعد از ان توقع فرمان
بنام خود دارید سیواجی جواب داد که من و خان هر دو ملازم حضرت بادشاهیم خانصاحب
عفو تقصیرها چه خواهند کرد باری اگر گفته شما انحراف نیست من سر خود را در کنار خان
می نهیم این گفته از خان بغلگیر شد و وقت بغلگیری عبدالله خان سیواجی را در کنار گرفته

خنجرے زد چون زره در بر داشت کارگر نشد سیواجی بچاپ خورده حربهٔ بگهه
پنجهٔ آهنی که در دست داشت بر شکم عبد الله خان زده شکمش درید و خود را از چنگل او
رهانید عبد الله خان شکم را از شال که پوشیده بود محکم بسته شمشیر کشیده بر سر
سیواجی راند خود بود دو پاره شد و زخمے سبک بر سر رسید سیواجی جدا گشته بنفس
پته عبد الله خان را دو پاره ساخت افغانی که بجد منتکاری عبد الله خان همراه بود پا
بمقابله گذاشت بانا جی بار خسر سیواجی کارش تمام کرد کشناجی دیوان از معاینهٔ این
حال ضربے بر سیواجی زد ایساجی بکام رفیق سیواجی او را بر خاک غلطاند کهاران نعش
عبد الله خان را بر داشته راه گریز گرفتند مردم سیواجی هجوم آورده سر عبد الله خان
بریده مع توره زر که بر سر داشت از دروازهٔ قلعه آویختند انکاجی و غیره جوانان
که در غارها خزیده بودند بدر جسته تاختند و درین زد و خورد دسته تیر تفنگ گوپی ناته
وکیل رسید اما سلامت ماند بموجب اشاره جوانان ماوری که در شعاب جبال و کریوه
و مغاک پنهان بودند بر آمده بر لشکر غافل عبد الله خان تاخت آورده غارت کردند همه
غنایم بانها تسلیم گردید دوازده هزار اسپ و فیلان و نشان و نقاره بضبط در آوردند
قبایل و پسر عبد الله خان از کدره کوتنا راه فرار سر کردند بیجگاه بغارت رفت کهندوجی
همراه لشکرش بکار آمد سیواجی بفتح و فیروزی مراجعت به پرتاب گده کرده سر بر قدم
والده گذاشته شکر ناصر حقیقی بجا آورده گوپی ناته وکیل را دو لکه هون انعام بخشیده
موضع هین دره تعلقه کری تهان مضاف پونه متصل ساسور بجاگیرش تنخواه داد و برادرجی
را بعلاقه داری راجا پور مامور کرد چون از رفقای او نارو جی نامی قوم پربهو را که خوشنویس خط
مرهتی بود اذن درخواست نموده بود سے اندیشیده نفرستاد سیواجی بتقریب شکار سوار
شده بخانه راوجی رفته نارو جی را همراه خود آورده اسپ و خلعت بخشیده دار الانشاء سرکار
خود باو متعلق ساخت و کانهوجی نامی قوم ڈالیار را بعهده کاری او مقرر کرد نارو جی در

چند ایام از رسائی خود دخل در مزاج سیواجی کرده همسر و اقران گشت سیواجی او را از آمد
و شد جا بجا و در خورد با اغیار ممانعت کرد تا محفوظ ماند دلپت راو نامی دیسمکهه قصبه پکال
که از مدت بید خل بود خود را در پناه راے باگن کشیده او را بحمایت خود خواسته مصدر
شورش گردید سیواجی از اطلاع این معنی جمعیت بر گذرها فرستاده طرق را محکم ساخت
و بهورکر و راج نایل و جسونت راو و مانا جی و بسواس راو و نکر راو و بیکی راو و غیرهم زمینداران
اطراف ساهو بانی و مرحمت از ان خود ساخته تعین نمود که بر گذر عمر کهند مستعد بوده نگذارند
که راے باگن قدم گذارد چون راے باگن دران نواح رسید احدی را با خود موافق
ندیده زبون گردید همه با متفق گشته صحرا را آتش از چهار طرف زدند و راے باگن را اسیر
نموده نزد سیواجی آوردند سیواجی پاس منصب خاندان او منظور داشته با احترام رخصت
موطنش داد و نامدار خان نامی افغان از رفقاے راے باگن ازین حادثه راه فرار
گزیده خویش را پیش دلیپ رساند الحاصل ستارهٔ اقبال سیواجی سر روز در ترقی بود
جمیع سرداران و زمینداران دکن امن در متابعت دیده بناے موافقت گذاشتند-
ستاره و چندن و وندن وغیره گڈه ها تا سرحد وسال گڈه و کهیلنا و تورنا کشاده سلیده گڈه
و پهلی گڈه تا سرحد سود و سیا و چیور بتصرف سیواجی در آمد دار المقر خود پنالا گڈه قرار داد پسر
عبد الله خان مقتول که از پرتاب گڈه راه گریز سپرده بود بلباس درویشی پیش والی
بیجاپور رفته احوال تباهی معروضداشت حکم شد تا که عیوض خون پدر نکند خواب و خور را
حرام شناسد سیدی هلال با جمعیت هشتاد هزار سوار بهمراهی افضل خان پسر عبد الله خان
بقصد استیصال سیواجی تعین گردید چنانچه بیلغار رسیده پنالا را که سیواجی درانجا استقامت
داشت محاصره کردند سیواجی بوقت شب با جمعیت هشت هزار سوار شبخون نوعی زد که شیرازه
جمعیت مجموعی آنها گسست آخر بفاصله هشت گروه از قلعه خود را مجتمع کرده خیمه زدند کوچی
کوچی از علاوه ان سیواجی چون دران شبخون ترددهاے رستمانه نموده داد تهور داد سنگوجی

سیواجی اورا به تاب راو مخاطب ساخته صاحب نوبت گردانید و بسیار کمریست فرمود
افضل خان وغیره لشکر بیجاپور از مقابله سیواجی طرح داده بیاون گاره چسپیدند و برکوه
که متصل آنست متصرف شده بنیرے بسته توپ گذاشتند گوله توپها اندرون قلعه رسیده
تزلزل در آبادی آن انداخت سربیک جی الکیا قلعه دار آنجا بود خواهان کمک شد
سیواجی هشت هزار سوار ما وران را در گڈه مضبوط کرده خود بوقت شب با جمعیت چهل هزار
سوا بهور چال حریف زده وخود نموده جانب وسال گڈه روانه شد چون فیمابین تا ون گڈه
و وسال گڈه روانه شد فاصله ده نیم کا واست وکاو در اصطلاح اینها مسافت چهار
کروه جریبی را میگویند بقدر ده نیم کاو در ظلمات شب طے کرد وفوج بیجاپوری مهتابها
ومشعلها روشن کرده در تعاقب بود وتنگنائے از کوهستان که در اصطلاح دکن آنرا گهاٹ
گویند پیش آمد وسپیده صبح آشکار گردید سیواجی باجی پربهو را مع جمعیت هشت هزار سوار
بر سر آن تنگنائے قایم کرده خود با طمینان تمام مسافت چهار کروه قطع نموده داخل
وسال گڈه شد وازانجا توپ سر داد باجی پربهو که تا یک ونیم پاس بمقابله افواج بیجاپوری
پائے استقلال افشرده بود بعد داخل گشتن سیواجی اندرون قلعه سر گشت افضل خان
وسیدی هلال وشرزه خان وغیره سرداران بیجاپور پیش پیش مردانه کرده نوبت جنگ بکوته
براقی رسانیدند تا آنکه درین نبرد هفت صد کس از طرفین بشربت مرگ چشیدند باجی پربهو
زخمها برداشته در جنگ گاه افتاد رفقائے او اورا در کوهستان برده متواری ساختند
فوج بیجاپوری آن تنگنائے را بدلاوری طے کرده متصل وسال گڈه رسید چون دران
نواح آب بقدر لشکر نبود و یارائے قیام در خود ندیده باز گردید به بنالا آمده محاصره بنالا
عبث دیده ناکام مراجعت جانب بیجاپور نمود وسیواجی را چون از فوج مخالف دلجمعی
بهم رسیده تیمار زخمیان خصوص باجی پربهو پرداخته در آبادی رعایا توجه گماشت ورگهو
منتری را به بند وبست آنجا مقرر کرد وظل سبحانی عالمگیر بادشاه بر خیره دستی سیواجی اطلاع

یافته شایسته خان صوبه دار دکن را برای تنبیه آن خود سر امر فرمودند و او با جمعیت بیشمار از راه
سوار در ملک سیواجی در آمد و اکثر قلاع قصبه را مفتوح ساخته در پونه آمده میان راج
باڑی که محل سکونت سیواجی بود فرود آمد و سیواجی در راج گڈه قیام داشت از استماع این خبر
بر خود پیچیده با جمعیت ششصد جوان دلاور قریب راج باڑی بفاصله چهار کروه وقت شب
رسیده در شاخهای گاوان هزارها مشعل بسته و سیا مراج را بجمعیت ده از ده هزار سوار
بپشت گری آنها گذاشته خود به بانها را بر دیوار راج باڑی چسپانده با ششصد کس بر
رفت شایسته خان که مست خواب بود رسیده شمشیرے راند که از ان ضرب انگشت های
شایسته خان قلم گردید عورات محل در شادوش برداشته در مکانی محفوظ پنهان داشتند
سیواجی از انجا برجسته قاضی زاده را بگمان شایسته خان از هم گذرانده مشعل ها را
که بر شاخهای گاوان تعبیه کرده بود روشن کرده جانب لشکر شایسته خان سر داد ـ
چون بگمان شبخون تفرقه در لشکر افتاده مردم متوجه روشنی شدند دوازده هزار سوار
که پنهان عقب گاوان بودند بر لشکر افتاده تار تار ساختند سیواجی مظفر و منصور جانب بلیلے
رفت جمعیت او هم موافق اشاره اش همانجا فراهم گشت شایسته خان ازین شکست فاحش
که دوبار زندگی یافت استقامت متعذر دیده راه شاهجهان آباد گرفت سیواجی برزنده ـ
بازین شایسته خان متاسف گشته یلغار جانب بندر سورت دویده آن آبادی را تاراج
ساخت و فراوان [illegible] زر و جواهر و دیگر اجناس غنیمت کرد درین اوقات والی بیجاپور
وفات یافت منتنم الفرصت سیا مراج را برای تسخیر ملک مامور ساخت او تا چهار کوری گانون
تمام در زیده موجودات جمعیت بید سیواجی را در میان ایام خیالی مرتسم خاطر گشت که جهان
فانی است و مستلذات دنیوی سریع الزوال اولی اینست که براه راستی سلوک باید کرد ـ
[illegible] که اعلی ترین اقوام هنود اند داخل باید کرد چون این اندیشه تصمیم
یافت [illegible] نامی زنار دار را که بهره از قابلیت داشت خطاب پنڈت را داده

مشغول گردانید و بیلاجی پنتھ را بنائے بیغو عدالت گستر مقرر کرد و برہمنان لوکون را بقدر لیاقت
مواجب قرار داده هر یک را برائے عبادت خصت خانه ها داد و برهمنان زنار دار بتقسیم بتخانه
وغیره آنکه متبرکه را بقدر احتیاج بگذران معاش تعیین نموده بعلی آن مواجب مقرر کرده
بتخانه ها مصارف چراغ و گل وغیره سامان پوجا یعنی پرستش قرار داده و ارباب
پیشه را بقدر حوصله و حال کار و خدمت فرموده و ششتری دفاتر پرداران متعلق
متعلق گردانید و مرہٹه هائے ذی شخصیت را از علم و آشنائے و نوبت داشت و اختیار
و مالک را آئین بهمین نمود سرکردگے ده نفر بیک کس متعلق کرده نایک نام نهاد و بر
نایک یک جمعدار که خبرگیران سی نفر باشد مقرر کرده و همراه جمعدار یک نفر
و برپنج نفر جمعدار چوکی نویسی از قوم کایت گماشت و تعمیر شکست و ریخت عمارات
و حصار و بہات به براہمه فرموده سرکردگی آنها بهیروجی فرزند خود نامزد کرده و سپه سالاری
فوج بهانکوجی متعلق گردانید و یکے را بر دیگرے مسلط داشت که در وقت بغاوت سرکوب
یکدیگر باشند درین اثنا مکهم سنگه نامی راجپوت از منصبداران بادشاهی که جمعیت ده هزار سوار
قابو دیده بر سر سیواجی تاخت آورد سیواجی مطلع گشته پرتاپ راو بخشی را با جمعیت هشت هزار سوار
بسر وقت گماشت چون التقائے فریقین شد کشش و کوشش فراوان بکار رفت آخر مکهم سنگه
بقتل رسید و اسبابش با اسپان پایگاه دست خوش پرتاپ راو گشته داخل سرکار سیواجی
شد از استماع اخبار غلبه روز افزون سیواجی عالمگیر بادشاه فکر استیصالش مصمم نموده فوج
شایسته بسرکردگی مرزا راجه جے سنگه و دلیر خان افغان تعیین نمود آنها بیلغار رسیده در پونه
قیام گرفتند سیواجی از دریافت این خبر خواست که بصلح گراید و اهمه سرداران را که اکثر همچشم شده
اند ملاقات کرده با خود متفق سازد چون امرے از پرده غیب ظاهر شدنی بود این خیال در دل
مرزا راجه جے سنگه نیز گذشت پیغام فرستادند که اطاعت ظل سبحانی موجب ازدیاد اقبال و
سعادت است باید که بدلجمعی و اطمینان بوساطت ما ملازمت حضور را مستعد باشد که باوشما

هندو و هم مذهب ایم و میان پاس دهرم و آیین خود است سیواجی برین سخنان که خالی
بود از لب مصالحت گفت دلیرخان برین مشورت راضی نشد و خود پیش قدمی کرده پورندهر را
گرد گرفته حمله نمود از انجا دادا ناجی پربهو که با جمعیت دوازده هزار سوار حارس قلعه بود هفتصد
کس جرار را همراه گرفته از قلعه برآمد و با مورچال دلیرخان آویخت و بجلدی شمشیر راند که تا خیمه
دلیرخان رسیده پانصد تن مغلیه را از نیزه و شمشیر بر خاک غلطاند دلیرخان از خیمه برآمده
گفت آفرین هزار آفرین من از ملاحظه تهور تو محظوظ شدم اگر مسلمان بشوی امان میدهم
داداجی جواب داد که ما را امان شما بچه کار می آید اما آفریننده ٔ با بدار خدا و نعمت قدیم برگشتن
و برای زندگانی سهل دین نامعلوم گزیدن عین بی عقلی ست گر خصم بسیار شود آخر روی ترس
آنکس که جان ستاند و جان میدهد یک است * این بگفت و قدم بیشتر نهاد و خواست که ضربی
بدلیرخان رساند دلیرخان سبقت نموده تیری بر وی زد دیگران هم ریخته کارش تمام ساختند و دران
معرکه سی صد جوان دلاور بپهلوی یکدیگر رقص بسمل نموده خوابیدند - دلیرخان تعاقب فراریان
نموده بدروازه قلعه رسیده به محصوران پیغام فرستاد که چرا جان را رایگان میدهید و بی
سردار تا کی جنگ خواهید کرد دمدمه ها از بالای فصیل بآهنگ بلند گفتند که با یک یک دانه
بذات خود قلعه داریم سیواجی اندیشه را در خاطر جا داده همان وقت ایندر راو و پیراجی پنت
و ناگوجی و کشناجی جوسی و بسواس راو که از معتمدان او بودند همراه گرفته و آنها را از مالای
مروارید و حلقه های مروارید و طره ها و جامه های زربفت و کرده های مرصع و جواهر
بسیار آراسته و باشخاص دیگر نیز بخشیده پوشانیده و باسپان پری پیکر ساز و سامان
مرصع انداخته و زین های زر دوزی با کمر طلا دکنده و پته طلا کار بسته سوار کنانیده -
و خود جامه و دستار سفید پوشیده و بیوسواس باراده ملاقات مهاراجه جی سنگه روانه شد
چون نزدیک رسید در دلش اندیشه گذشت که بی اطلاع میروم اگر کسی باستقبال
نمی آید خالی از خفت نیست و خدا داند که ملاقات چگونه صورت بندد و درین اثنا نیز راجه

باستقبال برآمده باعزاز تمام برده بر مسند برابر خود نشاندند. انند راو که یکے از
سرداران عمده بود بهفت پاپوش سیواجی در بغل گرفته بر لب فرش استاده و تمام
مجلس از مکلل پوشان همراهی رشک کان بدخشان گردید. رفیقان میرزا راجه به
فدائیان سیواجی برخاسته در مکان خلوت بمشورت پرداختند و عهد و پیمان مضبوط
خاطر خواه بستند و بدلیرخان مطلع کرده بنائے مصلحت گذاشتند دلیرخان از محاصره
قلعه پورندهر برخاست سیواجی بست و هفت قلعه بدلیرخان وغیره سرداران بادشاهی
تفویض نمود و استدعائے قلاع بیجاپور که در تصرف حبشیان نظام شاهے بود کرد چنانچه
جهانگیر زمان سیدی سنبل و سیدی یاقوت را طلبیده تاکید کردند که همه قلاع
بتصرف سیواجی واگذارند. آنها عذر فرمان بادشاهی آورده منحصر بر صدور جواب عرائض
داشتند از پیشگاه خلافت این تجویز مقبول نیفتاده سرفرازی فراوان بخشی با فرموده
بجاگیر و خطاب نواخته حکم تیاری دو منزل جهاز و سه غراب فرستادند. و برائے مرمت
قلاع دو لک روپیه تنخواه بر محاصل بندر سورت سیواجی استدعا نمود که بعد ملازمت تحمل
راجپوره بجاگیر من مرحمت شود همه پذیرفتند آخر الامر سنبهاجی پسر خود را با خود گرفته همراهی
راجه رام سنگه روانه حضور شد چون نزدیک دار الخلافت رسید بر زبان آورد که من کورنش
نخواهم کرد. رام سنگه فهمانید که این منافی آئین سلطنت است پاس مراتب لازم. سیواجی
سکوت نمود پادشاه باستماع چنین کلمات بے باکانه او نظر باحتیاط همراهیهائے
سرادق اقبال کوتاه و تنگ بر دروازه بارگاه نصب کنانید. و اشارت رفت که هرگاه
برائے درآمدن سیواجی سر فرو کند نقیبی صدائے مجرا بآواز بلند سازد الحاصل چون
سیواجی بر دروازه بخانه رسید و دروازه هائے تنگ و کوتاه دید یک پا اول گذاشته
بدون خم کردن سر اندرون رفت داروغه اهتمام مقابل شده برائے آداب گفت
سیواجی دست زور بر زده قدم پیشتر گذاشت و سرسری دست بر قبضه نمود و یک تخت

رفت رام سنگه اشاره کرد که به پایهٔ امرای عظام بایستد سیواجی منغص شده بپایهٔ
صدر اعلی بحضور حضرت نشست رام سنگه به دیوان اعلی سیواجی را پشت داده روبرو
پادشاه استادند و معروض داشتند که چون دربار ندیده است تاب هیبت سلطانی
نیاورده حرکت بیجا کرد و هم قولنجی در شکم دارد که وقت بیوقت او را بیتاب می سازد
بادشاه فرمود رخصت شود بعد روانگی او سیدی فولاد خان کوتوال را اشاره شد
که نظربند دارد سیواجی رنگ حضور و مآل کار دریافته از همان وقت در پی تدبیر خود
شد و معرفت رام سنگه معروض داشت که چیزی تحایف از دیار خود آورده ام میخواهم
بحضور بگذرانم ارشاد شد معاف فرمودیم باز عرض کنانید که در باب رسانیدن.
به امرا چه حکم ارشاد شد مضایقه ندارد بخانه هر کدام بفرستد شاهجی پدر سیواجی از استماع
این خبر که سیواجی مقید شد سخت متالم گشته دست از لذات دنیا برداشته بخواب خور
گردید کهیماجی عموزاده شاهجی که بخدمت راجه کهیل کرن بود و بعد وفات راجه تارک دنیا
شده انزوا گزیده بعبادت ایزدی میگذراند احوال شاهجی شنیده خود را بخدمت
شاهجی رسانده بتسکین و تسلی او پرداخت و برسوجی پسر خود را بخدمتش گذاشته
خود با خزاین فراوان بی معلوم راه شاهجهان آباد گرفت تا راه مناص سیواجی تدبیر
کند شاهجی برسوجی را بجمعیت سی هزار سوار به تنظیم کرناتک گذاشته خود به کنار کشنا
بحق پرستی مشغول گشت درینجا سیواجی از ارسال پشتاره های شیرینی و میوه منصبداران
و نوکران پادشاهی را غافل ساخته راه آمد و شد تحایف و پتاره ها مفتوح داشته
و خود را به تمارض زده تمام تمام روز ببستر افتاده ماندن آغاز نهاد چون یک دو روز
برین وتیره بگذشت نگاهبانان را گفت که من طاقت شور و غوغای شما ندارم دورتر
بیرون ازینجا قیام نمایند تا دم راست کنم و آب و طعام بحلق من برود پاسبانان
برین سخنان چرب و نرم فریب خورده تغافل گزیدند ازانجا که از آمد و رفت سبد و پتارها

به بهانهٔ تحفه و هدیه از اندرون بیرون و از بیرون اندرون صورت مرور و عبور قرار گرفت
و پاسبانان را بظاهر بحکم حضور حاجت تفتیش کمتر مانده معتمدان را که از سابق ایما و اشاره بود
روز سه رخصت داده و هیراجی نامی را که بر و اعتماد کلی داشت از بکار اطلاع ساخت که منتظر
باشند چون از همه سو دل جمعی حاصل گردید وقت شام که در بازارها کثرت آمد شد مردم
و ازدحام ... باشد خود و پسر در پتارها نشسته برآمد و بیرون شهر از پتارها برجسته
با هیراجی ملاقی گشته راه غیر متعارف گوره پیش گرفت و بوقت برآمدن از محبس هیروجی
نامی را که اندرون شده بود در آن حالت بود بجای خود بر پلنگ خوابانیده یکی را بخدمتگاری پیش
گذاشت هیروجی تا سفیدهٔ صبح مع خدمتگار ... بحیلهٔ اقتضای حاجت برآمد
پاسبانان پرسیدند که سیواجی در چه حال اند جواب داد که در خواب اند تمام شب درد سر
بسیار داشتند غل و غوغا کمتر کنند که لحظه چشم ایشان گرم گردد این بگفت و راه خود پیش
گرفت چون آفتاب بلند گردید و از اندرون صدایی برنخاست جهت پاسبانان از سرکار
آگاه گشته معروض داشتند احکام شدید بشرف نفاذ یافت که راهداران و گذربانان طرق
و شوارع خبردار بوده نگذارند که برود الحاصل هر چند سعی کردند فایده مترتب نشد مرغ
از قفس جسته باز بدام نیامد سیواجی طی منازل شبانه اختیار کرده در روز در غاره
ها پنهان بوده بلباس جوگی و اتیتان بمتهرا رسید و بخانهٔ هیراجی که رفیق حالت حبس
و ملازم بود و بکشناجی و کاسی جی برادران او که در آنجا بودند خورده سنبهاجی پسر خود را
که بنابر صغر سن طاقت پیاده روی نداشت سپرد و آنها نمود که با خود محفوظ داشته مانند
برهمن پسران تربیت نمایند و خود سیواجی در بنارس آمده از راه گوندوانه بهاک نگر را
که الحال حیدرآباد شهرت دارد دیده در ممالک خود داخل گردید و چون برای فرستادن
سنبهاجی پس پیش کشناجی و کاسی جی عنوان یافته بود بعد چندی آنها بهمان دستور
محفوظ رسانیدند اگرچه در راه مخاطرات چند در پیش رو نمود اما حافظ حقیقی بسلامت گذرانید

چنانچه جاے گدربانان آثار تنزل بر پیشانی سنبهاجی دیده متعرض متفحص شدند اما را
همراهیانش که همه رهین بودند رفع مظنه از هم طعامی کرده پسر آنها را خشنود گردانید سیواجی
محفوظا بپدرش الحاق دادند سیواجی بر وصول پسر شادیانها نمود و چند روز شادیانه سرود
نواخت و آن پسر برادر را بخطابات لایقه و انعام یک لک هون سرفراز ساخت
و لشکر و بنگاه افراخت سوار و پیاده متوجه شده در قلیل ایام بیست و هفت قلاع که میرزا
راجه گذاشته بود متصرف گشت و بمرمت و استحکام آن پرداخت چون اینخبر بمسامع
عالمگیر پادشاه رسید نعل در آتش شد و درین اثنا منهیان خبر رسانیدند که کهیاجی عموی
سیواجی در متهرا مقیم است او را مع عیال و اقارب بسزاولان شدید فرستاده طلب حضور
نمودند او جواب و سوال تند و درشت کرد همه را در تخته کشیده کشتند. سیواجی در کوکن دو قلعه
نو یکی باسم من رنجن و دیگر بنام سرکی در وهین بنا نموده از سامان رزم مرتب
ساخت و در همان ایام خیال تخت نشینی بطور راجهاے هند نموده از بنارس گنگا بهت
منجم را طلب داشته در ساعت مختاره در راے هند گڈه بر تخت نشست و آن مکان را
براج گڈه موسوم ساخت و بمردم دیگر پروانگی داد که عمارت پخته احداث کنند و براے
خود هشت منزل که هر یکے نام علحده دارد تعمیر فرمود و سیتل پوری نام درویش هندو
که آنرا سنیاسی گویند و در بنارس پوست نشین ریاضت بود طلب داشته مرید شد
و براے سکونت سنیاسی مذکور مکانے دلچسپ در سنگم ایشور ترتیب داده وجه معاش
معین کرد. درین اثنا سنبهاجی پسرش ازو رنجیده بدلیر خان که از امراے عمده
پادشاهے است بخیال اینکه خود جوهر شجاعت بظهور رساند پیوست دلیر خان مجرد
ملاقات دستگیر نموده بحضور پادشاه عرضی نمود پادشاه باحضار آن تاکیدات
نوشت درین اثنا او بر حرکت لغو خود نادم گشته قابو دیده بدر جست و خود را پیش پدر
رسانده بدستور سابق مورد عنایات گشت سیواجی را که ازین ماجرا کلفتی رسیده بود و بدل

بالفت شد از استماع اخبار فرار عتاب سلطانی بر دلیرخان نازل گردید دلیرخان
تاب قهر نیاورده خود را مسموم ساخته جان داد پادشاهزاده شاه عالم برای
نظم دکن دستوری یافت و میرزا راجه جسنگه و راجه بهاو سنگه وغیره سرداران
راجپوت همراه تعین شدند و سیواجی مطلع گشته پیراجی راو و رنگناته دیوان و
ایساجی بخشی و پرتاب راو گوجر که هریک صاحب نوبت بود بخدمت پادشاهزاده
فرستاده معرفت میرزا راجه که از سابق معرفته داشت بنای مصالحت گذاشته
بست و هفت قلعه بلازمان پادشاهزاده تسلیم نمود و تا سه و نیم سال بر عهد خود مستقیم
ماند بعد ازان بسعی خود و پرتاب گوجر و پیراجی که بحضور شاهزاده صیغه وکالت سرانجام
میدادند معامله بعکس دیده بتقریب زیارت برآمدند کسان سیواجی بر قلعجات
در عرصه قلیل دست یافتند بلکه تمام ملک بگلانه مسخر آوردند سیواجی راجه ریزی را
بران قابض ساخته تقید نمود که همه افواج متعینه خاندیس و برار بفاصله پنج کروهی
سورت فراهم شوند و خود بروز موعد یلغار کرده دراینجا رسیده بلده سورت
تاراج نمود و اموال بسیار بضبط آورد و بعالمگیر پادشاه عریضه بکمال شوخی و
جسارت نوشت که ملک دکن از سابق موروث فرزندان نظام شاه است و پادشاهان
هندوستان سیرسد آنحضرت عبث عبث بملک غیر نظر دوخته تضییع اوقات مینمایند
تسخیر این ممالک آسان تصور نخواهند کرد و گویند عالمگیر بادشاه بمقتضای وقت
ملاحظه عرضی نموده در تدارک تغافل فرمودند چند عرایض مرقومه سیواجی در سفاین مرام
یافته میشود ازان جمله نقل عرضی که درباب معانی جزیه هندوان نوشته و شهرت تمام
دارد درینجا بقلم می آید تا معلوم ناظران شود که چها کلمات ناملایم بجناب ظل سبحانی
بر زبان خامه می آورد

عرضی سیواجی بعالمگیر بادشاه

شکر عنایات الهی و توجهات بادشاهی که اظهر من الشمس والقمر است بجا آورده بعرض
شاهنشاهی میرساند که اگرچه این خیرخواه بحسب طالع خود از حضور والا در کشادا آمده اما
در لوازم سپاسداری و خدمتگاری همه وقت چنانچه باید و شاید حاضر است و حسن
خدمات و نیکو ذات خیرخواه بر سلاطین و خانان و امیران و میرزایان و راجها
و رایان و رانائی مملکت هندوستان و ولایت ایران و توران و روم و شام و ساکنان
هفت کشور و مسافران بحر و بر ظاهر و باهر شاید به خاطر دریا مقاطر نیز پرتو افگنده باشد
لهذا بجهت خدمات خود و توجهات والا النظر داشته سخنان چند که بدولت خواهی
و خیر اندیشی خاص و عام متضمن است معروض میدارد که درین ایام بظهور پیوسته که بتقریب
مهم خیرخواه زرها بر باد رفته و خزانه بادشاهی تهی گشته بنابران فرموده اند که از قوم
هنود مبلغی بصیغهٔ جزیه تحصیل نموده سامان سلطنت سرانجام و بند حضرت سلامت بانی
کشورستانی حضرت عرش آشیانی اکبر بادشاه تا مدت پنجاه و دو سال به استقلال تمام
داد فرمانروائی دادند و با دین و آئین گروهاگروه مختلف از عیسوی و موسوی و داودی و
محمدی و فلکیه و ملکیه و عنصریه و دهریه و برهمن و سیوره طریقهٔ انیقهٔ صلح کل اختیار نموده
رعایت و حمایت هریک پیش نهاد خاطر دریا مقاطر ساخته بخطاب مستطاب جگت گرو مشهور
و موصوف گردیدند و بپاس این نیت علیا بهر جانب که نگاه میفرمودند فتح و اقبال
استقبال می نمود و اکثر ممالک دران زمان بحیطهٔ تسخیر درآمد و حضرت جنت مکانی نورالدین
جهانگیر بادشاه بست و دو سال بر تخت دولت و اقبال تکیه زده دل با یار و دست در کار
کامرانی فرمودند و حضرت علیین مکانی صاحب قران ثانی تا سی و دو سال سایهٔ فیض بر
تاج مبارک بتارک جهانیان گسترده بحمر قرن ثانی و حیات جاودانی که عبارت از نیکنامی

ونیکنامی است حاصل روزگار فرخنده آثار کردند و اندازهٔ شان و شوکت و صلابت
این بادشاهان عظیم الشان درینجا قیاس توان کرد که بادشاه عالمگیر در پیروی و
نگاهداشت دستور آنها درمانده و متحیر است که آنها نیز در اخذ جزیه قادر بودند اما جهت
ایزدستعال را شامل حال جمیع مذاهب و مشارب داشته غبار تعصب را گرد خاطر راه
نمیدادند و خلق الله را امانت خالق خیال نموده رعایت و احسان بامری داشته اند
که بر صحیفهٔ روزگار باقیست و دعائے و ثنائے آن پاک گوهران تا ابد الدهر بهر دل و زبان
صغیر و کبیر جهانگیر است ازان جاست که از برکت نتایج نیت مدارج دولت و معارج
عظمت آنها روز بروز در افزونی و افزایش بوده و خلق الله دران عهد با امن و
امان فارغ البال و آسوده حال در کسب و کار خود اشتغال میداشت و درین حضرت
اکثر ملک قلعجات از تصرف رفته و باقی عنقریب میرود که در خراب نمودن و ویران
هر چهار طرف تقصیرے نمیشود و رعایا پامال و حاصلات بهر حال در پایهٔ اختلال بجاے
صد هزار یک هزار دشوار دار و هرگاه که فلاکت و افلاس در دولت خانهٔ بادشاه
و بادشاهزاده خانه کرده باشد احوال امیران منصبداران معلوم و وقتے است که
سپاهی در شورش و سوداگر در نالش و مسلمانان گریان و هندوان بریان و اکثر
مردمان بنان شب محتاج اند و در بطلبانچه سرخ مینمایند فتوت سلطانی چگونه اقتضا کند
که تکلیفات جزیه ضمیمهٔ اینحالت پر ملالت گردد و از مشرق تا مغرب شهرت میرود
و بر کتابهٔ روزگار ثبت میشود که بادشاه هندوستان بر کچکول گدایان رشک آورده
از برهمنان و سیوره ها و جوگیان و بیراگیان و محتاجان و مسکینان و درماندگان
و افتادگان جزیه می گیرد و بر کیسهٔ گدائے جوانمردی میکند و نام ناموس تیموریه را
فرو می اندازد حضرت سلامت در اصل کتاب ایمانی و کلام ربانی الرا اعتبار نماینده
رب العالمین فرموده اند به ربّ المسلمین وکفروا اسلامهم که نقطهٔ مقابل اند رنگ

آمیزی و طرح انگیزی نقشبند حقیقی است اگر مسجد است بیاد او بانگ میزنند و اگر
بت خانه است بشوق او جرس می جنبانند تعصب بر دین و آئین کسی نمودن از کتاب
منحرف گردیدن و بر نقش نقاش خط کشیدن و خطا خطا چیدن است شعر زشت در نهاد هر چه
بینی دست رد بر وی مزن عیب صنعت هر که گیرد عیب صنعت گر است القصه بعدالت
عالیه جزیه بهیچ وجه جایز نیست و از روی حکومت شرعی درست تواند بود که رعایا
از جمیع تکلیفات محفوظ و محظوظ باشند و ضبط و ربط بحدی باشد که زن تنها
با زر و زیور از ملکی بملکی امانت و سلامت رسید تواند بود و درین زمان که شهرها
بتاخت و تاراج سپرده از صحرا چه گوید قطع نظر از حسن انصاف و عدالت آنکه جزیه
بر قانون هند ناساز است و در زمان پیشین سلطان احمد گجراتی را که روزهای
تیره از شاه راه حقیقت برآورده در خارزار چنین خیال باطل افگنده بود در زود
ستاصل و مقطوع النسل گردید در حالیه و زبان واقع گرفتار شدن مراد بخش نام
بمجرد این اراده فاسد غیرت نامه است برای ظالمان و جزوی مبلغی منجمله خزانه
صیغه مذکور که از احمد آباد در خانه مرادبخش بجانه داراشکوه رفت چون شعلهٔ آتش
خانمانش گرفت. بیت آتش سوزان نکند با سپند آنچه کند دود دل دردمند
بهمه حال صلاح دولت موافق وقت آنست که خاطر دریا مقاطر را از کدورت تعصب
مصفا ساخته آزار مردمانی که حلقه اطاعت و انقیاد بگوش دارند منظور نظر مرحمت اثر
اگر دینداری بجرم آزاری و صواب در عذاب هندوان منحصر و مقصور فرموده اند
از رانا راج سنگه باید گرفت که سر گروه هندوان اند بعد ازان از خیر خواه بگیرند
چندان مشکل نیست برای خدمتگاری حاضر اما موران و مگسان را آزردن از عالم
مردی و مردانگی بعید خواهد بود و عجب از نمکخوارگی نوکران است که از حق نفس الامر
اغماض میکنند و آتش پاره را خس پوش نمایند زیاده چه عرض نماید آفتاب عمر و دولت

از مطلع مسکین نوازی رغیب پرور بود تابان و درخشان با وانتهی عبارت معرفی
درین ایام سیوا نایک نامی ساکن رمزگر از قوم پالیگران که از ضلع کرناتک اقامت
داشت بجهت بهر ساندن مصدر فساد گردید سیواجی عزیمت تنبیه آن پیش نهاد خاطر داشته
بتعجیل تمام و آراستگی فوج قبایل هم با خود گرفته متوجه آن سمت شد. و بعد از چند
کروه کوچ در اثنای راه یافت روانه بمسکن خود چنانچه در ایام موعود سپه آورده تا مش
را محاصره گذاشته سیواجی متصل سمندر درک رسیده مادران را طلبیده تیاری
جهازات نموده بجهاز سوار گشت و در بندر پتهه رسیده با برادر سیو نایک آویزش
کرده او را کشته و باقی این بسیار مظفر و منصور مراجعت کرده برائے گڈه رسید سیو
نایک سراسیمه و لاعلاج بمصالحت گرائیده سه لک هون سالانه برسم باج بر ذمه خود
قبول نمود سیواجی ادباجی را بتحصیل آن مامور فرمود و درهمین ایام والی بیجاپور از تسلط
روز افزون سیواجی و تنظیم قرار واقعی برسوجی برادر زاده اش در ملک کرناتک متوهم
گشته باجی نامی گهورپڑه ساکن مدهول را برین داشت که بهر حیله و عذر بر شاهجی دست
یافته او را مقید بسازد و باجی مذکور حسب الاشاره بادشاه شاهجی را که بر کنار گشته
ترک ریاست نموده مشغول عبادت بود به بهانه ضیافت طلبیده دستگیر ساخت والی
بیجاپور بران مطلع شده حکم نمود تا شاهجی را زنده در زیر زمین کنند. رن دوله خان نائب
صوبه صوبه بیجاپور که با شاهجی یکجهتی داشت بمجرد شنیدن این حکم استعفائے نوکری
در حضور بادشاه فرستاده و در روز روشن مشعلها افروخته بدیوڑهی حاضر آمد
و رخصت کعبه بقیه خواست والی بیجاپور بوسواس بلوائے دکهنیان در ظاهر پاس خاطر
رن دوله خان داشته حکم موقوفی قتل شاهجی نمود و فرمود که رن دوله خان پیش خود
طلبیده عفو تقصیر اتش کناد رن دوله خان همان زمان قاصد سریع السیر مع حکم نامه
بنام گهورپڑه با جبت یک من طلا بر قتل شاهجی فرستاد و قاصد در انجا در ثلثی رسید

که شاهجی را تا کلو دفن کرده بود چون از حیاتش باقی بود از آن مهلکه برآورده به بیجاپور
آورده بود رن دوله خان حسب الحکم باستقبال شتافته بملازمت شاهجی رسانید و بعنایت
خلعت و فیل و شمشیر وغیره سرفراز گردانید و پانزده روز نزد خود داشته و بضیافت
های دیگر پرداخته رخصت کرناتک داد و باشید. شاهجی از انجا اجازت حاصل کرده در
کودوره‌ها کرانت آمده سیواجی را بسزای کهورپره بدل گر نوشت چنانچه او بیلغار رسیده
کهورپره را رسیده هنگامه کارزار گرم نمود و آخر بعد کشش و کوشش بسیار کشته شدن سه هزار
کس طرفین کهورپره دستگیر گشته مقتول گردید و اهل و عیالش اسیر سیواجی شدند مگر
ایکاجی پسرش که دران جمع نبود بدست نیامد سیواجی زنان حامله را رها کرده همه را
بقتل رسانید چون این ماجرا بشاهجی معلوم شد سر در گشته رسوجی را همراه گرفته
باراده ملاقات سیواجی که در پونه اقامت داشت از راه پناله رهگرا شد سیواجی استقبال
نموده سعادت ملازمت پدر دریافت و بعد داخل شدن در مشکوی خاص مادر سیواجی
که از مدت متروک و طلاقی بود بملاقات شاهجی رسید الحاصل شاهجی دو ماه جهان بسر
مانده معاودت بکرناتک کرد چون رن دوله خان دران اوان بهم شورنده بدنور
توجه داشت شاهجی نظر باحسان جان بخشی در امداد او کوشید و بکرر بملاقات های
یکدیگر نشاطها اندوختند روزی شاهجی بعادت مستمره اسپ سواره بشکار رفت و بی اختیار
برخرگوشی اسپ تاخت که ناگاه پای اسپ در کوی فرو شد شاهجی بر زمین آمد
پای اسپ زیر بگیش افتاد و کارش تمام گشت رن دوله خان بر سر وقتش رسیده بجا
بمنزل رسانده و بر آن زمین باغی ترتیب داده آن موضع را بمصارف مدفن استخوانش نذر
نمود والی بیجاپور برای ضبطی اموال شاهجی هرچند خواست اما رسوجی بجای خود مستقل
بوده سالم مع اموال و اثقال نزد سیواجی رسید سیواجی او را قوت بازوی خود دانسته
آفرینها گفته سرکردگی لشکر خود دانسته داد و بخطاب سیناپتی نواخت تا آنکه رسوجی

اطمینان بهم رسانده دست بغارت نواح بیجاپور کشاده و پیتهه شهر را غارت کرده [illegible]
والی بیجاپور تدارک دشوار دیده سه لک هون سالیانه قرار داده ملک را از دست سیواجی
محفوظ داشت سیواجی سیام جی را بتحصیل آن امر کرده خود بجانب حیدرآباد دکن
شهر را محاصره کرد تا ناشاه هم برآمدن دشوار دیده وکیل بیجاپور تا دیوان پنج لک هون
سالیانه قرار داده وجمعی از رخت سیواجی را در زیر بار استقلال تازه نصیب شد [illegible]
متواتر دست دراز [illegible] قطع تحصیل نموده در باریافت راحت متصدی بیجاپور [illegible]
ساخت کرده و او را اشتباه سه لک هون سالیانه مقرر کرده خود از پرگنات بیجاپور [illegible]
بسیار بعمل آورده خداوند پور را تاراج نموده فراوان غنیمت اندوخت و از آنجا
کوچ کرده بملک [illegible] یورش نموده مغولان کارنجه را در دست آورده [illegible]
جنگ آورد و سیواجی پنتهه را ولک هون داده رخصت کرد که در کوکن رفته [illegible]
وخود قراها تیار کنانیده [illegible] پور رفته متصرف گشت وکلها ساونت [illegible]
نظام شاه بودی سه هون درماهه کرده رفیق خود ساخت یوسف خان حبشی [illegible]
آمدن او که دیدا باعرکتش مفید نیفتاد سیواجی سیامراج و باجی کهولار را در راجپوره
پیش یوسف خان و میرزا وخان فرستاده پیغام کرد که همه جزایر مقبوضه را واگذارند
وعوض آن نوجاگیر خاطرخواه بگیرند آنها قبول نکرده هر دو کس را محبوس ساختند
متاثر الیها بقسم وسوگند از بلا پ آمدند وبحضور سیواجی آمده ظاهر کردند که درخواست
جزایر را مناسب نیست زیراکه ما قسم عدم درخواست خورده آمده ایم سیواجی گوش
بر سخن آنها نداشت لهذا سیامراج استعفای نوکری کرده گوشه گرفت سیواجی نیلو پنت
پیش یوسف خان فرستاده پیغام مذکوره کرد چون جواب باصواب نیافت دریا [illegible]
ودولت خان ومانا جی بهانگرا و ارناتان را با جمعیت معقول تعین نمود وآنها از تری
وخشکی یورش کرده محاصره نمودند لیکن افتتاح قلعه میسر نشست بنابران نیلو پنتهه سورجیال

تا بیم واشته خود را پیش سیواجی رسانده حارس قلعه رخصت یافته نزد والی بیجاپور رسید طالب کمک گردید وازانجا درستی کرده معاودت نمود افواج سیواجی هر چند حایل راه اوشدند اما او محفوظ بقلعه داخل گردید سیواجی در گرفتن قلعه جهد فراوان بکار برد واسباب قلعه گیری آماده ساخته کار بر محصوران تنگ گرفت وملک گرد ونواح را بتصرف آورده بتعمیر وترمیم قلعجات اطراف آن که بتصرف آورده بود امر نمود وبجهت مهیا داشتن ذخیره در هر قلعه تقید بلیغ کرد موروپنت پیشوا وشلیکپنته که از مصاحبان او بودند گذارش نمودند که در احداث وتعمیر قلعجات خزائن بسیار بخرج آمده وبه قلعهای که بسیار بتصرف شده هم حالا صرف زر باین چیز باعث است سیواجی ازین سخن رد وبدل در هم کشیده گفت که درستی قلعجات موجب آبادی ملک واطمینان رعایا وهراس مخالف است خدا نخواسته اگر عالمگیر بادشاه در استیصال ما کمر بندد ودو صد تنها باید که از تسخیر یک قلعه برآید پس مدة العمر او درهمین تردد وسر بسنگ زدن آخر خواهد شد وملک دور دست از قبضه او خواهد رفت اوسط لازم اینست که در همه قلعجات عمده ذخیره واذوقه وسامان جبه خانه آنقدر مهیا باشد که دوازده سال وفا کند الحاصل از آن روز در استحکام برکات قرار واقعی کوشیدند درین اثنا خبر رسید که سیدی سند زور بر افواج سیواجی که قلعه را محاصره داشتند غالب آمد لهذا سیواجی انصرام آن مهم منحصر بر ذات خود دانسته در صدد عزیمت آن سمت گشت چون موسم برسات بود فی العجله توقف نمود وبرای قطع جهاڑی از کلیانی تا بهیمری و پاک نمودن راه ها یکهزار تبردار وخار تراش بهمراهی موروپنته گماشت چنانچه او روانه گشته تردد ات خوب نموده قلعه جوار را متصرف گشت و بکرم شاه زمیندار آنجا را دستگیر کرد بنابران دهاراو ومیران نایکواڑی شیوه مفسدی گزیده قطاع الطریقی پیشه گرفتند موروپنته به تنبیه آنها پرداخته موهن گڈه را که دار المقر مفسدان بود جبراً مفتوح کرده تاراج نمود

دیگر هم شاه محبوس را بقتل رسانند دهارراو و میران نایک و ارلی تاب مقابله نیاورده
آواره گی گردیدند مگر راجه رام نگر که قدم استقامت افشرده دستگیر شد همه ملکش
بقبضه سعی پنتهه درآمد سیواجی درین ایام جانب سالیری و مالیری که از قلاع مستحکم
بودند فوج کشی کرده محاصره نمود بهلول خان فوجدار آنجا باجمعیت خود داد
مقابله و مقاتله داده آخر راه گریز گرفت و لشکرش بغارت آمد سیواجی ازانجا مظفر
و منصور به پنهاله گده یورش نمود و مفتوح ساخت و حراست آن به آباجی پنتهه و انباجی
سپرده جانب کرناتک رفت کشید و بر سر مکانیکه گذر کرد پیش کش سنگین بدست
آمد چون بر گذر گهاٹ راجپور گذشت شهره خدا پرستی بابا یاقوت درویش شنیده
بملاقات پرداخت درویش مذکور که حالت جذب داشت یک موئے سفید از ریش
خود شکسته بسرگا سیواجی داد سیواجی آن موئے سفید را تفاول فتوحات دانسته
تفویض گویند بشناخته نمود که در طلا گرفته بطور تعویذ سازد اتفاقا موئے مذکور از
دستش بر زمین افتاده گم شد این معنی موجب بد آمد مزاج سیواجی گردید گویند بشناخته را
سور و عتاب نمود و از خدمت فوطه داری معزول ساخت و ازانجا برائے ملاقات
رامداس نامی فقیر هندو که مرتاض بود به نیت امداد تسخیر راجپور رفت فقیر آگاه دل بر زبان
راند که فتح قلعه بتردد بسیار خواهد بود و بعده بزیارت فقیرے دیگر که پرمانند نام داشت
رفته معروض داشت که اگر به پیش همت والا فتح قلعه راجپور می شود سر سه گنه یک موضع
جهت مصارف جناب مبارک خواهم گذراند درویش مذکور بر زبان آورد که این همه
دیهات از نواح حیدرآباد و برار و خاندیس و کلاته و مالوه و گجرات باید داد سیواجی
این ارشاد را از تفاول عظیمه دانسته مسرور گردید و بیقین دانست که اینهمه ممالک بر
زبان فقیر صاحب کمال گذشت مسخر خواهند شد چنانچه در قلیل ایام ارشاد درویش
بظهور پیوست سیواجی پنتهه را برائے درستی بنائے مودت پیش ابوالحسن تاناشاه

والی حیدرآباد فرستاد و خود هم عقب آن روان شده خواهان ملاقات گشت
و به جمعیت خود را بیرون شهر در سواد گوشه محل گذاشته جریده بملاقات پرداخت
و تا سه روز در دولت خانهٔ شاهی مهمان ماند و قسمی در عیش و عشرت مستغرق شد
که مردم دور باش او از عدم بر آمد متوهم گردیده اطراف و جوانب بقصد دیدار فراهم
شدند سیواجی این معنی را خیال کرده خود را در جهروکه نمایان ساخت و سبب تسکین
متوهمان گردید تانا شاه از ملاحظهٔ حالت لشکریش که همه فدای آقا و دلاور و شیر
شکار بودند بغایت محظوظ شده فرمود که آیا ازین دلاوران کسی هست که با فیل [?]
مقابلت نماید سیواجی ایساجی نامی رویین تن را اشاره کرد ایساجی بمجرد ایما از اسپ
فرود آمده روبروی فیل مست که در جلوخانه حاضر بود قدم افشرد و هرچند فیل [?]
خشم‌آگین کرد ابا از جا نرفت آخر الامر ضربتی از تیغ بر خرطوم فیل زد که دو پاره گردید و
فیل گریخت سیواجی مرحبا بآنگ بلند گفته کنده مرصع که در دست پوشیده بود بطریق
انعام از جهروکه بر تافت و سلطان نیز او را بانعام لایقه نواخت [?] سیواجی بعد پذیرفتن
تواضع جواهر و فیل وغیره از تانا شاه مرخص گردید چون درین صحبت با جوهر لیاقت [?]
منشی که ممتاز اقران بود تانا شاه را معاینه شد درخواست او از سیواجی کرد [?] ناگوار
دیده نپذیرفت سیواجی سه لک هون [?] بخشید ده هزار سوار و ده هزار
پیاده تعیناتی همراه گرفته جانب کرناتک کوچید و چون بزیارتگاه ملکا ارجن که از
معابد معتبر هنود است فایز گشت خواست وقت پرستش سر خود قطع کرده نثار بت نماید
رفیقانش بمبالغه مانع شده ازان اراده باز داشتند الغرض تا انجا جانب جنجی شتافت
و آن ملک را که دران وقت شصت لک هون محاصل داشت مسخر نموده در انجا قلعه‌ها
احداث کرد و بعد ازان مراجعت نموده افواج حیدرآباد را رخصت داده بکرناتک رسید
و از ایکاجی برادر خود خواهان زر این و خزاین پدر شد او متوهم گردیده فرار گزید سیواجی

از انجا بچنجی ور آمده آن الکه که چهل لکهه هون محاصل بود متصرف گشت و رگهوناتهه
دیوان ایکاجی را بدان ممالک قایم کرده فرمود که ایکاجی را بجمعی نموده به ملک
قدیم و جدید مسلط داشته خود به نیابت پردازد از انجا به بالا داری تاخت آورده
غنیمت بسیار جمع کرده و بفقیران گنج شایگان داده بی نیاز ساخت چون رگهوناتهه را
از ایکاجی بجاده درستی نادید تهدید نوشته ایکاجی را مستقل ساخت و رگهوناتهه را
بدستور قدیم به دیوانی او مامور داشت چون از همه سو فراغش دست داد خیال تیرته
شدن در سرش گرفت کیکا بهت را که از پنڈتان مشهور بنارس بود طلب داشته
طریق عبادت برهمنان آموخت برهمنان دیگر بر این اراده واقف شده بهت مذکور را
محقق نابالغ آمدند سیواجی خبر یافته ناخوش گردید و بیک قلم برهمنان را از کار و خدمت موقوف
داشته گفت که این گروه بدطینت گدا پیشه نظر به بزرگ نهادی واجب الخدمت اند
اما ازین ها توقع خیرسگالی و آقا پرستی هیچ نیست و بجای آنها قوم پربهوان یعنی کایتها
مامور نمود هرچند سفیران در سفارشش برهمنان و بحالی تعلقات کوشیدند پذیرا نفرمود
سنبهاجی پسرش نیز باطلاع این معنی نیلاپنته دیوان خود را که از قوم برهمن بود تغییر ساخته
بجایش یک کس کایت را مامور کرده بر بهوپال گڈه تاخت و آنرا جبرا و قهرا مفتوح نمود
پانصد اسیر را دست و پا شکسته گشت سیواجی خبر بشارت فرزند دریافته مشتاق ملاقات
شده در راسی گڈه آمده از دیدار فرزند ارجمند ذخیره خرسندی اندوخت و وقت
ملاقات یک پرتله مرصع با شمشیر و سپر بخشیده از انجا کوچیده بر جالنا پور که بست گروهی
اورنگ آباد جانب شرق واقع شده دیده دست تاراج کشاد چون تکیه شاه جان الله
که از کاملان زمانه بود آبروبخش آبادی است مردم آبادی آن مکان را مامن پناه
دانسته دران خزینه سیواجی قساوت را کار فرموده و پاس ادب ننموده همه را غارت
کرد بلکه اشیای تکیه هم بریده نسبت بشاه مذکور بی ادبیها روا داشت و این گستاخی [illegible]

آغاز ادبار او گشت نجابت خان منصبدار بادشاهی را که با جمعیت جنودی متعینه جالنا
بود همان شب بشارهٔ غیب شد که به کمیت فوج خود نظر نکرده با سیواجی مقابل شود که
بلا تمسک فتح از تست چنانچه صباح این رویا نجابت خان خود را به پای کانه پیشکش سیواجی
زد و با وصف قلت جمعیت غالب آمد مردم بسیار از سیواجی با سردار عمده
بقتل رسیدند هزیمت بر لشکرش افتاد و سیواجی را پا از جا رفت و یارای قیام در هیچ جا
نیافته تا رای گڈه باز پس نرسید بالاجی اوجی که بر اورنگ آباد تاخته بود نیز از آنجا
گریخته بسیواجی ملحق شد سیواجی در رای گڈه رسیده شادی کدخدائی راجا رام
پسر با دختر پرتاب گوجر مقرر کرده جشن عظیم نمود و در همان ایام مورو پنت پیشوا از ضلع کوکن
پسر بکرم شاه زمیندار را که باتفاق دهار اکوبی شیوهٔ قطاع الطریقی اختیار کرده
بود اسیر نموده پیش سیواجی فرستاد سیواجی اشاره بقتل کرد دهار اکوبی گفته
مرا بنا پدید گشت که در خون من فتنهٔ عظیم است و تدارک آن دشوار خواهد بود سیواجی
الهیار او بصرفه و انسته علی الرغم سرش بریده بر دروازهٔ شهر آویخت همان شب
خانهٔ سیواجی را آتش گرفت و بجایی مشتعل شد که اطفای آن از مقدور بیرون رفت
سیواجی از مشاهدهٔ این حالت بدرگاه واهب العطیات رجوع آورده نیت خیرات
پنجهزار کهنڈی غله بمساکین و غربا نمود تا آنکه ببرکت این حسن نیت شعلهٔ فرو نشست
و ایذای بمجال احدی راه نیافت سیواجی صباح آن ادای نیت بعمل آورده
و بعد از آن بکنار گنگ آمده خود را در میزان بازر سنجیده و هزار ماده گاو خیرات کرد
لفظ کهنڈی که بالا مذکور شد عبارت است از بیست من غله الحاصل در همین اثنا که
از غمازان دهن نشین سوراباٸی زوجهٔ سیواجی که مادر راجه رام است ساخت که سیواجی
سنبهاجی پسر خود را که از زوجهٔ دیگر است میخواهد ولی عهد سازد چنانچه او را باین
اراده از هنا لا طلبیده است و اغلب که عنقریب در رسد و مختار ریاست شود و نکو

ازین کلمات سراسیمه شده زهر در طعام سیواجی انداخت تا آنکه او قالب خاکی گذاشت کارپردازان باهم متفق شده آتش داوند و راجارام را بسرگی برداشته و زفکر و قید سنبهاجی افتادند خطوط نساد و سازش بشعر بیو و سنگیر ساختند بارکان او فرستادند و خود جانب ستارا حرکت کردند تا آنکه سنبهاجی برین داعیه آگاهی یافته در محافظت خود کوشید و بتقلیل ایام و بتالیف و تسکین ارکان دولت مخفی پرداخته راجارام برادر خود را مقید کرد بنابران مادرش بضرب خنجر خود را هلاک ساخت و لولابائی در آتش غم سوخت وفات سیواجی بیست چهارم ربیع الآخر سال یکهزار و نود و یک هجری وفات نوشته اند

کیفیت آغاز ریاست سنبهاجی بعد وفات سیواجی پدرش

چون سنبهاجی از طرف برادر و هلاک مادرش و جمعی حاصل کرد بر مسند حکومت متمکن گشته توجه بر دفعیه مخالفان گماشته بازار ریاست گرم ساخت بالوجی پهان و داواجی گنگ را که مصدر فساد بودند بقتل رسانید و وابستگان سوماجی نایک را از ممالک خود بدر نمود و بشفاعت هتی راو هنبیراو و کنوسه کی و نوکوجی هولکر و مهدجی نبالکر جان بخشی سورجیته و اناجی پنته کرده خانهای آنها را بضبط آورد و ممتاجی بابا را که از کاملان فن خود بود و حق تربیت برگردن سنبهاجی داشت از بنارس طلب داشته و بخطاب گیتی کلش مخاطب نمود و مختار امور حکومت ساخت و در دیوان عدالت باتفاق او نشسته قانون چه انتظام ملکی قرار داد تا همیشه اجرای عمل بدان دستور باشد گنگاجی پرهو و بالاجی موجم دار و بهیروجی پنته وغیره سرداران صداقت کیش را مشیر تدبیر شبانه روزی خود مقرر کرده و بر مسند ریاست برضامندی خلایق و دلدار رعایا نشسته موجودات کارخانجات پدر بذات خود گرفته سپرد اشخاص متدین نموده

ماثر آصفی

اگرچه در مآثر آصفی بیان اجمالی آن بر نوک خامه تحریر سطور گذشته است اما اینجا
بر طبق فرموده آمر موافق ترجمه هندی بحکم اینکه المامور معذور بتفصیل هر کدام می
پردازم و الفاظ هندی را بدستور محاوره هندی بقلم می سازم از نقدیات وغیره
هون پنجاه هزار لکهه زیور طلا چهار پله نه کهنڈی مس سیزده پله سه کهنڈی آهن آلات
بیست هزار کهنڈی سه آلات چهار صد و پنجاه پله چهار صد کهنڈی جست آلات چهار صد پله
چهار صد کهنڈی نقره چهار پاد کم شش کهنڈی برنجی دو صد و هفتاد و پنج پله هشت
فولاد چهار هزار کهنڈی مرادی یعنی تنگچه مس شصت لکهه حواله صوبه داران باستثنای
سه لکهه هون در قلعجات پنجاه و چهار سلور چه هزار هون که مجموع بیست و سه لکهه هون
می شود تمام شد موجودات خزانه تعجب که از اشرفی و روپیه هیچ تعلم نیاورد شاید تحویل
دیگران باشد و همیشه جمع خرچ آن ملاحظه میکرد و جواهرخانه از الماس و یاقوت و پیمه
و پکهراج و مروارید و مرجان و لهسنیه و نیلم و گومیدک و انگشترها و پرتله مرصع
و پدک یعنی از لبر و طره مروارید و سرپیچ مرصع و چند رکهه و سیس پهول و بکه پتی
بازوبند جهان کرن پهول بول کل کنگن پاتلیا و هیدٹی بلا قید شمار و قیمت تخمیناً شصت کرور
مال هنود بود موجودات توشک خانه که آنرا جامدار خانه میگویند پارچه پٹی زر
دوزی یک لک تهان دستار و سیله زر دوزی و ساده از جامهای مختلف پنج لک
پارچه ابریشمی چهار لک شال باب پنج لک کمربند گجرات وغیره پنجاه هزار کمخواب پنج لک
یعنی کمخواب ساده یکهزار سقرلاط یک لک طاقه قرطاس سی هزار دو دسته از کاغذ
افشانی و ریشه پانزده هزار بالاپوری هشت هزار دولت آبادی هفت هزار دو دو دسته
موجودات خوشبوی خانه وغیره دیتول خانه قرنفل بیست هزار پله بیست کهنڈی جوتری یعنی بسباسه
سه کهنڈی جائے پهل یعنی جوز بویه سی هزار کهنڈی زعفران چهار کهنڈی عنبر ده هزار
کهنڈی از گچه دو کهنڈی چندن پنجاه هزار پله پانصد کهنڈی کشنا گر چندن یعنی صندل

پنج کهنڈی کافور چهار کهنڈی عود یعنی اگر ده کهنڈی گلال بست هزار کهنڈی منقه
پنج کهنڈی الکهریت یعنی چار مغز سه پلپه سه کهنڈی بادام دو کهنڈی خرما سی هزار پنج
کهنڈی کهجور یعنی خرمای تر چهار هزار کهنڈی مغز نارجیل پنجاه کهنڈی الاچی سه کهنڈی
روغن خوشبو چهار کهنڈی روغن سکنده دوای دو کهنڈی روغن چنبلی پنج کهنڈی روغن
چنپا بیل دو کهنڈی چپیاری یعنی نوفل هفت هزار کهنڈی گوگل یعنی مقل پنج کهنڈی
زرد چوب پانصد کهنڈی بلیله یکصد کهنڈی زنگی هر دو هزار سی صد کهنڈی مغز دو هزار
بست هزار شیشه مربی سرخ پنجهزار کهنڈی خشخاش صد کهنڈی سیاه دو کهنڈی موجودات
موديخانه وطبخ شالی هفتده کهنڈی گو درم یعنی گندم دو لکهه کهنڈی نخود پنجاه هزار کهنڈی
ماش دراز ده هزار کهنڈی مونگ بست و پنجهزار کهنڈی ادهر یکهزار کهنڈی روغن زرد
بست و پنجهزار کهنڈی روغن تلخ هفت هزار کهنڈی آلوزه سه هزار کهنڈی زیره دو صد
کهنڈی صمغ سی صد کهنڈی کولی چندن دو صد کهنڈی گند سفید ده هزار کهنڈی هرتال
ده هزار کهنڈی ابرکهه ده هزار کهنڈی نیل ده هزار کهنڈی کبریت دو صد کهنڈی شنگرف
سی کهنڈی کاسه پهل پنجاه کهنڈی زنگار دو کهنڈی پیپل دراز دو کهنڈی پیپلا مور دو کهنڈی
افیون صد کهنڈی اجواین یکصد کهنڈی شهد یکصد کهنڈی نوسادر یکصد کهنڈی بادام
آهن هفت صد کهنڈی گند سیاه دو صد کهنڈی برنج راتی بهوک یکصد کهنڈی برنج لالا
یکصد کهنڈی برنج ملیاسر یکصد کهنڈی برنج مور یکصد کهنڈی برنج صرتی سال چهار صد کهنڈی
دال ارهر بست هزار کهنڈی دال مونگ دو صد کهنڈی عدس صد کهنڈی شکر سفید هزار
و پانصد کهنڈی نبات سی صد کهنڈی نمک پانزده هزار کهنڈی سیر خشک پنجهزار کهنڈی
پیاز سی صد و پنجاه کهنڈی قند سیاه یکهزار و شش صد کهنڈی موجودات سلاح خانه شمشیر
سی صد قبضه کهاتا دو صد آهنی هفت صد سپر چهار هزار جمدهر دو هزار پیته دو هزار سپا
یکهزار و سی صد چهره دو هزار تیر چهل هزار بکتر چهار هزار چلته پنجهزار خود چهار هزار تیر شش هزار

اودگیر اوسا گڈھ بیدر گڈھ محمدنگر گڈھ ارکی گڈھ بالکنڈہ الونت گڈھ ادجاگر گڈھ وتلنگ گڈھ
قلعہ سکا و بلہابہیم گڈھ بھیر اگڈھ پاندون گڈھ چیتن گڈھ سیدپور ورنگ قلعہ کندہ رسودرن
درنگ ماہوان جیون گوتون قلعہ مرج بالامارہ ونا گڈھ قلعہ کرہار کوتدال اکول قلعہ بانیپیر
ملکاپور جاپور بہت گڈھ سنگ گڈھ جادون گڈھ چیلہ ر گڈھ بھنڈار گڈھ مدن گڈھ قلعہ
قلعہ کوتور پیشتل گڈھ سبہ ام گڈھ چیتن گڈھ قلعہ رودن تہا قلعہ کہیو اسیری گڈھ مرکا گڈھ
قلعہ دیشنا پور [illegible] سب گڈھ سہکت گڈھ قلعہ باکن کوٹلا گڈھ قلعہ کورندہ قلعہ بودربال ستارہ
قدیم سکار گڈھ قلعہ درنگ کہالری رتن گڈھ وشکر قلعہ کلیان قلعہ کوسس قلعہ سراپا
قلعہ واہیوان قلعہ راہپور کہاندیری قلعہ دائی قلعہ جنیر سی قلعہ جوہر قلعہ خاندیس وغیرہ ۔
چندری و بیدل ساجبا کو جیا جنیر مانک گڈھ چون سنبہاجی براین ہمہ ممالک وثروت پدر دست
یافت خیرہ سری پدر نسبت بعالمگیر پادشاہ بجان داشتہ ادا ہا سے خارج آہنگ
بظہور آوردہ وبا وصف سرفرازی منصب کہ شش ہزاری شش ہزار سوار از پیشگاہ شاہی
داشت قصد حضور نکردہ و بشرف بساط بوس نہ رسیدہ یافت و شاہزادہ محمد اکبر کہ از پدر بغی نمودہ
بدکن رفتہ پناہ داد لہذا پادشاہ را استیصالش مرکوز خاطر بود تا روزے شیخ نظام حیدر
آبادی ملقب بمقرب خان قابو یافتہ از کولاپور رسیدہ وقت سنبہاجی کہ مع ککلس مشغول لہو
وعیش و طرب بود تاخت آورد و مسافت چہل کروہ بشب سر بقطع نمودہ و جنگل ہائے
صعب المسالک وکتل ہائے دشوار گذار نوردیدہ در رسید سنبہاجی اطلاع یافتہ با جمعیت
موجودہ معدودہ مقابل شد جنگ سخت در پیوست قضا را در اول زد و خورد در التہاب
نایرہ پیکار تیرے بکب کلس دیوانش رسیدہ بر زمین آورد و دستگیرش کردند سنبہاجی
تاب ثبات در خود نیافتہ پناہ بحویلہ چاردیواری گرفت اخلاص خان ولد شیخ مذکور دیوار شکستہ
قدم جرات پیش گذاشت وآن بے بال و پر را اسیر نمود آخر الامر حسب الطلب پادشاہ
بحضور آوردند وحسب الحکم سلطانی آنہا را تادیب مع کب کلس بقتل رسانیدند میگویند

وتلنگ سرد و بحضور بادشاه رفتند زبان بعض لا یعنی گشادند و هیچ از درشت گوئی
باقی نگذاشتند و تا که جان در قالب بود آثار عجز از سرد و معاینه نشد سرداران سنبهاجی
بر این ماجرا وقوف یافته با خود اتفاق کردند و برادر کوچکش را در راهبری قایم مقام کرده
سنبهه و تمرد زیاده از سابق گزیدند چنانچه از تواریخ اسلامی دهم از جلد اول و ثانی -
مآثر آصفی پیرایه ایضاح می پوشد خلاصه کلام اینکه عالمگیر بادشاه بعد قتل سنبهاجی در
اواخر عمر خود از خفا رمرهٹه برآمده مصالحت قرار داد این شرط که سه بیسه از محصول
ملکی زر روپیه بصیغه سردیسمکهی حصه مرهٹه مقرر شود چنانچه احسن خان عرف میر ملنگ را
با اسناد سردیسمکهی نزد سرداران مرهٹه فرستاد از انجا که آنها را استدعای تفویض
راجه ساهو پسر سنبهاجی که در قید عالمگیر بادشاه آمده بود و بادشاه نظر بصغر سن از
قتلش گذشته به تربیت پرداخت و متصل خرگاه خاص در کشک داشت نمودند و بادشاهزاده
شاه عالم را باستقبال خواستند بادشاه نظر بوسواس بدعهدی آنها از آن اراده باز
آمده میر ملنگ را پیش خود طلب داشت و فسخ صلح نمود آخر در عهد شاه عالم سرصد ده
سه دیسمکهی از حصه رعایا بمرهٹه مقرر شده سند حواله گردید و چون شاه عالم بعد فتح کام
بخش در ۱۱۲۱ هجری یکهزار و یکصد و بیست و یک به کامبخش مظفر گشته معاودت هندوستان
نمود صوبه داری دکن بامیر الامرا ذوالفقار خان مرحمت فرمود و داود خان پنی را
نیابت خود داده در دکن واگذاشت داود خان با مرهٹه موافقت تمام کرد و قرار داد
که آنچه از ملک وصول شود سه حصه از سرکار بادشاهی باشد و چهارم حصه از مرهٹه سوای
و سیم حصه سردیسمکهی از حصه رعایا که بالا مذکور شد اما سند حواله نشده بود که صحبت -
محمد فرخ سیر بادشاه از سادات بارهه یعنی عبدالله خان و حسین علیخان که وزیر
و بخشی کل بودند برهم خورد و حسین علیخان بدکن آمد پادشاه در باب گوشمال حسین علیخان
بساهو راجه که ذوالفقار خان در اقتدار خود از قید برآورده بود راج دکن و سرکردگی

مرہٹہ ہا قایم شدہ بود استوار نوشت حسین علیخان این معنی را دریافتہ بتوسط محمد انور خان
دستنکراجی ملہار بشرط عدم تاخت و تاراج ملک و عدم قطع طرق و نگاہداشتن پانزدہ ہزار
سوار در رکاب ناظم دکن صلح منعقد کردہ موافقت تام بہم رسانید و اسناد چوتہہ و
سردیسمکھی شش صوبہ دکن بمہر خود با تنخواہ کوکن وغیرہ ملکی کہ راج قدیمش نامند
حوالہ نمود و بالاجی بن بشونات ہہ از براہمہ کوکنی وکیل ساہو راجہ را باتفاق دستنکراجی
ملہار سر کردہ جمعیت پنجاہ ہزار سوار کردہ ہمراہ گرفت و در اندک ایام بہر در البعد
عزل محمد فرخ سیر و اجلاس رفیع الدرجات رخصت دکن دادہ تعیین عالم علیخان نمود
آمدم بر احوال ساہو راجہ آن اقبال مند ازلی ہمراہ پدر باسیری آمدہ در حضور
عالمگیر بادشاہ آمد منظور نظر بادشاہ گشت بادشاہ نظر بکم عمری او از سر خونش گذشتہ
ہمت بہ تربیت او گماشتہ متصل بارگاہ عام در گلال بار فرود آورد و منصب ہفت ہزاری
ہفت ہزار سوار و خطاب راجہ سرفراز فرمودہ دا بعد چندے حسب التماس ذوالفقار خانان
تفویضش گردید و در ہمان نزدیکی انتقال پادشاہ رو داد آن بلند بخت بر چہار پالش
راج نشستہ سرداران مرہٹہ و اسلام را با خود گرویدہ ساخت و برہبری عقل خداداد
کاروبار ریاست خود بہ ہشت کس کہ آنہا را اشت پردہان یعنی ہشت وزیر گویند
سپردہ بفکر شد و بر مسند ریاست نشاط و عیش و انبساط تمکن گزیدہ و غاشیہ اطاعت
سلطنت بر دوش کشیدہ فراغت تمام گزید از انجا کہ ستارہ اقبال او در ترقی بود
ہمدم انقلاب و اختلال سلطنت روز بروز زیادہ گرفت اول حال عالمگیر بادشاہ
رخت لب بستہ خاموشان کشید و ثانیا شاہزادہ محمد اعظم شاہ باکوکبہ سلطنت وارکان
دولت از دکن سمت دار الخلافت دہلی شتافت و با بہادر شاہ برادر خود کہ از لاہور
بقصد مقابلہ رسیدہ در سواد جاجو دہ کروہ اکبرآباد نبرد آراستہ کشتہ گردید ثانیا
بہادر شاہ بتالیف امرای دکن قدم در دکن گذاشتہ کام بخش برادر دوی خود را

که رونق افزای حیدرآباد بود و در سواد قلعه گولکنده جنگ کرده زخمی شد و دستگیر گردید
و درمیان اوان سند دیسمکهی بخشید و ماسر سید و در پیچه از حصه رعایا پادشاه مرحمت فرمود
رابعاً امیرالامرا ذوالفقار خان که مربی ساهو راجه بود صوبه‌دار دکن شده داود خان پنی را
نائب گذاشت و داود خان را نظر بر اینکه رعایا بخود داری خاطرداری مرهته مقدم شد
تا آنکه از تحویل بهادرشاه رو نمود و هرج مرج تمام در سلطنت راه یافت و درمیان شاه و
وزیر بساط شطرنج نقاض گسترده گردید حسین علیخان در دکن آمد با داود خان جنگیده
از را کشت و با ساهو راجه موافقت بهم رساند و سند چهارم حصه محاصل ملکی و سیهر و دیسمکهی تمام
بمهر خود تسلیم نمود و فوجی از و همراه گرفت موافقت دهره ملکی موجب ترقی اقبال ساهو راجه
شد او بخاطرجمعی تمام در انتظام ملک پرداخت چه خس و خار دکن از توجه عالمگیر بادشاه
برفت و در رب آمده بود و از سلطانان و زمینداران با اقتدار نامی نماند که خار را در دل باشد
راجه ساهو تخلیه ملک از صاحبان فوج و اختلال سلطنت اسلام بنا بر نفاق امیران غنیمت
دانسته بفراغ خاطر قدم در عیش و کامرانی گذاشت و در هر پرگنه دو نائب مستقل یکی
مکاسدار که تحصیل زر چوتهه کند دوم سردیسمکه که وجه رسوم آن وصول نماید مقرر کرد و اقربای
خود را تقویت تمام بخشید هرسوجی را به ملک کرناتک و ترانکر مامور کرد و داماجی کایکواژ را
رفیق ساخته بگجرات فرستاد کانهوجی و رانوجی و سینتیاجی سه برادر از برادران هرسوجی
در کرناتک حاکم گشتند و هرسوجی را دیباجی نام فرزند شد و از و رگهوجی متولد گردید و او
چهار پسر یادگار گذاشت جانوجی مودهاجی ساباجی بمباجی اولین یعنی جانوجی به حکومت
برار جلوه گر شد الحاصل ساهو راجه آسوده حال فارغبال زندگانی بانصرام رسانید گویند
سخت تالی و حرام کار بود هر جا زن جمیله از رعایا و سپاهی می شنید بزور طلبیده
مباشرت نموده سر میداد و اکثر اوقات بخانه کسانیکه زن شکیل می یافت خود رفته وارثان را
بعنف و تعدی بدر کرده شب با مینماند روزی خبر یافت که سپاهی زن زیبا دارد و از نان

بودند و بعد ازان دامن دولت آصفیه بدست آوردند و تا حال اولاد آنها فرزندش از خاندان
دارند بقلم می آرم تا نام آنها نیز بر صفحهٔ روزگار بطفیل احوال مرهٹه ثبت باشد راجه
چندرسین جادو پدرش دهناجی جادو از سرداران معتبر همراهی سنبهاجی بهوسله
بود همواره با افواج بسیار میتاخت و تاراج ملک می پرداخت بعد وفات ساهو راجه بنوکری
پادشاهی امتیاز یافته بهالکی وغیره محالات صوبه بیدر در اقطاع او مقرر گشت با چهار هزار سوار
نوکری میکرد و در تعلقه پنج محاله که در جاگیرش بود سه کروهی کشنا بالائی کوهچه قلعهٔ مختصر
ساخته بچندرگده موسوم نموده آصفجاه مغفرت مآب پاس او بسیار میکرد و بدینگونه وقتیکه
باجی راو با نواب مغفرت مآب بعد محاربه بمصالحه شد و چند قرار داد نوشته شد ایضاً صلح -
این هم بود که دهناجی جادو بخانه اش ماهانه قدم رنجه نماید نواب برای پذیرائی این امر
خود بخانهٔ دهناجی جادو تشریف برده اظهار باجی راو بر زبان آورد دهناجی گفت نام برده
از اونا نوکران این کس بود و گاهی اتفاق نکرده که بخانه اش رفته باشم نواب فرمود
تشریف بردن آقایان بخانهٔ ملازمان و نوکران موجب منقصت سرداری نیست بلکه باعث افزایش
آبروی ملازمان خود است و ما این شیوه اکثر داریم و نوکران را می نوازیم امتثال دهناجی
جادو بر طبق فرمود نواب بخانه باجی راو رفت باجی راو چهار کروه پیاده باستقبال شتافت
کنج پالکی گرفته بمهمانسرا برد و تا دیر دست بسته پیش او استاده ماند خوشا حوصله باجی راو که
بر خود غلط نشد و نسبت تمکین دهناجی جادو که متزلزل گشت هرگاه نواب بخانهٔ باجی راو بتقریب
ملاقات میرفت دهناجی جادو همراه سواری بوده وقت فرود آمدن با چوق خود طرف بیرونی مستقل
قیام میداشت الی اصل سنه هجری یکهزار و یکصد و پنجاه و شش هجری پس از فوت او پسرش راجه
رامچندر بجای او قرار یافته بمنصب هفت هزاری و خطاب مهاراجه سر اعتبار برافراشت -
آغاز نادرستی در خانه او را دید از سپاه طلب خواه بود و در عمل صلابت جنگ بنا بر بی رحمی
او اکثر محالاتش بضبط در آمده با تقریب بحال شد گاهی بنوکری میرسید و گاهی به تغافل

میگرد و در ایام ولی عهدی نظام الدوله آصفجاه که لشکر اسلام در ملک مرهته درآمد نمود و
هر روز ستیز و آویز بود با آنها در ساخته شبی با جمعی برخاسته رفت چون متلون مزاج بود
در قباحت فهمی اصلا نداشت پیش آنها هم ساقط الاعتبار گشته بعد چندی در دولت آباد مخفی
گردید و بوساطت بعضی از اختیارهای یافته بعد صفح جرایم ندامت گویان پیش نظام الدوله آصفجاه
آمده بحالی منصب و جاگیر بدستور سابق مورد عاطفت شد چون آخرها از و حرکات نامناسب
سرزده اطمینان از میان رفت آصفجاه او را نظربند فرموده در قلعه گولکنده محبوس ساخت
در آنجا درگذشت و پسران او باقی مانده بجاگیر قلیل از محالات ارکی بسر می بردند الحال دستگیر شده
حالا نام و نشانی از آنها یافته نمی شود **راجه سلطان جی** از قوم مرهته ملقب به نبالکر
سنباجی نایک نبیره انگک پال که از اعاظم زمینداران دکن است ابتدا بنوکری راجه ساهو
می پرداخت و بسر لشکری او معروف بود در عهد نظام الملک آصفجاه اعتبار برگرفته منصب
هفت هزاری و صوبه داری سرکار بیشتر را بعضی محالات سرکار فتح آباد و سمت قصبه بیتیا
در پرگنه حویلی پاتهری صوبه محمدآباد بیدر یافته گردید با سه هزار سوار نوکری میکرد و سالیکه نواب
مذکور برحمت حق پیوست بفاصله شش ماه سال هزار و یکصد و شصت و یک هجری اینهم فوت نمود
پس از آن ناصر جنگ شهید در ایامیکه عزیمت پهلچری نموده قریب سکنش رسید جنوجی
پسر او با فوج خوب برآمده در کنار لشکر اسلام خیمه زد ناصر جنگ مراعات سرداری او نموده
اول بسم تعزیت بمنزل گاه او شتافته و بیافتن منصب و خطاب ابوی و تقرر محالات جاگیر
در جاگیر گلشن آرزوی او سرسبز شد در عهد صلابت جنگ لفظ مهاراج بنام او افزود
در سنه هجری هزار و یکصد و هشتاد و دو کسینه بستی سر او رسید پسر صغیری که از او مانده بود
جانشین او بسرداری چهره برافروخت الا چون پایه و مایه در میان نبود رشته بست محالات
و رسیدن بنوکری هیچ صورت نبست لهذا بعد یک دو سال قلیلی از جاگیر برگذاشته
بضبط درآمد چون پسر مذکور که هیبت راو نام داشت قریب بشباب رسید محالات دیگر از

شرا تنخواه یافت جوان فوت شده بود در عین جوانی ناکام از زندگانی رفت راجه بیر بهادر
پسر بهروجی سرکر که فریقی است از قوم دبنگر نیاکانش در نواح ناکوتری که بر کنار دریای
تنگ بهدرا واقع است و سابقا مکان نشست راجه ها بود توطن داشتند و بتقریبی از آنجا برآمده
در دیهات قریب بلده بیجاپور سکونت ورزیدند بهروجی در عمل نظام الملک آصفجاه بمنصب لایق
و تعلقداری پرگنه پالم صوبه بیدر بسر فرازی یافته نوکری می پرداخت چون درگذشت اکنون
پسر کلانش بجای او تقرر پذیرفت و رفته رفته بمنصب هفت هزاری و خطاب راجه بیر بهادر
وافزونی اقطاع چهره عزت برافروخت سال هزار و یکصد و نود و هجری بعدم سرا شتافت
با زبان فارسی آشنائی داشت و در فن گیت و دوهره که عبارت از کلام موزون زبان
مردم مابین گنگا و جمنا ماهر بود و موشگافیها می کرد راقم سطور با وی ربط خاصی داشت پسر
از و پسرش سدهرام و برادر زادهایش جاگیرات را بتقسیم یافته سررشته لازم بهنگی سرکار
داشتند حالا باحوال آنها اطلاع نیست **جهاراو جانوجی جسونت نبالکر**
پسر راو رنبها جت که در عهد خلد مکان بمنصب عمده و تعلقداری دکن سرفرازی داشت و چون
باسران راجه ساهو بهوسله مکرر سر جنگ بار سانیده بود و انها بعد قرار یافتن صلح با هیچکس
شکایت او بمیان آوردند او بخاطر داشت آنها او را بعذر مقید ساخت و در ایامی که نظام
آصف جاه از مالوا راه دکن پیش گرفته عبور نربدا نمود حسب درخواست محمد انورخان رهائی
یافته بکمک برهانپور تعیین شد او که آبله در جگر داشت بوساطت محمد غیاث خان با نوعی
ذکورسا فته بملاقات پیوست و در جنگ عالم علیخان و مبارز خان عماد الملک مصدر
خدمت گردیده بمنصب هفت هزاری و هفت هزار سوار بلند مرتبه گشته بعد فوت او با سر دو
بمنصبی در خور و تقرر محالات ارثی و بقبول علم اعتبار برافراشت سلیقه جاگیرداری خوب
داشت آبادی اقطاع پرداخته فوج شایسته فراهم آورده و در معارکات رایت بهادری
از آنجا که مسیر منصوبه بود و واسطه جواب و سوال سران مرهته دکن می شد در عمل ناصر جنگ

بخطاب سیندهیا جسونت نامورى اندوخت و دو جنگ با هولکری با قوی حریف ... شده دولت شناسی
گردید اگرچه در انسه قریب به نامی مقتول شده لیکن از ... نام نامبرده هم اتفاقاً در سال هزار و یکصد
و هشتاد و شش هجری با اراده شتافت پسر کلانش را که جسونت که آثار رشادت از چهرهٔ او
لایح بود در حین حیات او درگذشت الحال پسر کوچکش مهاراجه ملهار راو و نبیرهٔ او پسر جسونت
هر بود ... ارث سجاگیر او کامیاب گشته بنوکری سرکار می پردازد نبیرهٔ او ... کور
جوانی است خوش شعر و جوانمرد با همت دولتش درین ایام که خزانه سرداران قدیمی است
آب و رنگی دیگر دارد چون بتقریب تسوید این اوراق تحقیقات قوم بنجاره که رسد رسان
بلاد و عساکر است اتفاق افتاد و نظر به بازرگی سخن اینجا مسطر ... که خالی از معلومات نیست .

قوم بنجاره را این گروه را دو فریق است یکی را بهوگیا و دومین را بهرتیا گویند بهوگیا بیست
هفت باره یعنی قسم دارد و هر قسمی صاحب گاوان بسیار و این قوم در آفاق گردی و آذوقه
رسانی بلاد و عسکر بهرست که قصد نماید بی نظیر است سوای آنها کسی متکفل این امر
نمی شود و بحسب قول سردار فوج آمد و شد و فراهمی گاوان دارند و هر فریق صاحب طبل و
نشان و علم و زبان اینها نیز صاحب سلاح می باشند و فرودگاه و بود و باش اینها را
مکان معین بنسبت زن و فرزند و سامان خانه داری همراه دارند و شبانه در بادیه ... و دق
آب و گیاه دیده فرود می آیند و سواس از جانوران درنده و رهزن و دزد ندارند و گاو اینها را
شیر ضایع نمیکند گویند از قوت سحر دهان شیر و افعی و دست دزد و رهزن بند سازند بلکه
زنگوله گردن گاوی که مقدم گاوان دیگر می باشد از سحر تنبیه کنند که هر جا صدای آن
میرسد دهان موذیات بند شود و فریق دیگر که باسم بهرتیه است اگرچه تمام شیوه مذکوره
دارد و اقسام آنها پنجاه و دو باره مقرر بجز ضلع مخصوص خود بملک دور دست نمی روند .
در نواح اورنگ آباد و پونه وغیره فریق بهرتیه سایر و دایر و از مالوا و کوکن و خاندیس و
نواح دیگر غله رسان و فریق بهرتیه در صوبه حیدرآباد تا ضلع ناگپور و ... و کنار کشنا

نگاه پور می نمایند نام سردار قوم بهوگیا بهنگی رنبنگی است و نام سردار قوم بهرتیا لچهمن اگرچه
اینها در سلف گذشته اند اما در اولاد آنها هر که پیدا میشود تازه سازنده نام اجداد خود است
شماره گاوان اینها بر وقت تالکوت بسیار در منازعت تیها بین هر دو قوم بنا بر قطع نورگیا
با هرکت مرحوم نوبت دست بهم دهد و عند الضرورت ستمر یک بلشکر هم میشوند و جنگ می کنند
چنانچه که نواب آصف جاه ثانی متصل دهارور در نبرد مرهته فی الحقیقت مغلوب کم دیدند و مرهته
خواستند خود را تا فیل خاصه رسانند بنجاره های بهنگی گاوان خود را که قریب پنجاه هزار گاو
پر انبار بود گرد پیش فیل خاصه کرده حصار مضبوط شد و چوب تلاش مردانه بعمل آورد
که رسائی فوج مرهته تا فیل نشد و فیما بین هر دو فریق شادی کتخدائی میشود اما رسم کدخدائی
طرفه دارند که هر کسی خواهش زوجه داشته باشد تن تنها در جوق فریق هم چشم برود و خود
خواستگاری نماید آنها او را مانند جان داشته بسر انجام شادی پرداخته و او را موافق مقدور
داده رخصت سازند بعد ازان او مختار است که در قوم خود رسیده ضیافت قوم کند اما
صاحبان دختر شریک او نمی باشند و نه در وقت شادی فرزند خود می بینند زنان هر دو
قوم زیور سنگین از برنج در پا و دست دارند و جوره عاج از پنجه تا بغل می پوشند بلکه دختر
نوکدخدا بگوشه معجر و چند تا چوره آویزان سازند معنی لفظ بهوگیا موافق قیاس بدو وجه
معلوم میشود یکی اینکه بهو بمعنی زمین است و گیا بمعنی کننده گردن یعنی تمام زمین را طی
می کنند دوم اینکه بهوگیا لفظ مرکب بمعنی گرسنه است یعنی از گرسنگی جا بجا میگردد و معنی
بهرتیا اینکه بار کننده است اجمال سطری چند در احوال **رفقای سیواجی بهوسله**
می طرازد که سرداران قدیم این فریق در ابتدا دهناجی جادو و سنتاجی گهورپره است
که همواره فوج کشی ها میکردند و بتاخت و تاراج ملک می پرداختند احوال اولین بالاستقلال
ذکر یافت و همین را که علم نخوت می افراخت پیش از راما پسر سنبها گفته زوجه او که شوهرنکے
پسر خورد سال خود کار فرما بود و دهناجی وغیره کشتند پسرش را از گهورپره چند سو بغارت

بجای پدر می پرداخت وازوهم نامور تر گرویده اولاد و اقوام هریکی در دکن موجود و بعضی
ازسرداران مذکور دبهاریه اند که در ملک گجرات درآمده اکثر صوبهٔ مذکور را بتصرف
آورده‌اند دیگر از سرداران رگهوجی بهوسله است که با راجه مذکور نسبت بهم قومی نیز داشت
بهیه برار متعلق باو بود و ملک دیوگده و چانده نیز بدست آورده از راه کتک بملک بنگاله
رفت و عیوض چوتهه آنجا صوبه اوڈیسه گرفت بعد فوت او جانوجی پسر کلانش بجای او نشست
چون فوت نمود چندی میان برادرانش نزاع بود آخر سیودهوجی بن رگهوجی مقرر گشت
و از سند تعلقه بنام پسر خود رگهوجی حاصل کرد دیگر از همراهان او مراررائو گهوره است
که تعلقه دار سراو غیره محالات صوبه بیجاپور بود و ناحیه بسرکردگی برآورد قلعه گیتی وغیره محالات
بسیاری در تصرف داشت حیدرعلیخان مطابق سنه هزار و صد و نودم در قلعه مذکور محصور
نموده دستگیر ساخت و در قید او بعدم خانه نهاد و سرداران جز از اندازه تحریر بیرون -
مخفی نماند که از تاریخ مرهتی تا احوال ساهو راجه ترجمه نموده شد و بعد از ان ورقی چند مشعر
بر احوال سرداران که از راقم سطور ربط مودتی داشتند و ملاقاتها فیمابین می شد تا اینجا
از خود گذارش یافت حالا تتمه احوال بنابر تتمیم کلام برسم اجمال می نگاریم زیرا که کیفیت
تفصیلی این گروه در تواریخ اسلامی مثل تاریخ خافیخان و خزانه عامره و مآثر آصفی که از تالیف
محرر است بشرح و بسط تمام مندرج و بعضی سوانح که بعد اتمام کتاب مذکور بدریافت رسید
نیز شمه بنوک قلم می آرم -

آغاز کیفیت مداخلت براهمه کوکنی در دولت مرهته بهوسله و برکنار گذاشتن آنها را فقط بنام نوکری

ناقلان صادق القول می آرند که بالاجی بن بشناتهه که نامش در احوال ساهو راجه ذکر یافت

اول حال در ملازمان دهناجی جادو سناپتی منخرط بود چون جوهر لیاقت و کاردانی داشت
رشد می بهم رسانده قدم در سوال بهواب اسپ بخیله گذاشت و از طرف راجه ساهو بعهدهٔ وکالت
در خدمت امیر الامرا حسین علیخان پیوست و وقتیکه امیر الامرا عالم علیخان برادرزادهٔ خود را
بصوبه داری دکن گذاشته حسب الطلب عبد الله خان قصد شاهجهان آباد کرد بالاجی مذکور
بسرکردگی پنجاه هزار سوار همراهی امیر الامرا گزید و باجی راو پسرش که بلند طالع -
صاحب اقبال بود اکثر همراه دهناجی جادو که از سرداران ساهو راجه آمد و شد میداشت و سوده
خطابات و مصدر خدمات شایسته گردید در همین ایام افواج متعینهٔ شاهجهان آباد که بسرکردگی
بالاجی رخصت بود باتفاق سنکراجی ملهار که از پیشگاه امیر الامرا صاحب اختیار دکن شده
مراجعت بدکن نموده تعین عالم علیخان گردید عالم علیخان را غیر از نام نماند و حکم بالاجی
برشاهجهان لشکر راجی ملهار شد تا آنکه صوبه داری مالوه از پیشگاه فردوس آرامگاه محمد شاه
بگردهر بهادر که از قوم ناگر بود مقرر گشت و او در سنه یکهزار و یکصد و سی و نه هجری آمده داخل
گردید راجه ساهو باجی راو را با جمعیت همراه داده بمالوه فرستاده او بر گردهر بهادر مظفر گردید
گردهر بهادر جنگ کرده مقتول شد باجی راو سالم و غانم خود را پیش راجه ساهو رساند چون
ازو درین مهم تردد شایسته بظهور رسیده بود مشمول عواطف راجه گشت درین اثنا
سری پت نامی سرگروه هشت کس پردهان وفات یافت راجه ساهو باجی راو را اول
دیده خدمت سری پت متوفی باو فرمود و بعنایت سکه کتار سرفرازی بخشیده بمنصب پیشوائی
و سرهنگی هشت پردهان نواخت و چون او از قوم برهمن کوکنی بود و برهمن را در زبان هند
پندت گویند به پندت پردهان شهرت گرفت سکه کتار عبارت است از تنکه مهر وزارت را
در کیسه پارچه داشته بگوشهٔ رومال بسته بر کتار گذارند و کسی را که سرفراز میفرمایند
عنایت میکنند تا بجای قلمدان در نیابت باشد القصه باجی راو برین خدمت عظمی
سرافراز گشته کلاه گوشهٔ افتخار بفلک رساند و چیماجی برادر خورد او نیز بدرجهٔ امارت رسید

هر دو برادر در انتظام ممالک بجان کوشیدند و در انفتاح قلعجات و رفت و روب
خاشاک فتنه و فساد داد جسارت و جلادت دادند از انجا که نیر اقبال بر اوج ترقی
هر جا که روی آوردند فتح و دولت استقبال می نمود و بجز نیکنامی و غزاین حاصل
نمی شد - باجی راو دکن را از مفسده پاک ساخته و بانتظام واقعی پرداخته با هشتاد
هزار سوار و توپخانه آتشبار و پیاده هاے بیشمار باتفاق چماجی برادر جانب هندوستان
رخت کشید اول نواح اوجین را دستخوش غارت نمود و بر صوبه مالوا متصرف گشته
از پیشگاه خلافت مظفر خان بهادر برادر امیر الامرا صمصام الدوله مامور بمقابله و تنبیه او
شده تا لسرونج رسید - باجی راو مصلحت در جنگ ندیده عطف عنان جانب دکن
نمود و باز در سال یکهزار و یکصد و چهل و هفت هجری قاصد هندوستان گشت
قمر الدین خان وزیر و امیر الامرا از حضور بادشاه بتادیب او تعین گشته سعی کرده هیچ
مفاصله فیمابین گذاشته در ملک مالوا در آمدند - باجی راو نیز بمقابله هر دو امیر کبیر
دو جوق کرده یکی را بسرداری پیلاجی جادو بمقابله وزیر الممالک فرستاد و سه چهار بار
جنگ واقع شد و جوق دیگر را بسرداری هولکر در مقابله امیر الامرا گماشت - امیر الامرا
بزعم اعتماد الدوله طرح صلح انداخت و بعد صلح هر دو امیر عالیشان معاودت نموده
داخل دار الخلافت شدند و بعد یکسال امیر الامرا موافق درخواست راجه جی سنگه سوای
سند صوبه داری مالوه و گجرات از پیشگاه بادشاه بنام باجی راو فرستاده مرهون
احسان خود ساخت - باجی راو از بند و بست صوبه هاے مذکور مفروغ شده
بعد تاراجی رلج سند او رپیلاجی را حکم کرد که در انتربید که ملکیست ما بین گنگ
جمنا رفته شورش اندازد و از دریاے جمنا گذشته با بهدوریان الکه که متصل
اکبرآباد مخیم دارد آویزد - چون فریقین مقابل شدند بحسب اتفاق شکست
بر لشکر مرهته افتاد و پیلاجی گریخته بحالت تباه بباجی راو پیوست باجی راو

در خشم آمده بکوچهای متواتر برسم یلغار در شبانه روزی مسافت هشتاد کروه
طے کرده و میله کالکا که هفت کروه دهلی مجتمع بود بتاراج آورد. قریب بود که بر ساکنان
شهر دست اندازد بارے امرای بادشاهی توفیق مدافعت یافته کوس جنگ
نواختند و نبرد مردانه گرفتند و سه هزار آدم بیکار رقص بسمل نمودند. باجی راو
عنان معاودت همان زمان تافت و از رؤسای هند هر کس را که مغلوب یافت
بار اطاعت و مالگذاری بصیغه چوتهه دهی بر گردنش گذاشت بعد از آنکه آبادی پونه
بفر وجود باجی راو زینت بخش جهان شد. ایلچیان راجه جیسنگه سوائی والی جے پور
پیش باجی راو رسیده طالب معاونت گشتند و ادای مبلغ وجه نعلبندی که
عبارت از خرج روزمره سپاه باشد بر ذمه خود قبول کردند. بنا بران باجی راو
که بسرمنزلت پیشوا مخاطب شده بود رانوجی سیندهیه را که خاک برداشته او بود.
مع ملهار راو هولکر و اوداجی پنوار بفوجی شایسته و جرار ماذون ساخت و آنها با مردم
در ملک راجپوته رسیده رسم امداد بعمل آوردند. همین که خرخشه راجه بخت سنگ
راتهور که مصدر اینهمه شورش و فساد شده رفع گشت و غبار فتنه برخاسته فرو نشست
سپاه دکن قصد مراجعت داشت که ستر سال مرزبان چهترپور که دران سال محمد خان
بنگش بر طبق حکم اقدس در پی تخریب او شده در استیصال می کوشید ملتجی
گردید. فوج دکن بچابکی تمام متوجه آن سمت شد و بوضع معمولی خود از بند کردن
رسد لشکریان و تاختن و تاراج خانمان را عاجز و زبون کردند و نوعی تنگ گرفتند
که آن سردار عمده سرکن بیرکن عنان معاودت بدیار خود پیچید. راجه سرداران فوج
را خلعتهای گرانمند داده شاد کام مرخص کرد. چون آنها پیش باجی راو رسیدند
باجی راو در جلدوی این ترددات هولکر را اندور و رانوجی را اوجین داد. درین
اثنا خبر رسید که نواب نظام الملک آصفجاه از پیشگاه خلافت سند صوبه داری مالوه

حاصل کردہ تیرسد بنابرین باجی راو از مستقر خود کوچیدہ بر بھوپال علم زد و در انجا تلافی معسکرین رو داد و سرگرم جنگ و جدال بودند و هنوز مقدمہ یکسو نشدہ بود کہ ہنگامہ آمد آمد نادر شاہ در ہندوستان گرم گردید۔ نواب با باجی راو مصالحہ نمود و ناصر جنگ خلف خود را در اورنگ آباد نائب گذاشتہ خود بجناح استعجال جانب شاہجہان آباد شتافت باجی راو بعد رفع مجملہ نادر شاہ پلہ اسلام ضعیف دیدہ با ناصر جنگ آویزش بنیاد نہاد و بجمعیت پنجاہ ہزار سوار جرار در ظاہر بلدہ اورنگ آباد سیاہتے نمود ناصر جنگ با دہ ہزار سوار مقابل شد و بتائید الٰہی در جنگ غالب آمدہ ارادہ تاخت پونہ کرد لاعلاج باجی راو بصلح پرداختہ بملاقات وے آمد و سرکار ہنڈیہ جاگیر یافتہ بمالوہ راہی گشت و در سال یکہزار و یکصد و پنجاہ و سوم ہجری بر کنار نربدا غریق بحر فنا گشت بالاجی راو ولد بزرگش کہ نانا لقب داشت مسند نشین ایالت پدر گردید۔

تسلط بالاجی او پسر باجی راو ابن بالاجی بن بشناتھ مذکور

چون منصب پنڈت پردھانی بعد انتقال پدر بہ بالاجی راو قرار یافت و از پیشگاہ راجہ ساہو بعطائے خلعت پیشوائی معزز و مباہی شد چاچی عم خود را بدستور و آئین جد و آبا مسلم داشتہ قوانین راج را زیب و زینت بخشید و در رضا مندئ خالق و امنیت و آسودگی خلائق کوشیدہ قدم متین تر از پدر گذاشت و در سالیکہ آصفجاہ از حضور رسیدہ رونق افزائے برہانپور بود و شرف ملازمت دریافتہ رخصت مالوہ گرفت و آصفجاہ رتق و فتق صوبجات دکن گشت و تا ایام حیات نواب موصوف کہ ہشت سال بود از راجہ ساہو نقش جنگ و صلح کجدار و مریز ماند و بعد وفات نواب پسرش ناصر جنگ قریب دو نیم سال مصالحہ بحال داشت چون ناصر جنگ جانب آرکاٹ شہید شد و راجہ ساہو ہم در ہمان سنہ یکہزار و

یکصد و شصت و سه هجری رو بکتم عدم نهاد نظر بر آنکه او را فرزند نبود ارکان
دولت راجه رام را که بالا ذکر یافت جانشین ساخته چون نصیبه کامل و
بهره وافی از ریاست و سرداری نداشت سرانجام تمامی مهام و انجاح مرام
طبقه انام را در قبضه امرای عظام گذاشته خود را وجود معطل پنداشت درین صورت
مقدمه بالاجی راو بیشتر از پیشتر رونق و بهار دیگر گرفت و آنچه بود و بالا شد بمزید کیاست
و رسائی فهم و فراست و دانائی مرجع کل گشت تا آنکه قلعه ستاره برای بود و باش
راجه که غیر از نام و لیس بردن اختیار نداشت مقرر شد و پونه را که از انجا سه منزل واقع
است مستقر دولت خود تجویز کرد و خرابیهای خانه آصفجاه بعد شهادت نواب شهید
دیده بر اورنگ آباد لشکر کشید و از رکن الدوله ناظم آنجا پانزده لک روپیه پیشکش
گرفت و برگشت از سوانح سال یکهزار و یکصد و شصت و چهار هجری آنست که چون
از اقطاع هندوستان در عهد سلطنت احمد شاه منصور علیخان صفدر جنگ بر سر احمد خان
و غیره لشکرکشی نمود و نوایر جنگ و جدل باهم گرم مشتعل گردید افغانان با وصف جمعیت
قلیل دست از جان شسته تیغ دو دستی زدند و در اول محاربه غالب آمده اگرچه نول رای را
نائب صوبه را که در تهور و فراست و عدل و ریاست مستثنای وقت بود بجان کشتند
اما در جنگ دویم که وزیر الممالک صفدر جنگ خود مقابله کرد شکست درست خورد و داد از دست داد
این صورت وزیر تدبیری کرد که فوج از دکن طلبیده دمار از روزگار این مردم باید بر آورد
چنانچه راجه جگل کشور و راجه لچهمی نراین وکلای خود را فرستاد. بالاجی راوجی آپا سیر
رانوجی سیندهیه را بعطای ریشکه که مرتبه عالی است معزز نموده مع ملهار راو
هولکر با افواج وافر رخصت ساخت سرداران مذکور قطع مراحل و طی منازل نموده از
صفدر جنگ ملاقی شدند و سی و پنجهزار روپیه یومیه سرداران مذکور مقرر گردید اولاً
دکهنیان از دریای جمنا عبور کرده شادلخان افغان را که از طرف احمد خان فوجدار

کول جالیسر بود تا گھاٹے ربحت نموده هزیمت دادند و بسیاری قوم افاغنه را کشته و دستگیر ساختند غنایم فراوان بدست آوردند و تمام ملک را تاخت و تاراج نموده اموال لکوک گرفتند و تا فرخ آباد و میئو وغیره پایمال سمند حوادث و نکال نمودند بعد ازان هرچند باتفاق وزیر و سورجمل جاٹ دفعات محاربات و شقاوت مردانه کردند و هم احمد خان و سعد الله خان وغیره بجاے خود دم از شکست نزده حتے المقدور در امور جنگ قصور نکردند لیکن آخر کار جماعه افاغنه از کثرت اعدا طاقت مقاومت در خود نیافته شکست فاحش خوردند و در کوه کمایون خزیده محصور شدند حتے که در انجا بسبب مخالفت آب و هوا و نبودن رسد هزارها مردم راه عدم گرفتند. چون عرصه جنگ بدرازی انجامید و موسم برسات در ملک افاغنه بطور رهاولی گذرانید وزیر سرداران دکن را در جلدوے اینهمه محنت کشی ها و جانفشانیها ملکی از حدود کویل و جالیسر و میئو و فرخ آباد تا کوڑه جهان آباد مرحمت ساخت. احمد خان چاره و ناچار تن بمتابعت داده بوسیله جی آپا و هولکر بمصالحت پرداخت وزیر الممالک فرخ آباد و میئو وغیره ملک شانزده لک روپیه با احمد خان داد و قبول کرده باقی را بصیغه مالگذاری سپرد و نعل بندی ازان بمرهٹه مقرر نموده معاودت بصوبه خود کرد و بعد ازان در سال یکهزار و یکصد و هفتاد و بالاجی راو جمعی کثیر فراهم نموده بعزم پیکار در نواح اورنگ آباد رسید آصفجاه ثانی ادام الله اقباله که حالا در دکن رونق افزا اند بمحاربه پیش آمده با سعی کروهے از جاے خود پیشتر رفت آخر الامر ملک بست و هفت لک روپیه بطریق جاگیر تواضع نموده صلح کردگویند دران آوان را و رسم امرایان هندوستان از جبن و خباثت طینت چنان مقرر شده بود که هرگاه مهمے صعب در پیش می آمد یا مشکلے واقع می شد از نبودن حوصله و عدم سرانجام مهام مشکله خود را هیچکاره

میباد انستند و اقرار بجرأت و مردانگی سرداران دکن نموده التجامی آوردند و رونق کار خود با ستمداد آنها می جستند چنانچه عماد الملک غازی الدینخان نبیره آصفجاه مرحوم بنابر ناخوشی نجیب الدوله عالمگیر ثانی رگهنا تهه راو برادر اعیانی بالاجی راو وملهار راو هولکر را در سنه ۱۱۶۹ یکهزار و یکصد و هفتاد و یک بمبالغه وبلغ مبالغ طلب داشته دور شاهجهان آباد را فرو گرفت و عالمگیر ثانی و نجیب الدوله در قلعه محصور شدند. چنانچه یکماه و پانزده روز جنگ توپ و تفنگ شروع ماند آخر ملهار راو واسطه صلح گشته نجیب الدوله را که از رشوت خوبے یافته بود بحرمت و آبرو تمامے اسباب و اشیاے او از قلعه برآورده نزدیک خیمه خود فرود آورد و صباح آن سهارنپور وغیره ملک متعلقه اش که آنروے جمنا بود رخصت نمود بعد ازان عماد الملک با پادشاه آنچه کرد بر کتابه روزگار ثبت است. چون سداشیو راو عرف بهاؤ و عم زاده بالاجی راو سلطنت هند را ذلیل دید قلعه احمدنگر بسازش و ساختگی قلعدار پادشاهی در قبضه تصرف خود آورد و با نواب صلابت جنگ و آصفجاه ثانی نبرد ها نموده ملک شصت لک روپیه برسم جاگیر از قبیل پرگنات اورنگ آباد و صوبه بیدر و بیجاپور و قلعه دولت آباد و قلعه آسیر و قلعه بیجاپور در قبضه تصرف خود آورد و قدر قلیلے که در تصرف نواب هاے مذکور بسرایت ضابطه چوتهه آنها ماند این احوال در خزانه عامره و تاریخ ماثر آصفی بتفصیل مرقوم است۔

فوج کشی عماد الملک باتفاق هولکر و جی اپاجا نب ملک جاٹ

بنابر ربط سخن سطرے چند بقلم می آید که چون عماد الملک غازی الدینخان افواج مرهٹه یعنے جی اپارا از ناگور و ملهار راو را از مالوه براے انتظام سلطنت هند طلب داشت خواست که اول مهم سورجمل جاٹ که باستظهار گڑهه هاے محکم و مکانهاے

استوار باد نخوت وپندار در سر دار و فصیل دہر با وصف بودن انبوہے کثیر و جمعیت
جم غفیر مرہٹہ ہائے مذکورہ را طلب فرمود آنہا پا در رکاب عزیمت نہادند و از شتافتن
در راہہائے سر راہ باج وخراج خاطر خواہ گرفتہ بعجلت تمام فائز منزل مقصود شدند
عماد الملک کہ دو سہ کوچ از شاہجہان آباد نمودہ انتظار می کشید رسیدن آن فوج
دریا موج مساعدت وقت دانستہ خوشدل گردید۔ سرداران را پیشوا فرستادہ
وہنگام ملاقات از فیل و اسپ وکشتی ہائے پارچہ پوشاکی وخوانچہ جواہر آنچہ شایستہ
ولایق باشد برسم تواضع در پیش نہاد۔ آخر الامر بصلاح ومشورہ باہم عزم پیشتر
نمودند وبتاخت وتاراج ہائے ملک جاٹ پرداختند۔ سورجمل کہ در اصل قوت و قدرت
مقابل شدن افواج گران کہ از کران تا کران دائر وسائر بود در میدان نداشت
مفر در صف کشی نیافتہ در کمبیر کہ یکے از گڑھ ہائے جاٹ مذکور است
خزید و پناہ بچار دیوار آن حصار بردہ ہنگامہ آرائے جنگ توپ وتفنگ گردید
از دود باروت آسمان وزمین تیرہ وتاریک بود وصدائے توپ سامعہ رعد را
کر و ناشنوا می نمود۔ دلاوران نصرت مند بترتیب مورچال پرداختہ گڑھ را
مرکز وار احاطہ نمودند وہر روز مراتب دلیری ودست بردہا بوقوع می آوردند
معہذا ارونزے جی اپا کہ فی الجملہ خدا ترس بود بمقتضائے رافت جبلی در خلوت
بہ ملہار راؤ ہولکر گفت کہ فی الحقیقت ما را از خراج و استیصال جاٹ ہیچ مطلبے
نیست واز برباد شدن اینان مدعا منصور نہ پس چہ ضرور کہ سپاہیان خود را
بکشتن دہیم و عبث عبث نشانہ توپ وتفنگ سازیم مناسب آنست کہ طرفین را
راضی نمودہ بوساطت خود طرح صلح اندازیم۔ ملہار راؤ محض بجہالت وخود پسندی
از اقبال این حرف سر باز زد و مطلق پسند نکرد حتی کہ صحبت یکدیگر منجر
بناخوشی گشت وغبارے بر دامان خاطر ہا نشست۔ فاما حق تعالی ہولکر را نتیجہ

خود لب بستندی فی الفور داد یعنی فرزند رشیدش کهنڈو جی نام در همان معرکه
بضرب گولهٔ کشته افتاد - ملهار راو چه از غم پسر و چه از ندامت نشنیدن سخن
صلاح همه بهیر و بنگاه و لشکر خود کوچ نموده آن روی جمنا رفت و حسب الایمای
عماد الملک از روی حضرت خدیو گیهان احمد شاه بادشاه را که متصل سکندره
رونق افزا بود بغارت آورد و بعد از آن جی اپا در میان آمده انفصال معامله از جاٹ
نمود و زر خطیر کارسازی یافت - عماد الملک عازم شاه جهان آباد شد و جی اپا
رخ عزیمت سمت نارنول کرد چون آنجا رفته قرار گرفت در ملک مارواڑ فیمابین
رام سنگه و بجی سنگه گرد فساد و شورش برخاست رام سنگه خود را بیدخل دیده
معتمدان را بحضور سرمنت پیشوا یعنی بالاجی راو فرستاده ملتجی استعانت
شد و درخواست کمک و مدد کرد - بالاجی راو جی اپا را که مراتب کاردانی و شجاعت
و جانفشانی او یقین خاطر شده بود بهمه وجوه مالک و مختار فرموده بنا بر معاونت
رام سنگه و هم برای تحصیل زر چوتهه که راجهای آن ضلع در ادای ان تساهل
داشتند نوشته فرستاد جی اپا با سپاه فراوان کوچیده بتاخت و تاراج ملک
راجپوتیه پرداخت و آبادیها را بفرسته‌ها بشعلهٔ غضب سوخت و نائرهٔ دود و آه
در کانون سینهٔ برذوی حیات افروخت - هرچند راجپوتان در معارک جانستانی
ثابت قدم بوده عار گریختن بر خود روا نمی نمودند و در دادن جان عزیز هیچ
تمیز نمی کردند - لیکن از دواودوی مردم دکهنی که جنگ در گریز دارند و مانند برق
یکجا قرار نمیگیرند نهایت عاجز و حیران شده در ناگور و جودهپور که مستقر
ریاست راجه بجی سنگه بود مجتمع گشتند و مرهته‌ها از هر چهار طرف بمحاصره پرداخته
خلقی را در شکنجهٔ اذیت کشیدند حتی که از بند شدن رسد قسمی قافیه تنگ
شد که غله نرخ جان شیرین بهم رسانید و گاه در هیچگاه میسر نمی شد -

فرد - مردم چهار شهر در خزیدند - از قحط و وبا بجان رسیدند - چون
عرصهٔ یکسال باین نوبت گذشت راجه روزے در مجلس خود نشسته گفت
که اے واے از راجپوتان کسی نیست و شمانا که با نصرام این مہم پرداز د و کار
تمام سازد - از شنیدن این سخن جاما جاٹ و جهنا جی را که گرگ کهنه بودند
عرق شجاعت بحرکت آمد و از بس تهور بر زبان آوردند که اگر ما را حکم شود
سرگرم جان نثاری شویم - راجه بکمال محظوظ شد و بعطاے جاگیر و تفت [?]
خویش ممنون فرمان داد - تا میرزه رخصت شده بتقریب سوال و جواب
معاملات بدربار جی آپا رفتند و بتقریر سراپا تزویر پیش آمده هنگامه چرب زبانی
گرم ساختند - از انجا که اراده آنها نوع دیگر بود و از دل تا زبان بیگروے [?]
نداشتند - عرض کردند که ما را سخنے در خلوت گفتنی است جی آپا ساده لوح لیکن
شجاع و مغرور زور بود و چون رویه اهل دکن برهنه تن به چوکی نشسته سخن
می نمود سپاه زبان خود تفهید [?] کرد که همه دور شوند و کسے گرد و پیش و نزدیک
سمانبا [?] شد - هرگاه عرصه از مردم اغیار خالی شد و غیر از آپا و این دو شخص
دیگر نماند حرفے در گوش گفتند که بیجی سنگه را هم داون قدرے ملک از
حضور منظور است یا نه آپا گفت که در حق موکل شما همین اولے است
که اولاً تمام ملک را بگذارد و بعد ازان از رام سنگه گفته هر قدر ملکی که
که پدرش در تصرف داشت خواهیم دهانید وکلاے مذکور درین مذکورات
آپا را غافل کرده جمدهر از کمر برآوردند و از هر دو طرف زخمهاے پیهم زدند
حتے که دو سه ضرب کاری بجوان قوی بازو را آخر رسانیدند - و درین هنگام
ملازمان آپا هجوم آورده یکے را از هم گذرانیدند و دویمی صحیح و سالم بشجاعت
همراهی خود که قریب پانصد کس راجپوت بسه دیوڑهی حاضر بودند [illegible]

جنگ کنان درناگور رسید و در حضور راجه سلام کرد۔ راجه بو فور نوازش
در آغوش گرفت بانعام خلعت و نقد زیاده از حوصله اش سرفراز فرمود
بنابر غارت بردن و برآوردن مورچال مرہٹہ حکم نمود۔ مرہٹہ ازین واردات
نامرغوب سخت سراسیمه و مغلوب شده از مکان فرودگاه کوچ نمودند
و بتفاوت ده پانزده کروه خیمه زدند بسیارے را مال و متال و پال و بیرتل
بغارت رفت۔ بہرحال بمقتضاے وقت یک گونه دار و مدار نموده معاودت
بدکن کردند و تدارک این امر موقوف بر وقت داشتند لیکن راجه بجے سنگه
مصلحت ارباب صلاح صوبه اجمیر و غیره با چند محال علیحده کرده برام سنگ
داد و بنیاد سلوک و اتحاد مرعی داشت آخرا نہمه ملک از بے حوصلگی رام سنگ
در تصرف نماند و بقبضه مرہٹہ در خونبهاے جی اپا رفت۔ بالاجی راو از اطلاع
اینخبر خیلے مغموم و ملول شده بصبر پرداخت و جنکوجی پسرش را از ماتم پدر
برآورده مراسم دلجوئی و مراحم بتقدیم رسانیده و از فرط نوازش بتفویض منصب و
جاگیر پدر سرفراز گردانید۔ چون جنکوجی فهم رسا و فراست بلند و تهور ذاتی
داشت و لمعه سرداری از جبینش می درخشید۔ در سرکار پیشوا ترقی کرد۔
بالاجی راو او را رئیس سرکرده فوج عمده مقرر نمود و مقدمات عظیمه هندوستان
در قبضه اقتدارش داد و بعد چندے زری پٹکه بخشیده بعطاے جاگیرات
قدیمه و حکومت صوبه داری اوجین بدستور جد و پدر معزز و مباهی فرموده برا
دلجوئی آن شیر بیشه جرات و جوانمردی صوبه اجمیر را اضافه بران کرد۔
چنانچه دتاجی پٹیل عموی حقیقی او را و ساماجی پٹیل را که از اقرباے او بود
همراهش داده افواج جرار و توپخانه آتشبار و خزانه بیشمار مرخص ساخت
مادهو راو سندهیه مع تکوجی برادر حقیقی خود بسبب اعتبارے که داشت

ماندن خود در حضور قرار داد. مشار الیه بعزم راسخ و قصد عالی بحو چهاے باتفصیل
در سنه یکهزار و یکصد و هفتاد و دو هجری داخل هندوستان شد و بعد فراغ از
بند و بست ملک تا ہم باستصواب عماد الملک خواست که اولاً ملک روهیله که
قدم جسارت در حدود شجاع الدوله نهد پس باین داعیه از جمنا گذشته عازم
استیصال نجیب الدوله گردید که مقدور مصاف در میدان نداشت و در سکرتال
محصور شده نشست و چهار ماه برسات ریزش گوله و بان مانند [illegible] و ابر باران
از طرفین در میان ماند. چون مرهته را معلوم شد که نجیب الدوله باتفاق سرداران
روهیله مثل حافظ رحمت الله و سعد الله خان از شجاع الدوله پیغام کمک ابرد
ازینجهت گوبند پنڈت را باجمعیت هشت هزار سوار و پیاده از گنگ گذرانیده. او
تمامی چاندپور و امروهه وغیره ملک توابع روهیله را سوخته غارت نمود و بر توسای
روهیله از جنگ گریخته در دامن کوه کمایون رفتند. شجاع الدوله بمجرد آگاهی
چون موسم شباب زود و شتاب پا در رکاب گذاشته توابع خود را فرمان
داد که هر طرف روی مرهته پابند مانند سرمار بکوبند و نگذارند که اعدای جان
بسلامت برد تا آنکه هر دو گوسائین عمده جمعیت را طرف فرودگاه آنها و میرزا
نجف خان را با پنجهزار سوار و میر باقر را با چهار هزار سوار جدا جدا متفرق به تنبیه
و تخریج مرهته ها تعین ساخت. گوبند پنڈت بعد آویزش و پیکار [illegible]
که آمده بود سرکرده برگشته رفت و بسیاری از گریختگان در دریا
لقمه نهنگ اجل گشتند شجاع الدوله مظفر و منصور از چاندپور بهیر کوچ پیشتر نمود
و افاغنه نیز از کوه بر آمده پیوستند و نزدیک سکرتال رسیده نجیب خان را
از ورطه بلا که از عدم رسی غلات و دیگر وجوهات بحالت سکرات مبتلا بود نجات
دادند و با وصف غلبه خود باهم غیر از صلح صلاحے ندیدند جنکوجی نیز به سبب

آمد آمد ابدالی قبول کرده و بند وبست سمت لاهور و تدابیر بند کردن رخنه
حریف هر روز منظور داشت درین اثنا رگهناتهه راو و شمشیر بهادر و ملهار راو
هولکر با سرداران دیگر از دکن رسیده در ظاهر شاهجهان آباد ڈیره زدند - و
منتظر امر غریب شدند که آدینه بیگخان صوبه دار لاهور که دران روزها بسبب
واهمه ابدالی و عدم اطمینان از جهانخان از ریاست پهلوتهی کرده بکوهستان
لکهی جنگل بسر اوقات می نمود طلب کرد - آنها عازم گشتند نخست با عبدالصمد خان
حاکم سرهند مقابله دست داد و بعد مقابله و مقاتله بگیر افتاد مرهٹه در سرهند
رسیده بداد دهی مظلومان و غور رسی بیچارگان و استمالت رعایا و ترجیه احوال
سکنه آنجا پرداخت و بعد تسلط قرار واقعی علم نهضت پیشتر افراخت ابدالیان
که جا بجا در تهانجات سکونت داشتند اندک زد و خورد کرده راه انتشار و فرار
سپردند - مرهٹه ها ازین فتوحات باغ باغ شدند و از پس شادی در پیرهن
نگنجیدند خواستند که خود را بلا توقف تحریف در زنند و خطه لاهور را از وجود اعدا
پاک سازند بنا بران باراده ستیز جلو ریز شتافته رو به لاهور نمودند -
تیمور شاه و جهانخان که در لاهور قیام داشتند باستماع غلبه فوج جنوبیی
گشته آمدن ابدالیان خائف و هراسان بدون برد عنان تافته متوجه

۵

ولایت شدند -

ازین رفتن و آمدن عافیت   که بعد زدنه بحر ذخار نیست
مرهٹه ها را از استماع اینحرکت دلیرتر گشته قدم پیش گذاشتند تا دریای
جهلم تعاقب نموده برگشتند - غنیمت بسیار بدست مرهٹه افتاد و قوم سکهه
که دران زمان چندان کثرت نداشتند نیز کمر موافقت بستند - الحاصل
چون ایام بارش غریب بود جنوبیان یعنی مرهٹه ها صوبه لاهور را حواله

آدینه بیگخان نموده هفتاد و پنج لک روپیه بطریق پیشکش و سالیانه بذمه
خان مذکور مقرر ساخته از آنجا معاودت کردند. رگھوناتھ راو و شمشیر بهادر
راهی دکن گردیدند و جنکوجی مع دتاپتیل وغیره رفقاے خود عازم تسخیر ملک
راجهاے اجمیر گشته نواحی دهلی اقامت گزیدند. قضارا در همان سال
آدینه بیگخان از مرض الموت درگذشت جنکوجی سابا جی پتیل را صوبه دار لاهور
نموده مرخص ساخت و فوجداری سرهند بصادق بیگخان که از همراهیان آدینه
بیگخان بود و حکومت دوآبه بزین خان متوفی قرار یافت. سابا جی تا دریاے
اٹک سند ولیت نمود اما نجیب الدوله و تمامی جماعت افغانان از استیلاے
مرهٹه عاجز آمده استغاثه پیش احمد شاه ابدالی بردند و عرایض تواتر و توالی
مشعر بر انواع عبارت آراسته و عجز نامه ارسال نموده تا به تشریف آوردن
هندوستان براے جهاد ترغیب و تحریص کردند.

آمدن احمد شاه ابدالی جانب هندوستان و بقتل رسانیدن دتاجی پتیل و سابا جی و گریختن جنکوجی سیندهیه و ملهار جی هولکر

اگرچه مذکور ورود احمد شاه ابدالی بر هندوستان در خزانه عامره و مآثر آصفی
بتفصیل و مبسوط مندرج است اما در ینجا بنا بر بعضی معلومات تازه که در آن ثبت
نبود سر رشته سخن تا اختتام عرصه زندگانی بالاجی راو بطریق اجمال و ثنا
ضرور افتاد. مخفی نماند که هرچند احمد شاه ابدالی را از روز برگشتن تیمور شاه
محظور خاطر بود که فوجی از قزلباشان خونخوار و غازیان ظفر شعار فراهم آورده
قصد هندوستان فرماید اما موافقت یکی از رئیسان اینجا ودرا از خدا

مهمات است درین اثنا نوشتجات نجیب الدوله بهمه مشعر برانواع تطمیع و چاپلوسی
و عجز بابلی رسید. این را محض تائیدات آسمانی دانسته عزم جزم کرد و
بیست و چهار دسته که دوازده هزار سوار را کافی است نامند در رکاب ظفر انتساب
گرفت و علاوه این شمار ملیشان چه توان کرد که یک یک مغل چهار چهار پنج پنج کس
جوان قوی هیکل و تنبکل و شمایل و از یراق و اسباب بصورت خود مقابل همراه
داشت و این گروه از همه سبقت کرده اعدا را از رزم آرای و غارت نمای
عاجز می سازند. بالجمله شاه با فوج قاهره از دریای اٹک کوچ کرد و اکثر
تهانجات مرهته را بقتل آورد. مصدق بیگیان گریخته کناره گزید جنکوجی و
دتا پٹیل باستماع این خبر دست از مصالحه شجاع الدوله و نجیب الدوله که سوال
و جواب آن در میان بود باز داشتند با جمعیت هشتاد هزار سوار آزموده کار برای اراده
مقابله جمن را عبور کرده در ملک انتربید درآمدند. نجیب خان و سعد الله خان
و احمد خان بنگش و حافظ رحمت و دوندی خان سرداران روهیله حاضر شدند
قشون شاهی برسم قراولی حسب الامر نزدیک سرهند با مرهته رسیده سپاهی
گردو ترک و تازی آغاز نمود. بعد ازان فریقین ستیزگری نموده هنگامه در
میدان بادلی اقصای دهلی رسیدند شاه باز از دریا گذشته شامل حال
فوج خود گشت و جنگی شاید واقع گردید که بهرام فلک از دیدن آن برخود لرزید
مبارزان طرفین داد مردانگی و بزدلی دادند و هزارها مردم در رزمگاه افتادند
افغانان بر سر یکی تیغ راندند چون خیار دو پاره کرده طاقت فغان برآوردن
ندادند. هرچند مرهته ها نبرد مردآزما کردند اما با شاهبازان کو قدرت که صعوه
برآید و گربه بر شیر پنجه کشاید.

گرچه شاطر بود خروس بجنگ — چه زند پیش باز رویین چنگ

دتاجی پٹیل وساباجی عرصه شجاعت بر خود تنگ دیده جان باختند جنکوجی
احوال دوامیر گیبر که قوت بازو واستظهار راو بودند بین دیده سر بہت غنیمت
دانسته جان خود ازان مهلکه بدر برده براه ریواڑی جہالودی سمت مالک اینجو
شتافت - جنود تیموری تا نارنول تعاقب نموده انکوبره که لیست کرده
بجے پوراست معاودت کرد واین واقعه در سنه ۱۱۷۳ یکهزار ویکصد وهفتاد وسه
بوقوع آمد - بدریافت این احوال ملهار راو هولکر که از سوء المزاجی دربن لڑائی
شریک جنگ نشده بود بر آمده شریک گردید - اولا شکوه وشکایتها کرد واز طعن
بر زبان آورد که از نوجوانی وعدم تدبیر کار باین نوبت رسید واینقدر پرست پیش آمد
حالا خواهند دید که اینجانب چه قسم تلافی می پردازد واخراج مدعی می سازد
الحاصل پس از بسیاری رد وبدل پیوز معهود با جماعت مبارزان دلاور چون بحر
پرخروش روان شده همینکه نزدیک سکندره رسید - آبادیش را غارت
گردانید وخزانه ورسد غله را که در لشکر شاه می رفت تاراج نمود - شاه که در تارول
رحل اقامت داشت بمجرد استماع اینهمه حالات شاه پسند خان وقلندر خان را
بجمعیت ده هزار سوار کارگزار تعین ساخت وتاکید فرمود که ازینجا برسم
یلغار شتافته جنگ بر زند - ابدالیان خون آشام تیغ انتقام از نیام برآورده
فی الفور سوار شدند وتیز جلوے نموده دریک شب وروز لیار طے هفتاد کروه
شاهجهان آباد رسیدند وروزانه بار استراحت کشاده نصف شب روانه
آنروے جمن شدند - چون ملهار راو دید که جنود شاهی قریب رسید
برائے تیاری بنام سپاه وروانگی بهیر وبنگاه موگ گشت - وخود با چند هزار
انتخابے که هریک را یکه تاز عرصه هیجا میدانست در مقام کمین نشست
تا آنکه از هر دو طرف صف بسته هنگامه رزم گرم کردند وچون بر مرسته دلیر

شده بودند اکثرے را علف تیغ بیدریغ نمودند و بیک حمله فوج بیش را
پسپا ساختند - هولکر تاب ثبات نیاورده راه گریز گرفت - تفرقه تمام در
لشکر او راه یافت - با خرابی حال و نکبت و نکال تا رسیدن بهاؤ و
بسواس راو در ولایت کمبیر و بهرت پور بحمایت جاٹ نشست و شاه ابدالی از نار
کوچ فرموده در ملک مابین گنگا و جمنا بست گروہے از دہلی چھاونی کرد -

نهضت سداشیو راو عرف بهاو بنی عم بالاجی راو و بسواس راو فرزندش

از دکن بمقابله احمد شاه ابدالی و غریق گشتن آنها در بحر فنا

چون این اخبار جگر فگار بهوش گذار بهاو مع بالاجی راو سرکنت رسید مشوش
شده سرداران خود یکجا نموده بزم مشورت آراست - سداشیو راو عرف بهاو
پسر چاچی بناٹ عم پنڈت پردهان به نیابت پیشوای ممتاز بود بمقتضاے
غیرت ذاتی و تهور جبلی زبان به بیان کشود که درین مدت از سرداران متعینه
هندوستان کارے که لائق آفرین و تحسین باشد گاہے بظهور نیامده بلکه نقصان
کرورها روپیه کردند تا بانتفاع چه رسد - اولاً هر کس که برین کار مقرر شده
پیرو سررشته حزم و احتیاط از کف میدهد و کار به ذهول و بے پروای
می افگند - درینصورت اگر جناب سرکنت اجازت فرمایند و نیز بسواس راو
را همراه کرده دهند این فتنه من خود عزم میکنم و او را بر مسند ریاست و سلطنت
هندوستان نشانیده بندوبست الضلع قرار واقعی می نمایم آخر کار پس از گفتگوی بسیار
آنچه عقل مستقل او تجویز کرده بود همه اشخاص پسندیدند و برای اجتماع افواج
باطراف و جوانب نوشته رفت و در فرصت قلیلے فوجے فراهم آمد که سحاب

وهم وخیال در تعداد آن قاصر و حیران بود هر چند بالاجی راو جداجی فرزندها
که جواب رضا بود و خلاف بزرگ بود و جز دگر گوارا نداشت اما مصلحت ملکی چاره
ناچار این بانگ دگرگون گذاشت القصه در ساعت سعید و زمان حمید بهاو
بسواسراو را بجمعیت دو لک پیاده و سوار و فراوانی افسران اتیشان
و مردان کارگزار مثل پیلاجی جادو و دماجی گایکوار و جمعیت ها و بهمراه ابراهیم خان
گاردی که سرگروه تیلنگان جنگی و جمل ضرب توپ کلان و دیگر توپخانه بود
و سرداران نامدار که تفصیل آن موجب تطویل کلام است و آراسته توپ
صف شکن و ضرب زن از دکن بمهمت بر تنبیه مفسدان بربست قسمی انبوه فوج
بود که بوقت فرود آمدن در دشت و صحرا فرسنگ ها غیر از خیمه و خرگاه هیچ نما
نمی‌شد و هنگام کوچ تا نظر کار میکرد سیاهی سپاه بنظر می آمد لشکرش
دریاے بود مواج ناپیدا کنار و لشکریانش از سپاهی تا اهل حرفه
از احتیاج و مالداری کسے را یارا نبود که بمقابله پیش آید و در پله جنگ خود را
هم سنگ نماید ـ مجملا سرگاه با این حشم و جاه بعد از طے مراحل از دریای
چنبل که متصل دهولپور میگذرد گذشته و ظاهر جاجمو را مضرب خیام
نصرت ساختند ـ جنکوجی و ملهار راو مع سورجمل جات مرزبان دیگ و بهرت پور
شرف حضورش دریافته ملحق گشتند در اینجا بکوچهاے متواتر سال یکهزار
و یکصد و هفتاد و سوم در شاهجهان آباد رسیدند و بر بالا آنکه خیمه زدند
یعقوب علیخان صوبه‌دار که از طرف شاه بود دروازه قلعه را اقفال
بند نموده در مقام مقاومت گشت بهاو در حویلی سعد الله خان که نزدیک قلعه
قلعه واقع است اقامت داشت و فوجی را بنابر یورش امر کرد و مرهته‌ها از چهار طرف
هولکر و جنکوجی سمت دروازه خضری اسد برج که هر چند در شکست دروازه کوشش نمودند

مضبوطی و استحکام که از تخته هاے برنجی و میخهاے آهنی استوار بود سود
نداد و بنا برآنکه در قلعه مردم هم کم بودند کسے بخیال حراست و خبرگیری آن سمت
نپرداخت جمعے که چند صد مرهٹه از رفقاے متهل راو هولکر بالاے فصیل قلعه
رفته دست بغارت گری مکانات سلاطین کشادند و توفیق نیافتند که
در را بکشایند درین ضمن پانزده بیست مغل از طرف سلیم گڈه رسیده بزدن
بنادق و شمشیر ده دوازده کس را بجان کشتند مرهٹه ها سراسیمه شده رو
بفرار نهادند و خود را که از فصیل قلعه زیر انداختند بسیارے را دست و
پا شکست و کار کرده ناکرده متصور گشت. بعد ازان سرداران مرهٹه ها در
حویلی سعد الله خان فرود آمده مورچه ها بستند. ابراهیم خان گاردی ضرب
توپ در ریتی چمن برده بالاے دمدمه تعبیه کرد که از صدمه گوله آن مکانات
اندرون شکست و ریخت می شد. یعقوب علیخان زیاده مجال ایستادگی
ندیده بعد درستی عهد و پیمان قلعه را حواله ساخت مردم مرهٹه در شهر
و برکارخانجات و دیوڑهی هاے سلاطین و دیگر مکانات اندرون قلعه
مداخلت نموده چوکی ها نشانیدند و نیز بر دروازه هاے بیگمات مثل نواب
ملکه زمانی و نواب صاحبه محل زوجهاے فردوس آرامگاه محمد شاه بادشاه و
دیگر عمده ها و سرداران هند که در شهر سکونت داشتند محصلان گماشتند
از آنجا که دران زمان حضرت شاه عالم بهادر سمت مشرق تشریف داشته
بر تخت سلطنت جلوس کرده بودند و غازی الدینخان در دهلی برغم آن
شاهجهان را از سلاطین برآورده بادشاه کرده بود بهاؤ این را مناسب ندیده
آنرا در کنج عزلت نشانید و میرزا جوان بخت ولیعهد بزرگ شاه عالم را ولیعهد ساخته
سکه آنحضرت جاری گردانید و سقف دیوان خاص را که از نقره بود برکنده در دارالضرب سکه نمود

چون سورجمل جاٹ مرد ثقه و دور اندیش بود بهاو که بمشوره ملهار راو برای
تنگالیش طلبید عرض کرد که هر چند عقل و شعور ما مردم زمیندار بفهم و فراست
سرداران ذوی الاقتدار و متوسلیان دربار دولت مدار نمیتواند رسید لیکن
ازانجا که حسن ظن صاحبان در حق این بنده ناتوان هیچمدان بسر الفت و شوق آ
آن انجناب بمقتضای خداوندی فدوی را باین نوازش سرفراز میفرمایند
هر چه بعقل ناقص میگذرد گزارش میکند ظاهر است که تمامی رسد زمیندار
بدشمنی این سرکار روکار دارند و مخالف در صف آرای بهیچ نوع کمی ندارد
پس صلاح دولت آنست که اسباب زیادتی و بهیر و بنگاه را در گوالیار
و آن روی چنبل گذاشته بوضع خود از حریف جنگ باید کرد و در صورتیکه
اینمعنی پسند نه افتد از هر سه قلعه ها که دیگ و کمیر و بهرت پور هستند
آنچه منظور شود خالی کرده میدهیم که احمال و اثقال را در انجا بگذارند و یکبارگی
بروش قدیمه خویش محاربه در پیش نمایند زیرا که شاه خود در پنجاب است اتفاقاً
هوا علی الخصوص در موسم گرما زیاده ماندن نمی تواند و از امرایان هندوستان
بر تقدیریکه همه ها متفق و یکجا شوند کسی را اینقدر نشاید که بدون اعانت شاه
مقابله شما کند قطع نظر ازین اگر درین دست برد ها بر دشمن غالب و
فتحیاب شدند چه بهتر والا خود داری ساختن و گریختن را مضائقه نیست
و جنگ سلطانی جنگی است که قدم پس رفته را باز پیش گذاشتن بس مشکل است
هر چه مرضی مبارک باشد احسن و اولی. ملهار راو و دیگر سرداران دکهنی بر عقل او
آفرین ها کردند و مشوره او را ستودند و گفتند که فی الحقیقت صلاح همین است لیکن بهاو دور اندیش
موافق مقتضای مطلق پسند نکرد بلکه برآشفت گفت که سورجمل بنیادی است بتقدیر جنگ
حرف میزند و ملهار راو نیز پیر نا تجربه کار است ازین نامردی می گوید بیهوده نوکران و درین یلغار نا تجربه کرده

باشند ما را کجا گوارا است که این سبکی و بیحمیتی را که گران تر از سکرات موت است
بر خود روا داریم و رسم جنگ قزاقی که کار بیسروپایان است بعمل آریم معهذا در
حقیقت مذکور النفیم مزخرفات منسوب بشکنی هاست این را گفته از مجلس برخاست
و گرفتن سورجمل را پیش نهاد ساخت۔

لیبا بکام دل دشمنان بود انکس که نشنود سخن دوستان خیراندیش
جلیسان صحبت علی الخصوص ملهار راو هولکر آزرده خاطر شده گفتند که چه شد
بهاؤ صاحب را با اینهمه دوراندیشی و دانشمندی چو نادانان سخن پوچ بر زبان
آوردند خدا خیر کند که انجام این غرور و تجبر معلوم نمی گردد وفی الواقع این برهمن هیچ
تا که سر جنگ واقعی نخواهد خورد دماغش بحال نخواهد آمد اما اینقدر نفهمیدند که
مصرع سلامت همه آفاق در سلامت اوست ۔ والا ما نتی کو و عافیت کجا
تا که رسیدن دکن از جمله محالات خواهد بود بهرحال سورجمل همان روز بدیره خود
آمده باشاره ملهار راو وقت شب گریخت و خیمه و دیگر اسباب را که برداشتن
نتوانست موجب افشای راز خود دانست همانجا گذاشته شباشب داخل
بهرت پور گردید۔ اگرچه فوج مرہٹہ تعاقبش نمود لیکن چون تیز و تند رانده بود دست
نیافت۔ القصه بهاؤ نارو شنکر را بجمعیت ده دوازده هزار سوار جلادت شعار
در شاهجهان آباد گذاشته بطرف پانی پت و کرنال که از انجا بمسافت
سی کروه است رخش اقبال تاخت ۔ درین اثنا مخبران خبر
آوردند که عبدالصمد خان و قطب شاه و چهار سردار دیگر از طرف
شاه بسرکردگی دوازده هزار سوار رزم خواه در کنج پوره که کرورها
روپیه را مال و اسباب از اطراف و جوانب درانجا فراهم
شده است قیام دارند و قلعه را مستحکم و مضبوط نموده هم

استقلال بهم رسید بهاو تسخیر آن مقدم و متقدمهٔ فتوحات اهم شمرده بر سر بلغار
شتافت و بیک شبگیر در زیر قلعه رسید و اطراف آن را فرو گرفت و بجرات و جسارت
قوی سر سواری بگشود هرچند عبدالصمد خان وغیره کوششهای نمایان کردند مگر
از جمعیت اندک که بقدر نمک در آرد نبود کالعدم لیس باشد کشته افتادند چنانچه یک
کس از سرداران و الفاجان بدر نبرد لشکریان بهاو از غنائم آنجا انبارها بر داشتند
و قریب قحط جنگ مغلان گشتند چون این خبر بشاه ابدالی رسید مع تمامی امرایان
هندوستان مثل نواب شجاع الدوله و نجیب الدوله و احمد خان بنگش و حافظ رحمت خان
وغیره که بجمعیت موجوده شریک و رفیق بودند از مقام فرودگاه کوچ نموده برجهت سمت
دریای جمن رسید غالباً بسبب موسم برشکال دریا در طغیانی بود و مرور و عبور و
نمیداد گویند که شاه بر لب دریا نشسته یک شبانه روز هیچ نخورد و نقش‌ها نوشته
در دریا می‌انداخت تا آنکه روز دوم بحکم قادر قدیر که چون و چرا دران گنجیدن
دریا در عرض بقدر یک تیر پرتاب پایاب گردید و طرفه اینکه هر کس از هر دو
طرف یک قدم راه را غلط کرد غرق شد. بالجمله شاه با کلیه سپاه از گذر باغپت
عبور شده برابر عسکر مرهٹه که بنه فتح گنجپوره در ظاهر پانی پت ڈیره
داشت خیمه و خرگاه نصب ساخت و یک خیمه قزلباشی مختصر بفاصله
یک کروه از لشکر پیشتر ایستاده کرده مقرر نمود که هر روز صبح بلا ناغه
ترکش صد تیر بکمر بسته مع معدودی چند دران خیمه آمده تا شام
نشسته می‌ماند و سواران چوکی طرفین بر سمت هوشیاری و کشاک
داری روز و شب ایستاده میماندند. بهاو نیز امر کرد که پیرامون
لشکر خندق عمیق بطریق سنگر کنده شاینده و درخت‌های
عظیم را بریده بریده دور آن لقیبه سازند. چنانچه توپ‌های

بزرگ جا بجا قائم کردند و ہمگی دو دروازه از برآمد و درآمد مقرر ساختند درین اثنا روزے جنگ خونی واقع شد و قریب پنج شش ہزار از طرفین بقتل در آمدند۔ تفصیل این اجمال آنکه شاه ولیخان وزیر برائے دیدن مسجدے که متصل پانی پت بود سوارے نمود مردم مرہٹه خبر یافته یورش نمودند ہنگامه پیکار و کارزار قسمے گرمی پذیرفت که مو براندام بهرام فلک است شد قریب بیک پہر معرکه زد و کشت درمیان ماند بلونت را و خسر پوره بهاو و گوبند پنت بکاس۔ ارتاواراکه از وقت باجی راو در ملک سندیل کہنڈ وغیره دائر و سائر بود نوشته فرستاد که ہر قسم که داند ولتوانند رسته راکه ازان راه رسد بلشکر شاه میرسد رسد مسدود سازد۔ نام گرفته بمجرد ورود بحکم بجمعیت چهل ہزار سوار و خزانه و رسد بسیار بطرف سهارن پور که تعلقه نجیب الدوله کوچید۔ بان او وصول آذوقه موکد ساخت که مزید بران متصور نباشد در اردوے شاه گرانی بدرجه نهایت رسید بلکه غله یکروز مفقود مطلق شد و کاه در هیچگاه میسر نیامد۔ لشکریان بسبب گرسنگی مضطر و نالان گشته از زندگی سیر شدند و استغاثه آن بحضور شاه بردند امرایان ہندوستان سواے نجیب الدوله قافیه جنگ تنگ دیده بحضور شاه مذکور صلح کردند و عرض نمودند که درین باب مصلحت کوشی بهتر از مردم کشی است و خلقے را در معرض ہلاک انداختن بخلاف مرضی خالق برداشتن است و علاوه این جنگ و سردار و خداوند که مآل کار چه شود شاه فرمود که درستی امورات اینجا موقوف و منحصر بتجویز شما است ہر قسم که بهتر دانستند نمایند و مقدمه جنگ را به اینجا گذارند و بجلدی لشنا زند به بینند که بسهولت و رسای تقسیم کار حریف تمام می سازم

زیراکه بابدولت صرف به نیت جهاد و پاس اسلام و حمایت مسلمانان این بلاد
عزیمت کرده امر دیگر هیچ غرض و مطلبی نیست چنانچه نواب شجاع الدوله از
بهادر و پیغام نمود که اگر اصلاح کردن منظور و قرین صلاح باشد دران باب
سعی و کوششها کرده شود - بهادر جوابی داد که هرگز راهی نداشت یعنی اگر
شاه از روبروی ما کوچ کرده آن روی اٹک برده هر قسم که بگوید قبول
است - نواب موصوف این سخنان تکبرآمود اصغا نموده بار دیگر دم نزد و باهیچ
ازان بر زبان نیاورد لیکن چون تکالیف غلات بر مردم بار رجیه انجم گذشت
شاه بجان آمده به نصیرخان بلوچ فرمود که برو با یلغار و سرگوبند را بریده
بیار خان مذکور فی الفور مع عطای خان درانی با دو دسته فوج قاهره که عدد
جمعیتش بست پنجهزار سوار می کشید شتابان گردید و مسافت چهل کروه را در
عرصه سه پهر طی کرده سحرگاهی نزدیک لشکر گوبند پنڈت که در جلال آباد
بود رسید و ازانجا همه نعره زنان سیف های درخشان علم کرده چون سیل
بلا بر سر آنها که هر یک از بعد مسافت بلا اندیشه خبری در کار خود مشغول
و مصروف بودند و نوعی حزم و احتیاط ندانستند ریختند بعضی در خواب بودند
که بخواب رفتند اکثر دست و روی شست و شوئی نمودند که دست از جان
شستند برخی ذکر خواب دوشین میکردند که تعبیرش مرگ یافتند و هندی
غسل می ساختند که محتاج بغسل آخرین نه گشتند - گوبند پنڈت که مسن بود
سراسیمه و مضطرب خواست که خود را ازان ورطه بلا بیرون سازد و مردم شاهی
سرداری دیده و شناخته سرش بریدند و تمامی لشکرش در طرفة العین زیر و زبر
نموده عنان تاب گردیدند - خان مذکور مظفر و منصور روز دوم بحضور شاه رسیده
سر را انداز نمایند و بنوازش بادشاهی سرفراز گردید و علت قحط که تا بحال

شده بود برطرف شد - بهادر و سرداران اش باستماع این نغمه تازه بجای خود
متفکر و متحیر شدند و چون خزانه روپیه نهاده بود دو هزار سوار معتبر را برای آوردن
آن نزد نارو شنکر به شاهجهان آباد رخصت کردند - نارو شنکر فی سوار دو تنکه
روپیه تقسیم کرده تقید نمود که رفتن روز را موقوف داشته بشب کوچ کرده باشند
و قدرے فوج خود نیز همراه داد قضارا سواران مذکور که داخل لشکر خواهند
شد بواسطه تاریکی شب راه راست را گم کرده براه دیگر افتادند و لشامت
ایام ناکام قریب چوکی مغلیه کلاه پوش که پنجهزار سوار مسلح و مستعد استاده
بودند رسیدند - آنها دیدند که گروه جنوبیان است یکمرتبه یورش نموده
همه را از شمشیر برگرفتند و از کشته ها پشته ها ساختند و خزانه را غارت نمودند
تا آنکه احدے ازان فریق زنده و سلامت نماند بهادر را که عرض احوال گردید
اندکے مکدر و ملول گشته از فراخ حوصلگی و عالی همتی هیچ در دل نگذرانید
ازانجا که سرداران باهم نفاق پیشه و فلک برسر ستیزه بود روز بروز تفرقه
کارش برخلاف تصور برهم و ابتری می نمود اهالی لشکر را از واردات
حرکات مختلفه رعب و هراس افزون از قیاس می افزود و ممکن نبود که از ترس
خوف فشون شاهی کسے که از لشکر بیرون آید و احدے اراده برآمد لشکر که
خندق و پناه فرودگاه را گویند نماید درین صورت آثار گرانی زیاده از حد پدید آمد
قحط عظیم واقع شد بسیارے جانور و آدم تلف شدند و راه عدم پیمودند بنا بران
اکثر فرقه انصار زندگی را خیرباد گفته وقت شب برای آوردن کاه هیمه و غیره می برآمدند
روزی عجب اتفاق شد که قریب بیست هزار کس معه یابو و شتر پر از کاه و هیمه و غله و غیره حسب
راست بوده می آمدند شب تاریک بود راهے غلط کرده سمت لشکر شاه با همراه گذا
و سپاهے دیگر ایشان شتافتند یعنی هرگاه متصل رسیدند لشکر خود خیال کرده چنانچه

رسم اینهم مرسوم می باشد بنام گرفتن فلان و بهمان آواز دادن و فریاد زدن شروع
کرده اند. سواران چوکی مغلان همینکه صداهای آنها را شنیدند دریافتند که مرهٹه
هستند بیشتر مختفی و متواری گشته پیشتر آمدن دادند. چون بر قابو رسیدند
اعتنا بدان بی سران ریخته تیغ بیدریغ راندند و بیکجا جمعی تمام علف صمصام خون
آشام ساخته متنفسی را در قید حیات نگذاشتند. علی الصباح که صغیر و کبیر
از اردوی معلی برای دیدن آن آمدند دشت و صحرا پر از لاشها بود و از
سر و جسد جا بجا توده توده افتاده بودند. فاما از علو همتی و درستی حواس بهاو
چه بیان نماید که زبان در ادای آن قاصر است مطلق ازین وجوهات دلیل و مضمحل
بخاطرش نمیرفت ولیکن غیور و مستغنی مزاج بود چه صلاح اش بکسی نمیگرفت معهذا
تو است که بمقتضای مصلحت ملکی و شعبده بازی گردش فلکی بقول کسے

نه هر جای مرکب توان تاختن　　که جاها سپر باید انداختن

بنای صلح فیما بین گزارد. چنانچه بذریعه نواب شجاع الدوله سوال و جواب
آن در میان آورده بهبود واثق و پیمان صادق گفته فرستاد که اینجانب
از مرضی شاه و اعیان بارگاه بوجهی بیرون نیست قسمی که صلاح دانند باصلاح آ
گرایند که ساخته و پرداخته منظور و رضامندی الشان را موجب خورسندی
خود میدانم نواب موصوف بحضور شاه رفته اینهمه را معروض داشت همان
سخن را باز تکرار نمود که مارا درین ملک غیر از نیت غزا و اعانت ملت غرا
دیگر مدعا نیست. شما دانید و کار شما بعد از آن نجیب خان در خلوت باریافت
گفت که قرابت شوم مرهٹه با من عداوت قلبی دارد و قطع نظر ازین تعصب
دلنشین است که بر وقت قابو و فرصت سوای بدی بکسی نیکی نه کنند
و اختلاف مذاهب و دین دلیل است بین و شجاع الدوله نوجوان است

انجام کار نیز فہمید نیز ظاہر است کہ حریف ہر طرف ہنگام ضعف و فروتنی خود جہا
بجہا کہ بر زبان نمی آرد و طریقہ منت و عاجزی مرعی میدارد خصوصاً دنیاداران دکن
کہ از قدیم سست عہد و نادرست سخن اند و برای غرض و مطلب خود لجاجت
و حیلہ را وسیلہ می پندارند و احیاناً ہمین کہ دور ایشان گرد و زمانہ موافقت
ایشان کند فوراً بر گردند و گذشتہ را نقش بر آب شمارند پس ہر کسے کہ ازین
مردم مغرور بر حذر است آسودہ و بیخطر است شاہ فرمود کہ خاطر جمع باش
درینقدر غیر از لوگفتہ کسے پذیرا نخواہد شد۔ گویند کہ در لشکر جنوب حالتے
غریب رو داد کہ ہر یک از فکر کار خود مشوش و مضطرب بود لیکن بہاو
ازان رو کہ در مزاج استقلال کمال داشت بوجہے ازین روداد و اتفاق مضائقہ
را مراربت آسود کلفت نمی ساخت و بکشادہ پیشانی و شگفتہ روے سرانجام
مہام می پرداخت و می گفت چہ شد کہ خزانہ سرکار بغارت رفت و مخالف
لشکر ما را تاراج کردہ بر دانشاء اللہ تعالیٰ ہر گاہ سوار می شوم شاہ را زندہ
بگوشہ کمان میگیرم و چون تیر صاف از میان لشکر مسلمانان می گذرم۔
ما در چہ خیالیم و فلک در چہ خیال کارے کہ خدا کند فلک را چہ مجال

خبر آراستن بہاو و بسواس راو با شاہ درانی و بقتل رسیدن با تمامی لشکر

آوردہ اند بہاو در روزیکہ جنگ صف قرار دادہ بود چہار گھڑی شب باقی ماندہ
بنواب شجاع الدولہ نوشت کہ الحال ہم چیزے نرفتہ و این آخرین سوال
و جواب است کہ کردہ می شود اگر صلح قرار یابد بہتر اینجانب بہمہ وجوہ راضی
والا تحقیق میدان کہ فردا گوے است و میدان۔ چون این نوشتہ بنواب
رسید بعد مطالعہ آن از حال پرسید عرض کرد کہ در لشکر او شان نیاری بود

یقین است که سوار شده باشند درین ضمن هرکاره دیگر خبر آورد که آنها سوار شدند
شجاع الدوله فی الفور بدر خرگاه شاه حاضر گشت شاه در خواب بود خواجه سرا گفتند
که حضرت را بیدار نمایند که عرض ضروری دارم شاه بر در دولت سرا آمده نواب را طلبید
نواب باریاب مجرا شده تمامی ماجرا مشروحاً معروض داشت. شاه بمجرد شنیدن
بر اسپ خاصه چکی سوار گشته پیشتر از همه ها در میدان آمده ایستاد و برای سواران
فوج ولایتی و هندوستانی حکم داد. جنود فیروزی دسته دسته از هر چهار طرف
فراهم گشته بجای خود قائم گشت و امرایان هندوستان را بدست راست
چپ امر کرد و جمعی از مغلیه بنابر معاونت و استظهار آنها گماشت که مبادا اگر کسی را
لغزشی رود باخبردار و معین باشند و هراولی بعهده شاه ولیخان قرار یافته
و شاه مع تیمور شاه پسر خود بمقتضای عاقبت اندیشی که درصورت نوعدیگر راه
ولایت گیرد قول علحده ترتیب داده خبرگیری هر یک بذمه خود ساخت تخت
بنابر احتیاط در تمام موچه ها گشت کرده و مردم را جا بجا قائم نموده علم نصرت برپا
ساخت. ازان طرف بهاو و بسواس راو بسواری فیلان مست عربده کوس
قلب را رونق بخشید و یمین و یسار آن جنکوجی سیندهیه و بیلاجی جادو و ملهار راو
هولکر و دیگر سرداران والاقدر انتظام گرفتند و هراولی باهتمام ابراهیم خان
کاردی تفویض یافت. معهذا بآئین جنگ سلطانی سرگرم عرصه جانستانی
گردیده بکمال تجمل و تحشم عزم رزم نمود -

مثنوی

آراسته گشته از دو سو صف — شد روی زمین دران طرف
میدان و غازه جوش مردم — آمد چه محیط در تلاطم

ابراهیم خان کاردی برابر فیل سواری بهاو رسیده رام رام کرد
و همزبان آورد که اگرچه از دو ماه چیتهه نیافته ام و بسبب تاراج شدن خزانه

شما تقاضا ہم نکردہ ایم لیکن مدتہا است کہ نمک سرکار خوردہ ایم امروز کہ روز جانفشانی است حلال می کنم - این را گفتہ از اسپ پیادہ شدہ و بندوق در دست کردہ و دامن بہ کمر زدہ چون بہین و تہمتن بہ پیش پٹالن ہا شدہ رخ بہ میدان کرد بلا و شبیہ فوجش دریاے آہن بود آتشبار کہ بتموج درآید و بحر آتشین بود امن گداز کہ بتلاطم پے ہم طوفان نوح برپا گردد -

مثنوی

لشکر زد و سوخت ادرہم گوئی کہ دو کوہ خوردہ برہم

خورشید بسان چشم خفتہ در پردہ گرد شد نہفتہ

آن گرد کہ ہیہات سماداشت از برق سنان ستارہ ہا داشت

تابندہ زرہ ہاے تیغ جوہر چون از فلک کبود اختر

اولاً جماعت مغلیہ کہ ہنگام تسویہ صفوف بجوشش و خروش نبرد کوش شدند مرہٹہ ہا آنرا چون آب دریا نوش کردند و در یک آویزش قریب سیصد مغل عفریت شکل بکار آمدند درین اثنا آواز غول شاہ ولیخان وزیر کہ ہراول و سردار کل بود بلند نشد - نواب شجاع الدولہ کہ بجاے خود قائم بود از کاسی راہ داروغہ اخبار پرسید کہ صداے غول شاہ ولیخان نمی آید سبب چیست خبر بیارد چون او اسپ را ہمیز کردہ آنجا رفت چہ می بیند کہ شاہ ولیخان بر زمین نشستہ خاک بر فرق ورد میمالد و مغلان را دشنام ہاے مغلظ میدہد و میگوید کہ اے قرمساق ہا ولایت دور است بسلامت نخواہند رسید برگردید و درجان دہی صرفہ نکنید کہ مردن بکار بہتر از زیستن بعار است لیکن دران وقت کدام می شنود و گوش بر سخن می نہد بہین کہ این را دیدہ گفت بفرزندم شجاع الدولہ درآنوقت بیجا شدن را نشاید و بہ پدرش ترسید معہذا طرفہ شورشے در جنود شاہی واقع گردید و دست برد جنود بیان فریق مغلان را زیر و زبر گردانید

شاه که این سخن را شنید هزار سوار تفنگچی تعین کرد که پانصد سوار در لشکر رفته
کسانی را که در ڈیره مانده باشند جبراً و قهراً سوار کرده بیارد و باقی از لشکر
بیشتر رفته استاده شوند که هر کس از میدان جنگ گاه گریخته بیاید بلا تحاشی
تیر دوز نمایند و نگذارند که احدی یکقدم پس گذارد تفنگچیان حسب الامر کسی را
که فرار شده می آمد تیر و تبر میزدند غرض که ازین تدبیر قریب هفت هشت هزار
سوار چه از برگشتگان و چه از پس ماندگان جمع شدند شاه مع آنجماعت و ده هزار
یتیمان که در رکاب خود داشت بسم الله گفته حمله آور گشت حمله کردن همان بود
و فتح یاب شدن همان اگرچه دکھنیان در حرب و ضرب هیچگونه تقصیر نکردند لیکن
چون انسان سهم قضا را سپر کردن نمیتوانند ناگزیر تن بتقدیر سپردند بعضے
درین کوشش ها فیلش که سواریش روز محشر بنظر میکردند تیرے از شست
قضا رها شده برابروے بسواس راو رسید و در چشم زدن جان بحق تسلیم
کردید - بهاؤ را ازین خبر سنکر کمر طاقت بشکست فرمود که لاش آن مقتول را
بر فیلے که بابوجیو پنڈت در خواصی آن نشسته است سوار نمایند و خود از فیل
فرود آمده بر اسپ سوار شد و یورشهاے دلیرانه و کشش و کوشش ستمانه
بوقوع آورد حتے که دو اسپ سواریش از کثرت زخمها از پا درآمدند مرتبه
سیوم خود زخمی گردید - سیلاجی جادو یکصد و شصت زخم برداشت و دیگر
سرداران علی قدر درجات هم مجروح و بیروح گشتند شکست درست
نصیب جنوبیان گشت از که تا مه منهزم شدند و در طرفة العین این چنین لشکر
عظیم برابر خاک گردید قزلباش ظفر تلاش در اندک فرصت از فراریان لاش
بر لاش انداخته تا بست کروه تعاقب نمودند - مردم گریخته را خندق سپاه
که بنا بر محافظت کنده بودند چاه بلا شد بسیارے در آن سراسیمه و مضطر گشته

سرنگون افتادند و اکثرے از سرداران و انصار گرفتار ملازمان شاہ گشتند
ابراہیم خان گاردی کہ زخم شمشیر برچھی داشت او را جیاجی نواب شجاع الدولہ
گیر کردہ آوردہ و نواب پوشیدہ در ترمیم جراحتش کوشیدہ میخواست کہ او را
صوبہ خود کند و لاشش بسواس راو مع بالوجیو پنڈت وکیل کہ بر فیل بود بدست
ایشان در آمد گویند کہ مادہو راو سندہیہ کہ دران معرکہ مصدر ترددات
شدہ بود بعد کشتہ شدن برادر حقیقی خود تکوجی سندہیہ و رفقاے ہمراہی در
پا و دیگر جاہا زخم ہا برداشتہ در میدان افتاد و مقدور نداشت کہ یک وجب از
جاے خود حرکت کند و قدم براہ زند لیکن چون کارساز حقیقی چارہ ساز بیچارگان
است شخصے را بسر وقتش رسانید و او بمقتضاے حقیقت این خاندان کہ مراعات
سمایان از بزرگان ایشان دیدہ بود فی الفور از اسپ فرود آمدہ از زمین برداشتہ
و راہی شد و ملہار راو ہولکر قسمے کہ از ترجمہ نامہ او ظاہر می شود و آن ترجمہ
داخل مآثر آصفی است جان سلامت برد و شمشیر بہادر پسر باجی راو کہ از شکم
طوائف بود ہنگام گریختن در میان راہ نزدیکی بھرت پور از دست رہزنان بقصد
بسمل نمود۔ سخن مختصر شاہ ازین فتح خداداد سجدات شکر جناب صمدیت
شانہ بجا آورد و از غنایم چہ نوشتہ شود یک یک مغل دہ دہ شتر پر از مال
و اسباب کشیدہ می آورد و دامن آمال را از زر و زیور و جواہر مالا مال میکرد
و اسپان و شتران جوق جوق مطلق العنان بہر طرف می گشتند و کسے ملتفت
احوال آنہا نمی شد۔ عالمی قتل و اسیر گردید مغلان خوبخوارہ زنان جمیلہ
و کودکان خوب رو را سلامت داشتہ باقی از زن و مرد چہ از سپاہی و چہ
بازاری قریب چہل پنجاہ ہزار کس را چہل چہل و پنجاہ پنجاہ یکجا نشاندہ چون
بادرنگ و خیار از ہم میگذرانیدند و کشتن مگس و شکستن خس را برابر و یکسان

می شمردند و می گفتند که هرگاه از ولایت بهاؤ هندوستان بگیریم
مادر خواهرهم گفته بودند که ده کس هندی نژاد در ابراے خاطرما خواهند گشت
نواب آن بجا عاید شود. غرض قهر الهی نازل بود و در و یه و ست ٹیره هر یک سوار
از سر آدمیان مانند هند دانه انبارها بودند که و پاره خرد بابدان آن خیرگی می نمود
و موبربدن راست می شد. لیکن در منزل شجاع الدوله امن عافیت بود
که هر که از گریختگان در آنجا میرفت از صدمهٔ آسیب سفاکان محفوظ و امین میماند
و نواب هر یک را فراخور احوال زاد راهے داده و مردم خود همراه کرده رسانیده
میداد. روز دیگر نواب بنابر صاف کردن جاے رزمگاه و شناخت لاش
بهاؤ و سرداران دیگر با بوجیو پنڈت و یکه و سردار مرہٹه را که مقید بودند با خود
گرفته سوار شد و یک جفر کلان کنده جسدهاے کلهم را انفاک پوش کرده
نزاع کفر و اسلام یکجا مدفون نمود. بقدر دو هزار مینار خورد و کلان از سر آدمیان
در شمار آمده بودند. و در هر مینار سر از یکهزار یا پانصد کمتر نمی نمود. درین اثنا شخصے آمده
ظاهر کرد که از اینجا بتفاوت یک کروه لاشه بے سر افتاده است. نواب و همراهیان
براے دیدنش رفتند و هرگاه آنرا از زمین برداشتند سه دانه مروارید یافتند که
فی دانه قیمت سه صد سه صد روپیه داشت. از همین احتمال بر سردار گردید و
با بوجیو پنڈت و مرہٹها دیده دیده پر آب کردند و ظاهر ساختند که این
همان است که از دست او هزارها روپیه را مراعات یافته ایم. چون بنیک
ملاحظه نمودند دانستند که بهاؤ است از ان رو که نشان زخم کتاره مظفر
گاردی در ان پرشته آورده بود ناشناس سخن میکرد علاوه این بهاؤ که هر روز
دوازده صد ڈنڈوت آفتاب میکرد داغ مساس آن بر سر دو زانو ظاهر بود
ڈنڈوت در زبان هندی عبارت است از ان که سرنگون بر زمین جدا خوابیده

سجده نمایند. جوانے بلند زور آور ز ورکشی بعمر سی و پنج ساله دریافت
می شد. مگر از نبودن سر بالکلیه رفع ظن نمی گشت تا آنکه یکے از مقربین نواب
گفت که جوانے ولایتی از دیر ایستاده تماشا بین است و خود بخود حرف میزند
شاید که از سر این سر بسر اسرار واقف باشد. نواب او را بحضور طلبیده استفسار
نمود. اگرچه اولاً انکار کرد اما بعد از دو بدل وافر و نمودن جمعیت خاطر و تنبیه
زنهار از تو بهیچ وجه من الوجوه مواخذه و پرسش آن در میان نخواهد آمد راست
گو که سر خویش خواهیم کرد بر زبان آورد که در وقت زد و کشت که نوبت شمشیر
و خنجر بود این را دیدم که دو اسپ بر کوشش کشته افتادند مرتبه سیوم که بر
اسپ دیگر سوار گشت و حمله کرد خود بزخم گولے بندوق از زین بر زمین افتاد
افتادن همان بود و گریختن فوج مرهٹه همان بالجمله باز طاقت سواری که در
خود نیافت از معرکه رو بر تافته باستعانت بهاله آهسته آهسته روان شد
من و چهار پنج سوار دیگر بر سر این رسیده آواز دادم که کجا میروی بایست
اگر خود بهاؤ هستی یا دیگر سرداری مطلع کن که ترا ضرر جانے نخواهد رسید
و بسلامت نزد شاه خواهیم برد. این شخص سخن ما را ناشنیده انگاشت
بجواب نه پرداخت بلکه چشم هم بالا نساخت و قسمے که میرفت میرفت
جوانے از ما بے پروائی و بے باکی او را بر داشت نکرده همین که شمشیر
در دست بزودی آمد نامبرده چستی و چابکی را بکار برده بضرب بهاله از زین
در ربود و در دم سیدم نمود. پس مایان از هر چهار طرف هجوم آورده در میان
گرفتیم آن شیر بیشه شجاعت و پردلی بطرفے که چون هزبر گرسنه میدید
گریزان میرفتیم کاش اگر اسپے در زیر ران میداشت یک کس را از ما
زنده نمیگذاشت و بسلامت میگذشت من هم درین عمر بسیار جنگ مردان

گفت قربانت شوم می‌طلبم چون کارڈی مذکور بحضور آمد آنجناب با او خطاب سلطنت
کرد ابراہیم خان کارڈی شرط شجاعت و جوانمردی نبود که زنده ماندی و اسیر آمدی عرض کرد
که لشکر در امر قضا و قدر چاره ندارد و بخیلے مجبور و ناچار است فی الابعد گریخته رفتن سردار
قریب چہار گھڑی لشکرم افروز مشتعل بوده میدان نبرد را نگذاشتم و ثبات قدمی
ساختم اگر حالا آنحضرت بقولے که مصرع مستحق کرامت گنہگارانند - در پرداخت
و پرورش ما کوشند و از کمترین بندگان در ملازمان تصور فرمایند مرد سپاہی و تحقیقی
ام روزی بکار خواہم آمد و نثار فرق مبارک تو خواہم شد و این سخن بود که ابدالیان و
درانیان ہجوم آورده بر سر گفتگو آمدند که این کارڈی که ہزارہا برادر و اقربائے ما را
کشته است حوالہ ما کنند که قصاص خون آنہا بگیریم شجاع الدوله آستین بر دست
پیچیده و بروت را تاب داده جواب داد که پیشتر نوکر دیگرے بود حالا رفیق ماست
ہرگز حکم و سپردنی نیست که او را بشما بدہیم ہر چہ بادا باد من حاضرم غرض صحبت
عجیب و غریب اتفاق افتاد نزدیک بود که گرد فتنه برخاسته شود و شعله مفسده رو
بہم آکشد شاه ولیخان که ممیز و دانشمند و جہاندیده و شیخوار لپند بود در میان آمده
نواب را بگوشه برد و فہمانید که فرزندم حالا تا رفع بلوا بنا بر مصلحت و صلاح وقت
ابراہیم خان کارڈی را سپرد ما باید کرد و فیما بین چرا مجبور خلش و کاوش با پادشاہ ہمینکه
شورش اینہا کم می شود امانت را بطور سلامت نزد شما رسانیده خواہم داد
خاطر جمع دارد و از بیباکی و جہالت دست بردار شجاع الدوله طوعاً و کرہاً قبول
ساخت اگرچه خان معظم بپاس خاطرش کشتن علانیه نپرداخت لیکن چون او را ہم
با او ہمین صحبت بود جراح را اشاره نمود که پٹی زہر بر زخمہایش بگذارد آن جوان
شجاع زور مند بعداوت لفظی مفت ضائع و ہلاک شد - آسودگی از فلک
جستن بیخردی است این جنسے است که در کارگاه آسمان نیست - ہمچنین احوال

جنکوجی و شرح این سانحه غریب آنکه شجاع الدوله کاسی راج را برای سوال و
جواب اکثر امور نزد برخوردار خان سردار شاه فرستاده بود سوتی لعل بوانش
او را دست گرفته در خیمه برد و سخنی در گوش کرد که در بعضی امور عمده هم منظور است
یا همین قدر مرکوز او گفت که البته هرچه بگوئید بعمل در قصور ندارم پس اندرون
خیمه کلان در تاریکی پال مختصری استاده بود پرده اش برداشت و بنظر آورد
کاسی راج میگوید که دیدم جنکوجی را چیره برهانپوری بر سر و جامه انگلیه شروع گجراتی
در پا داشته بواسطه زخمی که در دستش رسیده بود از پیچهای دستار حمایل
در گردن ساخته نشسته بود همین که چشم چار شد چشم را زیر کرد گفتم ای راوجی
اینقدر حجاب چیست کارنامها کرده اید نام آن تا قیام زمین و زمان قایم و برقرار
خواهد ماند جواب داد که اراده خود این بود که در مقتل همراه دیگران کشته می افتادم
لیکن چون بروز ازل در نصیب این فلک زده محروم از زندگی حرف پابستگی
نوشته بودند نوبت رهائی نبود و جای گریز نداشتم حالا اینها از من طلب زر دارند
و مبلغ شش لک روپیه میخواهند هرچند سرانجام آن هنگام رسیدن بمکان
چندان مشکل و محال نیست اما کو در اینجا و اینها کسی می گذارند مگر انصاحب که
فیمابین بزرگان ما و ایشان از قدیم دوستی است بر حال این بیکس غریب
ستم رسیده ترحم فرمایند و در اسیری دستگیری نمایند لقوله که الانسان
عبد الاحسان تا دم واپسین مرهون و منت پذیر خواهم بود و در تلافی آن [illegible]
خواهم نمود. کاسی راج بتسلی پرداخت و گفت که حالا رفته نواب صاحب را از این
مقدمه مشروحاً اطلاع میدهیم و میدانم که ایشان کارسازی را از خود دور
متصور نخواهند ماند و توجه دریغ نداشته سعی قرار واقعی خواهند کرد و یقین است
که بر دو لک روپیه معامله فیصل شود. قضا را نواب [illegible]

بیک نشستن تماشاے رقص میاید تا مشارالیہ آنچہ گفتنی بود گذارش ساخت
و مقدمہ جنکوجی را بپاس مخالفت صحبت بر وقت دیگر انداخت نجیب الدولہ کہ
دانائے بود تبسم کردہ گفت کہ از بشرہ کاسی راج دریافت می شود کہ چیزے دیگر عرض
کردنیست و بحضور من گفتن نمیتواند شجاع الدولہ ظاہر کرد کہ آنچہ سخن و کدام حرف است
فضل آلہی فیما بین ما و شما ہیچ وجہ جدائی و پوشیدگی نیست و پردہ حجاب مفارقت
درمیان نہ لیکن نجیب خان او را پیش طلبیدہ بمبالغہ و ابرام تمام گفت کہ ہرچہ داری
بگو و الا قسم بحضور دست بپاے آقاے خود بگذار تا پردہ لاعلاج شدہ گرہ از راز
نہفتہ کشادہ و حقیقت جنکوجی را مفصل در معرض اظہار نہادہ خان موصوف گفت
نوابصاحب صورت انیست اینچنین حیلہ بہتر و مناسب می نماید کہ این قسم سردار عمدہ را
رہین احسان ساختن و بدستگیری افتادہ پرداختن کار جوانمردان است لو
منحصر نباید ماند و من ہم حاضرم و لیقاء مقدور در شریک شدن و سر انجام زر
نمودن را بر خود لازم دانستہ ام یاران یاد دارید و یقین پندارید کہ دنیا جاے
گذران و یادگار است و بجز سلوک نیکوی ہیچ چیز پایدار نہ وقت ہر وقت سخن
بہر حال تا دیر کور اینچنین سخنان درمیان ماند ہرگاہ مجلس برخاست شجاع الدولہ
کہ رخصت شدہ بدیرہ خود آمد تجویز کرد کہ جنکوجی را بہر قسم کہ دست دہد از پنجہ
عتاب عقاب باید برآورد و نجیب الدولہ کہ از دل منافق و از زبان موافق بود
عداوت قلبی از خاندان ہنددیہ داشت صبح پیش از ہمہ با سوار شدہ بحضور نواب
رفت و بیان ماجرا کرد شاہ عین بجبین شدہ بہ برخوردار خان فرمود کہ جنکوجی در
قید است التماس نمود کہ شما بالنے اینغرض محض خلاف مصلحت است
لیکن ان تیغچیان را مامور ساخت کہ بروید و چہار طرف لشکر مشکر بگیرید تا فرار نکند
از انجام کار رسیدہ پیشتر از رفتن آن دو سرتیان لیاول خود را مخفی انشاء

لشکر بد بودی رفت برق این و تفرقه ساز و جلادنشان سفاک بر سر آن مظلوم
سراپا ظلم رسیده تیغ راندند و بیک ضرب بکارش تمام کردند و همانجا دفن ساختند

ـه

انسان بحر لیست بیکران عالم | وین عمر گران مایه درو کشتی غم
ناگاه رسد نهنگ دریاے اجل | غرقش کند و برد بگرداب عدم

گویند که مغلان در لشکر شجاع الدوله رفته خلق خدا را اذیت میدادند و هر روز تعدی
تازه میکردند یعنے بعرض شاه رسید حکم شد که شجاع الدوله فرزند ماست هر کس که
نسبت او مرتکب بے ادبی خواهد شد سزاے لائق خواهد یافت چنانچه دو سه
مغل را بنا بر چشم نمای و عبرت و دفع گزند تیر در بینی انداخته و بر خر سوار ساخته
در تمام لشکر گردانیدند و منادی کردند که بار دگر هر کس که زیادتی خواهد نمود سزا خواهد
یافت تا آنکه ازین تهدید و تاکید شوخی این فریق یک گونه بر طرف گشت. قطعه
تاریخ این سانحه عظیم از طبع غزا و میر آزاد مغفور در خزانه عامره مندرج است اینجا
بطریق تیمن کلام و یادگار بود سنه تاریخ بقلم می آید.

قطعه

بهاو با فوج خود تلف شد | از دست مجاهدان قتال
تاریخ شکست فوج کفار | فرمود خرد غنیم پامال

چون این خبر در دکن نزد بالاجی راو رسید و اندوه لشتین غم گردید و پس
از پنج ماه و سیزده روز یعنی دهم ذی قعده سنه ۱۱۷۴ راه بادیه فنا گرفته با پسر و
برادر پیوست. تتمه احوال مرهٹه یعنے نشست مادهو راو پسر بالاجی راو مذکور
و بعد ازان نراین راو برادر خورد مادهو راو و پس سوای مادهو راو پسرش و
پس ازان باجی راو پسر رگهناتهه راو برادر بالاجی مذکور تا حالت تحریر که سنه ۱۲۱۲
میگذرد از ابتداے سنه یکهزار و یکصد و هفتاد هجری که صبح آغاز ریاست

بندگان عالی آصفجاه ثانی است در دفتر دوم ماثر آصفی و تکمله آن مرقوم
زیرا که این کارنامجات تفصیلی دفترے جداگانه دارد و این مختصر متحمل ... نیست
الحمد لله این چند اوراق وقایع که به بساط الغنایم نامزد است بتاریخ ...
شهر جمادی الآخره سنه یکهزار و دو صد و چهارده هجری دوشنبه مطابق
نوزدهم نومبر ماه انگریزی سنه یکهزار و هفتصد و نود و نه عیسوی موافق هفتم تشرین الآخر
ماه رومی سنه دو هزار و یکصد یازده اسکندری ملاحق یازدهم خورداد ماه قدیم
سنه یکهزار و یکصد و شصت و نه یزدجردی از خامه سریع السیر بنده شفیق عفا الله
ذنوبه و ستر الله عیوبه بحسن انجام که بنیت اتمام گرفت ـ ترصد که مطالعه کنندگان
این اساطیر راقم سطور را بدعاے خیر یاد آرند و جرم اختلاف روایت بر نا قل
نگذارند بالله التوفیق ـ

قطعه

شفیق من نوشت این ماجرا ست	هزار و دو صد و ده چار هجری
کند در حق این مسکین دعا ست	که تا صاحبدلے روزی برحمت

تمت